

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI**

**FERİDUN ORAL'IN RESİMLİ ÇOCUK
KİTAPLARININ ÇOCUKLARA VERDİĞİ MESAJLAR
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYTEN BURAN

İSTANBUL, 2021

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI**

**FERİDUN ORAL'IN RESİMLİ ÇOCUK
KİTAPLARININ ÇOCUKLARA VERDİĞİ MESAJLAR
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AYTEN BURAN
(190501007)**

**Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi DUYGU YALMAN POLATLAR)**

İSTANBUL, 2021

29/06/2021

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda 190501007 numaralı Ayten BURAN'ın hazırladığı "Feridun Oral'in Resimli Çocuk Kitaplarının, Çocuklara Verdiği Mesajlar Açısından İncelenmesi" konulu Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 29/06/2021 Salı günü saat 11:00 'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat ...:.. da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının
.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Duygu YALMAN POLATLAR	29/06//2021	KABUL
Dr. Öğr. Üyesi İsa KAYA	29/06/2021	KABUL
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nur TUĞLUK	29/06/2021	KABUL
(İkinci Danışman) *.....	.../ .../20...
*.....	.../ .../20...

*2. Danışman varsa doldurulacak

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ayten BURAN

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans yapmam konusunda beni cesaretlendiren ve destek olan sevgili eşim Raşit Buran'a; geçtiğimiz iki yıllık süreçte enerjisi ve neşesiyle her zaman yanımda olan, tez çalışmamda katkı sağlayan, heyecanımla beni yüreklendiren, hayalleriyle çalışma arzumu arttıran, sevgili kızım Meryem'e, her yorulduğumda beni yeniden motive eden biricik oğlum Mehmet Eren'e ve sevgisiyle verdiği enerji için canım kızım Betül'e sonsuz teşekkürler.

Sorduğum sorulara her zaman yanıt veren, önerileriyle tezimin yazımına destek olan, Sayın Kaan Polatlar'a teşekkürler.

Araştırmama, çalışma grubuna katılarak destek sağlayan tüm çocuklara ve buna izin verdikleri için ailelerine müteşekkirim.

Ayten BURAN

FERİDUN ORAL'IN RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUKLARA VERDİĞİ MESAJLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayten Buran

ÖZET

Temel unsuru çocuğa görelilik olan çocuk edebiyatı alanı, eğitici yönüyle öne çıkmaktadır. Çocuk edebiyatının en önemli ürünü resimli çocuk kitaplarıdır. Günümüzde resimli çocuk kitapları çok fazla sayıda çocuk okura ulaşmakta ve verdikleri mesajlarla çocukların eğitiminde rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı Feridun Oral'ın yazıp çizdiği resimli çocuk kitaplarının çocuklara hangi mesajları verdiğini tespit etmektir. Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, nitel araştırmalarda yararlanılan veri toplama tekniği doküman incelemesi kullanılmıştır. İkinci bölümde ise yine nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan yapılandırılmış görüşme, 60-72 aylık çocuklarla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle seçilen 60-72 aylık, 5 kız 5 erkek olmak üzere toplam 10 çocuk dâhil olmuştur. Araştırmanın birinci bölümünde Feridun Oral'ın çocuklara yönelik 19 kitabı, araştırmacı tarafından, dış yapı özellikleri ve çocuklara verdiği mesajlar açısından incelenmiştir. İkinci bölümde ise çocukların kitaplara verdiği tepkileri belirlemek amacıyla, araştırmaya katılan 10 çocuğa, yazarın kura yöntemiyle seçilen 3 hikâye kitabı okunmuş, ardından hikâyeler hakkında sorular sorulmuş, verdikleri cevaplar kodlanmış, kategorize edilmiş ve temalara ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda Feridun Oral'ın hikâye kitapları ile çocuklara sosyal-duygusal gelişim alanlarını, hayvan sevgisini ve doğa sevgisini destekleyen pek çok mesaj verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca çocukların verdikleri tepkilerle Oral'ın vermek istediği mesajların

çoğunu aldıkları ve ifade ettikleri görülmüştür. Araştırmacının tespit ettiği mesajlar ile çocukların ifade ettiği mesajlar örtüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Feridun Oral, çocuk edebiyatı, resimli hikâye kitabı, okul öncesi dönem, mesaj.

**THE EXAMINATION OF FERIDUN ORAL'S PICTURED
CHILDREN'S BOOKS IN TERMS OF THE MESSAGES GIVEN
TO CHILDREN**

Ayten Buran

ABSTRACT

The field of children's literature, whose basic factor is being related to children, stands out with its educational aspect. The most important product of children's literature is pictorial children's books. Nowadays, picture children's books have reached a large number of children and play a key role in their education with the messages they give. The main aim of this research is to determine which messages have been given to children in Feridun Oral's picture story books. The research consists of two parts. In the first part, document analysis, which is a data collection technique used in qualitative researches, was used. In the second part, the structured interview, which is also used in qualitative research methods, was performed with 60-72 months old children. The examined group of the study included 10 children, 5 girls, and 5 boys, 60-72 months old, selected by the convenient sampling method. In the first part of the study, 19 books of Feridun Oral for children were examined by the researcher in terms of external structure features and messages he gave to children. In the second part, in order to understand the reactions of children to the books, 10 children who participated in the study were read 3 storybooks that are selected by the lottery method, and then they were asked about the stories, the answers they gave were coded, categorized and the themes were determined. As a result of the study, it has been determined that Feridun Oral's storybooks give children many messages that support their social-emotional development areas, animal love, and love of nature. Also, it was observed that children received and expressed a significant part of the message that Oral wants to

convey. The messages determined by the researcher overlap with the messages expressed by the children.

Keywords: Feridun Oral, children's literature, picture story book, preschool period, message.

ÖNSÖZ

Çocuk edebiyatı, çocukların eğitiminde önemli rol oynayan, çocukların eğlenerek öğrenmelerini destekleyen, ebeveynlere ve öğretmenlere yardımcı bir alandır. Bu edebiyat alanının en önemli unsurlarından biri olan resimli çocuk kitapları günümüzde eğitimin önemli öğelerinden biridir. Peki, eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan resimli çocuk kitapları hangi özellikleri barındırmalıdır? Bu bağlamda çocuk edebiyatı literatürü, alanla ilgilenen eğitimcilere, ebeveynlere ve ilgi alanı çocuk edebiyatı olanlara önemli bilgiler sunmaktadır.

Bu araştırmada hem çocuk edebiyatı literatürü taranmış, hem de çocuk edebiyatı yazar ve çizerlerinden biri olan Feridun Oral'ın, çocuklara yönelik hazırladığı tüm hikaye kitapları derinlemesine incelenmiştir. İncelenen kitaplarda tespit edilen mesajlarla, kitapları dinleyen çocukların verdiği tepkiler karşılaştırılarak literatüre bir katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Tez konusunun belirlenmesinden tezin son aşamasına gelene kadar bana yol gösteren, çok değerli vakitlerini ayırarak her zaman yardım eden ve yanımda olan, akademik kariyerimin başladığı ilk günden beri desteğini esirgemeyen ve bana cesaret veren, Tez Danışmanı kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi DUYGU YALMAN POLATLAR'a teşekkürlerimi sunarım. Yüksek Lisans Eğitimi'ne başladığım ilk günden bu yana beni her zaman motive eden, duyduğu güveni yakından hissettiğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Serdal Seven'e, tezinin birçok aşamasında görüşlerine başvurduğum ve her zaman desteğini gördüğüm çok değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi İsa KAYA'ya teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLO LİSTESİ	xv
KISALTMALAR	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	2
1.1. PROBLEM	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	6
1.1.2. Alt Problemler	6
1.2. AMAÇ	6
1.3. ÖNEM	6
1.4. SINIRLILIKLAR	7
1.5. SAYILTILAR	9
1.6. TANIMLAR.....	9
İKİNCİ BÖLÜM	10
2. LİTERATÜR TARAMASI	10
2.1. ÇOCUK EDEBİYATI.....	10
2.2. OKUMA SÜRECİ VE ÇOCUĞA DÖNÜK ETKİLERİ	15
2.3. ÇOCUKLARIN ÇOCUK EDEBİYATINA TEPKİLERİ	17
2.4. ÇOCUK KİTAPLARINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	19
2.4.1. Biçimsel ve Dış Yapı Özellikleri	19
2.4.1.1. Boyut.....	20
2.4.1.2. Kâğıt.....	21
2.4.1.3. Kapak ve Cilt	21
2.4.1.4. Sayfa Düzeni.....	22
2.4.1.5. Harfler.....	22

2.4.1.6. Resim Özellikleri	23
2.4.2. İç Yapı Özellikleri.....	23
2.4.2.1. Konu ve Kurgu.....	23
2.4.2.2. İzlek ve Tema.....	24
2.4.2.3. Karakterler ve Kahraman.....	24
2.4.2.4. Dil ve Anlatım	25
2.4.2.5. Mesaj.....	25
2.4.2.6. Çevre.....	25
2.5. YAZINSAL VE EĞİTSEL İLKELER.....	25
2.6. RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE KATKISI26	
2.6.1. Çocuk Kitapları ve Sosyal Gelişim.....	28
2.6.2. Çocuk Kitapları ve Hayvan Sevgisi.....	30
2.7. MESAJ NEDİR?	33
2.8. FERİDUN ORAL KİMDİR?	35
2.9. FERİDUN ORAL İLE RÖPORTAJ	36
2.10. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	37
2.10.1. Feridun Oral İle İlgili Araştırmalar	37
2.10.2. Diğer Araştırmalar	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	49
3. YÖNTEM.....	49
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	49
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	49
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	53
3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ	53
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	56
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	58
4. BULGULAR VE YORUM.....	58
4.1. FERİDUN ORAL'IN YAZIP ÇİZDİĞİ ÇOCUK KİTAPLARININ DIŞ YAPI ÖZELLİKLERİ NASILDIR?	58
4.2. FERİDUN ORAL'IN YAZIP ÇİZDİĞİ HİKÂYE KİTAPLARINDA YETİŞKİNLER AÇISINDAN VERDİĞİ MESAJLAR NELERDİR?	69
4.2.1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga.....	72

4.2.1.1. Kitabın Özeti.....	72
4.2.1.2. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	72
4.2.2. Kırmızı Elma	73
4.2.2.1. Kitabın Özeti.....	73
4.2.2.2. Kırmızı Elma Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	74
4.2.3. Kirpi İle Kestane.....	74
4.2.3.1. Kitabın Özeti.....	74
4.2.3.2. Kirpi İle Kestane Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar.....	75
4.2.4. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz.....	75
4.2.4.1. Kitabın Özeti.....	75
4.2.4.2. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	76
4.2.5. Benekli Faremi Gördünüz mü?	77
4.2.5.1. Kitabın Özeti.....	77
4.2.5.2. Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	77
4.2.6. Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha	78
4.2.6.1. Kitabın Özeti.....	78
4.2.6.2. Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	78
4.2.7. Küçük Fare Bidi.....	79
4.2.7.1. Kitabın Özeti.....	79
4.2.7.2. Küçük Fare Bidi Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	80
4.2.8. Kırmızı Kanatlı Baykuş.....	80
4.2.8.1. Kitabın Özeti.....	80
4.2.8.2. Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	81
4.2.9. Babaannem Kime Benziyor?	82
4.2.9.1. Kitabın Özeti.....	82
4.2.9.2. Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar.....	82
4.2.10. Ay Ne Zaman Gelecek?	83
4.2.10.1. Kitabın Özeti.....	83
4.2.10.2. Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar.....	84

4.2.11. Meyveleri Kim Yemiş?	85
4.2.11.1. Kitabın Özeti.....	85
4.2.11.2. Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	85
4.2.12. Yağmurlu Bir Gün	86
4.2.12.1. Kitabın Özeti.....	86
4.2.12.2. Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	86
4.2.13. Farklı Ama Aynı	87
4.2.13.1. Kitabın Özeti.....	87
4.2.13.2. Farklı Ama Aynı Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	88
4.2.14. Bu Kış Kimse Üşümeyecek	89
4.2.14.1. Kitabın Özeti.....	89
4.2.14.2. Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	89
4.2.15. Guguklu Saatin Küçük Kuşu	90
4.2.15.1. Kitabın Özeti.....	90
4.2.15.2. Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	90
4.2.16. Bir Lokmalık Masallar	91
4.2.16.1. Kitabın Özeti.....	91
4.2.16.2. Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	95
4.2.17. Dedemin Hayal Defteri	99
4.2.17.1. Kitabın Özeti.....	99
4.2.17.2. Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar....	100
4.2.18. Beklenmedik Misafir	100
4.2.18.1. Kitabın Özeti.....	100
4.2.18.2. Beklenmedik Misafir Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar	101
4.2.19. Mine'nin Kırmızı Topu	102
4.2.19.1. Kitabın Özeti.....	102
4.2.19.2. Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar ...	102
4.3. FERİDUN ORAL'IN YAZIP ÇİZDİĞİ HİKÂYE KİTAPLARINA ÇOCUKLARIN VERDİĞİ TEPKİLER NELERDİR?	103
4.3.1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Kitabından Elde Edilen Temalar	103
4.3.1.1. İyilik Yapma	104

4.3.1.2.	Yardım Etme	104
4.3.1.3.	Doğaya İlgi	105
4.3.1.4.	Doğa Sevgisi.....	105
4.3.1.5.	Cesaretli Olma	106
4.3.2.	Kırmızı Kanatlı Baykuş Kitabından Elde Edilen Temalar	107
4.3.2.1.	Arkadaşlık	107
4.3.2.2.	Yardım Etme	108
4.3.2.3.	Azimli Olma	108
4.3.2.4.	Güvenilir Olma	109
4.3.3.	Guguklu Saatin Küçük Kuşu Kitabından Elde Edilen Temalar.....	110
4.3.3.1.	Hayvan Sevgisi.....	110
4.3.3.2.	İyilik Yapma	111
4.3.3.3.	Empati Kurma	111
4.3.3.4.	Doğa Sevgisi.....	112
4.3.3.5.	Sakin Kalma	112
TARTIŞMA VE SONUÇ.....		114
KAYNAKÇA		127
EKLER.....		134

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1 : Çalışma Grubu	51
Tablo 3.2 : Araştırmaya Katılan Çocuklara Kitap Okunma Sıklığı	52
Tablo 3.3 : Veri Toplama Çizelgesi	55
Tablo 4.1 : Araştırmada Kitapların İncelenen Baskıları ve Basım Tarihle.....	59
Tablo 4.2 : Feridun Oral'ın Kitaplarında Kullandığı Karakterler.....	66
Tablo 4.3 : Feridun Oral'ın Kitaplarında Kullandığı Hayvan Karakterlerinin Frekansları	68
Tablo 4.4 : Kitaplarda Araştırmacının Tespit Ettiği Mesajlar	69
Tablo 4.5 : Kitaplarda Araştırmacının Tespit Ettiği Mesajların Frekans Tablosu	71
Tablo 4.6 : Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Kitabından Elde Edilen Temalar	103
Tablo 4.7 : Kırmızı Kanatlı Baykuş Kitabından Elde Edilen Temalar	107
Tablo 4.8 : Guguklu Saatin Küçük Kuşu Kitabından Elde Edilen Temalar.....	110

KISALTMALAR

akt.:	Aktaran
edt. veya haz.:	Editör/yayına hazırlayan
s.:	Sayfa/sayfalar
v.d.:	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
b.s.:	Baskı
ANG:	Ay Ne Zaman Gelecek?
BCVSG:	Böğürtlen Cini ve Sar Gaga
BDVÜKY:	Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz
BFG:	Benekli Faremi Gördünüz Mü?
BKB:	Babaannem Kime Benziyor?
BKKÜ:	Bu Kış Kimse Üşümeyecek
BLM:	Bir Lokmalık Masallar
BM:	Beklenmedik Misafir
DHD:	Dedemin Hayal Defteri
FAA:	Farklı Ama Aynı
GSKK:	Guguklu Saatin Küçük Kuşu
KE:	Kırmızı Elma
KFB:	Küçük Fare Bidi
KİK:	Kirpi İle Kestane
KKB:	Kırmızı Kanatlı Baykuş
MKT:	Mine'nin Kırmızı Topu
MKY:	Meyveleri Kim Yemiş?
PLVKE:	Pirinç Lapası Ve Küçük Ejderha
TDK:	Türk Dil Kurumu
YBG:	Yağmurlu Bir Gün

GİRİŞ

Çocukların okudukları ya da kendilerine okunan kitaplardan keyif almaları için gereken en önemli şey çocuğa göre olmasıdır. Eğer bir kitap çocuğa göre hazırlanmış ise o zaman çocuğun o kitaptan maksimum düzeyde faydalanması mümkün olabilir.

Çocuğun bir eserden zihinsel, duygusal ve ruhsal yönden faydalanabilmesi; daha sonraki hayatında edebî eserleri zevkle okuyabilmesi için okumuş olduğu eserlerin çocuğa göre olması gerekmektedir. Kendine uygun olan, ilgisini çekebilecek eserlerle karşılaşmış çocuk kitap okuma alışkanlığı kazanacaktır. Ancak çocuğa göre olmayan eserler çocuğun ilgisini çekmez ve çocuğu kitaptan uzaklaştırır. Bu nedenle ailelerin ve öğretmenlerin çocukları kendilerine uygun eserlerle tanıştırmaları gerekir (Sezer,2020, s.348).

Çocuk kitapları çocuk edebiyatının bir parçasıdır. Edebiyatla eğitim arasında, insanı konu edinmesi ve insanı her açıdan iyi olana yöneltmesi bakımından sıkı bir ortaklık söz konusudur. Bu iki alan, insanın kendini daha iyi tanımasını, daha uyumlu yaşamasını ve daha iyi olana ulaşmak için çabalamasını amaçlar. Her iki alan da erdemli insanlar yetiştirme çabası güder. Erdemli kişiler yetiştirme amacını eğitim okul yoluyla, edebiyat ise sanatla gerçekleştirir (Kavcar,1999:1x). Bu bağlamda özellikle okul öncesi dönem çocuklarının eğitiminde resimli çocuk kitaplarının önemi büyüktür. Onları, dil, sosyal-duygusal, yaratıcılık ve karakter gelişimi gibi bir çok alanda alanda destekleyecek ve eğitimlerine katkı sağlayacak olan kitapların seçiminde ebeveynlerin, öğretmenlerin ve çocukların eğitiminden sorumlu diğer kişilerin oldukça titiz davranması gerekmektedir.

Yapılan bu araştırma ile okul öncesi dönem çocuklarına seçilecek olan kitaplarda bulunması gereken özellikler konusunda ebeveylere ve eğitimcilere bir katkı sağlanılacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. PROBLEM

Çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek olarak tanımlanmaktadır (Alaylıoğlu ve Oğuzkan,1976). Çocuk kavramı Türkçe sözlükte (TDK, 2020) ise: “Küçük yaştaki erkek veya kız, soy bakımından oğul veya kız evlat, bebeklik ile ergenlik arasında bulunan oğlan veya kız, uşak, büyükler arasında daha az yaşlı olan kişi” olarak tanımlanır.

Çocukluğun tanımı çocuğun yaşadığı toplumun değerleri ve kültürü ile ilişkilidir (Kağıtçıbaşı akt. Kunduracı ve Avcı, 2020). Çocukluk kavramı, tarihsel süreç içinde büyük ve yavaş seyreden bir değişimle bugünkü özelliklerini kazanmıştır. Ancak bu durum uzun bir kayıtsızlık döneminin ardından, uygarlığın ilerleyişi ile yerini çocuğa yönelik ilgi ve sevgiye bıraktığı anlamına gelmez (Tan, 1989). Tarihsel sürecin her döneminde, çocuğun eğitimiyle ilgilenen aileler ya da toplumlar ona değer veren, onun potansiyelinin farkında olanlardır. Çocuklar dünyaya müthiş bir potansiyel ile gözlerini açarlar ve onların bu potansiyellerini destekleyerek, çok yönlü gelişmelerini sağlamak önce ailenin sonra da toplumların ve devletlerin en önemli görevidir. Çocuk geliştiğinde, toplum gelişir, ulus gelişir ve dünya gelişir. İşte bu gelişim için eğitimin önemini kavramış olan toplumlar çocuğa ve çocuğun eğitimine yatırım yaparlar.

Okul öncesi dönem, insanın bütün hayatı göz önüne alındığında, temel bölümdür. Bu dönemi sadece insan hayatının diğer dönemlerine hazırlık oluşturduğu için değil, kendi başına da çok önemseriz. İnsan ömrünün diğer bölümlerinin olduğu gibi okul öncesi çocukluk döneminin de uygun yaşantılarla ve iyi bir şekilde geçirilmesi çok önemlidir (Oktay, 2004). Çocuğa gerçekten değer veren toplumlar, çocuğun eğitimine büyük önem verirler. Çocuğun eğitiminde ise; özellikle dil, yaratıcılık ve bilişsel alanlarının gelişiminde çocuk kitapları önemli bir role sahiptir. Konu çocuk kitapları olduğunda ise çocuk edebiyatı terimiyle karşılaşırız.

Edebiyat; malzemesi dile dayanan, insanların duygu, düşünce ve hayallerini dile getiren edebi ve estetik değeri olan, bayağılık ve çirkinliği kabul etmeyen sözlü

ve yazılı ürünlerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş, 2012). Edebiyat eserleri, insanoğlunun oluşturduğu değerlerden yararlanılarak, üst düzey sentezler sonucunda meydana gelmektedir. Bu nedenle oluşturduğu ürünlerin herkesi ilgilendirmesi evrensel boyut olarak nitelendirilmektedir. Evrensel değerler tüm insanlığın ortak malıdır. Tüm toplumların ve insanlığın bu değerlere katkıda bulunma görevleri olduğu gibi bu değerlerden yararlanma hakları da vardır. Öyleyse bir edebiyat eserini değerlendirirken, “bu eserin insanlığa katkısı nedir?” sorusunu da sormak gerekir. Şayet o ürün insanlığın ve dünyanın bir sorununu işliyorsa ve bu sorunlara çözüm yolları öneriyorsa, o zaman o eserin evrensel değerlere sahip olduğu söylenebilir (Güleryüz, 2006, s.37).

Çocuk edebiyatı deyimiyle 2-14 yaşları arasındaki kimselerin ihtiyacını karşılayan bir edebiyat alanı anlatılmak istenmektedir ve gerçekte bu deyim, çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar (Oğuzkan, 2000). Arıcı'nın yaptığı farklı bir tanımda, büyüme ve gelişme çağındaki çocukların dil düzeyine, duygu ve düşünce dünyasına, anlama ve kavrama becerilerine seslenen edebiyata çocuk edebiyatı denilmiştir. Temel unsuru çocuğa görelilik olan bu edebiyat alanı, eğitici yönüyle öne çıkmaktadır. Çocuk edebiyatı, aslında çocuğu eğitme amacıyla oluşturulmasa da çocuğu olumlu şekilde etkilemeyi ve olumlu yönde iz bırakmayı hedefler. Duyuş, sezis ve davranış yönünden olumlu değişimlere sebep olur. Çocuğun dil gelişiminde önemli rol oynayarak, hayal gücünü ve yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirir (Arıcı, 2016). Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı ürünlerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş, 2012). Çocuk edebiyatı, 300 yıllık bir dönem içerisinde oluşan bir edebiyattır. Bu oluşum son yıllarda yazılı gelenek, edebi değer, estetik ve biçim yönünden hızla gelişerek devam etmektedir. (Yalçın ve Aytaş, 2012). Çocuklara özel bir edebiyat düşüncesi ise daha yenidir. İçinde bulunduğumuz yüzyılın başından bu yana okuru öncelikle çocuk olan bir edebiyat dikkat çekmeye ve çocuklar için edebiyat yapılması yönünde yenilikçi bir bakış açısı gelişmeye başlamıştır. (Şirin vd., 2000) Tabi ki edebiyatın ve çocuk edebiyatının en önemli unsuru dildir.

Dil bir iletişim aracıdır ve dinleme, konuşma okuma ve yazma birer dilsel beceridir. Doğru etkili bir konuşma ve yazma için sürekli okumak, yazılı kültürle sıkı bir ilişki kurmak gerekir. Okuma etkinliğinin anlatım alıştırmalarıyla desteklenmesi, bu becerilerin gittikçe yetkinleşmesine de olanak sağlayacaktır (S. Sever, 1998). Dolayısıyla çocukların yaşamın ilk yıllarından itibaren kitaplarla haşır neşir olmaları, dili kullanma konusunda gelişimlerini destekleyecek, yazılı kültürle sıkı bir ilişki kurmalarını sağlayacaktır.

Toplumun kültürel yapısı, üyesi olan her bireyi etkiler. Nitelik yükseldikçe de toplumun üyesi olan bireyler kültürel yapıyı etkilemeye başlar. Anne kucağı bir çocuk için ne ifade ediyor ise, toplumun kültürel yapısı da birey için onu ifade eder. Bu bağlamda toplumsal yapı milli değerler bütünü olarak da ifade edilebilir. Diğer bir ifade ile çocuk edebiyatının ulusal bir boyutu vardır. Bu boyutta toplumun destanları, kahramanlık türküleri, mitolojileri, kurtuluş savaşları, uluslararası başarıları oldukça önemli bir yer tutarlar. Çocuk edebiyatı ürünleri ise, bu toplumsal yapıya göre şekil alırlar bu yapıyı biçimlendirmek ve yeniden yapılandırmak için de bir araç olabilirler. Bu bağlamda çocuk edebiyatının yaratıcı yönü de ortaya çıkmaktadır (Güleryüz, 2006, s.36). Çocuk edebiyatı bu özellikleri sayesinde çocuklar için iyi bir deneyim aracı olma özelliğindedirler.

Çocuklar, çeşitli yazılı edebi türleri okumaya ve yazınsal bir deneyim kazanmaya oldukça açıktırlar. Onların insanı ve yaşamı tanımaya dönük yazılı ürünlerden edindikleri yaşantılarının, yazınsal türlerin en özgün ürünleriyle çeşitlenmesine ihtiyaç vardır (Sever, 2008). Çocuk edebiyatının iki temel önceliği çocuk kitabı yazar ve çizeridir. Çocuklar için yazıp, bu edebiyat alanına girebilen yazarların sırrı; ne yazmalıyım? Dan önce nasıl yazarsam çocukların ilgisini çekerim? Sorusunu yanıtlamakta gizlidir. Çizgi resimle bütünleştiği ölçüde çocuk edebiyatı varlığını sürdürebilir. Çocuk edebiyatından söz etmek için sanat ve edebiyatın birbiriyle uyumlu olması gerekir (Şirin vd., 2000). Böylece çocuklar için daha ilgi çekici ürünler oluşturulabilir. Bu ilgi sayesinde de edebi ürün çocuklar için iyi bir uyarıcı olur ve çocuklar edebi ürünün verdiği mesajı daha net bir şekilde algırlarlar.

Okul öncesi dönemde çocuğun iç dünyası sürekli beslenmeye ihtiyaç duyar. Bu dönemde çocuğa gelen her uyarıcı; izlenen, dinlenen, okunan, yazılı ve görsel medya araçlarının tüm aktardıkları, çocuğu etkisi altına alır. Bu uyarıcılar dalga dalga çocuğun ruhuna inerek onu dolaylı ya da dolaysız biçimde şekillendirir (Adler akt. Karagöz, 2018, s.1766) Doğumdan itibaren başlayan eğitimde, çocuğun çevresindeki uyarıcılar ve ona sunulan oyuncaklar, eğitim materyalleri, özellikle de kitaplar, çocuğun 21. Yüzyıla uyum sağlayacak bir yetişkin olmasının temellerini atacaktır (Turla, 1999). Bu açıdan çocuğun gelişim alanlarını destekleyen kazanımlar yanında duygu ve düşünsel gelişimini destekleyen uyarıcılarla buluşturulmasına büyük ihtiyaç vardır. Resimli çocuk kitapları bu uyarıcılar arasında önemli bir yere sahiptir (Karagöz, 2018, s.1766). Çünkü çocukların bugün içinde buldukları çevre, izledikleri filimler, oynadıkları oyunlar gibi okudukları kitaplar da yarın gelecek olan nesilleri etkilemektedir. Yeni nesillerin yetişmeleri konusundaki hassasiyet, çocukların eğitime verilen önemin bir işaretidir. Gelecek nesillerin estetik düzeyinin akıl ve ahlak liderliğinde yükseltilip güçlendirilmesi, eğitimin en önde gelen sorumluluklarından biridir. Resimli çocuk kitapları bu yönüyle çocukların öğrenme öğretme süreçlerine katkı sağlayacak en temel eğitim araçlarından biridir. Bu anlamda resimli çocuk kitaplarının verdiği mesajlar büyük önem arz etmektedir (Karagöz, 2018, s.1766).

Günümüzde, ülkemizde çok fazla resimli çocuk kitabı bulunmaktadır. Ancak bu çocuk kitapları incelendiğinde özellikle çocuklara verilen mesajlar açısından, beklentileri karşılayıp karşılayamadığı araştırılmalıdır. Kitapların birçoğunun fiziksel özellikler ve içerik bakımından yeterli kaliteye sahip olup olmadığı, hitap ettiği yaş grubunun gelişim seviyesine ulaşip ulaşmadığı, didaktik öğeler içerip içermediği ve estetik oluşu üzerinde ne kadar durulduğu sorgulanmalıdır. Özellikle Yapı Kredi Yayınları'nın hazırladığı çocuk kitaplarının özenle ve seçici bir şekilde basıldığı düşünülmektedir. Feridun Oral 1993 yılından beri ülkemizde Yapı Kredi Yayınları tarafından eserleri yayımlanan bir sanatçıdır. Yazdığı tüm kitapları kendi resimlediği ve halen plastik sanatlarla meşgul olduğu için yazar yerine sanatçı denmesi tercih edilmiştir.

Araştırmada Feridun Oral'ın resimli hikâye kitaplarının seçilmesinin ana nedeni Türkiye'de çocuklar için yazıp çizen, onların hayal, duygu ve düşünce dünyalarına hitap eden önemli bir yazar olmasıdır. Feridun Oral'ın kitapları aynı zamanda yurtdışında da büyük beğeni görmüş, birçok ülkede eserleri yayınlanmış ve çok sayıda uluslararası ödüle layık grlmştir. Kitaplarından bazıları rneğin Farklı Ama Aynı 16., Kirpi ile Kestane 13., Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga 12. Baskılarını yapmıştır. Bu da sanatçının kitaplarının oldukça fazla okurun ilgisini çektiğini göstermektedir.

Bu araştırmada, Feridun Oral 3-8 yaş grubu çocuklara yönelik yazıp çizdiği kitaplarında, çocuklara hangi mesajları vermektedir? Bu kitapları dinleyen, okuyan ve inceleyen çocuklar hangi tepkileri vermektedir? Sorularına yanıt aranmıştır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Feridun Oral ocuklara yönelik hazırladığı resimli hikâye kitaplarında hangi mesajları vermektedir ve bu kitapları okuyan çocukların tepkileri nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

- a. Feridun Oral'ın yazıp çizdiği hikâye kitaplarının dış yapı özellikleri nasıldır?
- b. Feridun Oral'ın yazıp çizdiği hikâye kitaplarında yetişkinler açısından verdiği mesajlar (hayvan sevgisi, sosyal-duygusal gelişim) nelerdir?
- c. Feridun Oral'ın yazıp çizdiği hikâye kitaplarına, çocukların verdiği tepkiler nelerdir?

1.2. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Feridun Oral'ın ocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin belirlenmesi, kitapta yer alan mesajların araştırmacı tarafından tespit edilmesi ve kitapları dinleyen çocukların, hangi tepkileri verdiklerinin belirlenmesidir. Bu çalışmaların sonucunda ebeveynlere ve eğitimcilere faydalı olabilecek çıkarımlara ulaşmak hedeflenmiştir.

1.3. ÖNEM

Çocuğun güçlü bir karakter kazanması ve çok boyutlu olarak gelişimine katkı sağlamak için, erken yaşlardan itibaren, onu olumlu kazanımlara ulaştıran, çocuğun dünyasına hitap eden, içindeki görsellerin sanatsal nitelik taşıdığı, estetik bakış açısına sahip, onun gelişimini destekleyen, nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri ile tanıştırmak gerekir. Böylece çocuğun çok yönlü gelişimi desteklenmekle beraber anadiline yönelik ipuçlarını yakalaması ve anadilini sevmesi de sağlanır. Evrensel değerlerle donatılmış edebi eserlerde yazar, çocukların düşünmesine ve duyarlılıklarının geliştirilmesine ihtiyaç duyar. Çocukların gerçek hayatta bu gelişimi edinebilmeleri için, yazarlar uygun mesajlarla, çocukları metnin anlamına ulaştırmaya çalışırlar. Bir eserde çocuk ve yazarçizer etkileşiminin kalitesini ortaya çıkaran ve onun edebiyat ürünü olmasını sağlayan unsur, günlük hayatta çocukların insan ilişkilerine yardımcı olacak evrensel mesajları kazandıran, yazınsal nitelikli ipuçlarını sunma başarısıdır. (Otmar ve Erdem, 2019, s.8). Bu denli öneme sahip çocuk edebiyatı ürünlerinde, çocuklara verilen mesajların ele alınması ve incelenmesi önem taşımaktadır. Feridun Oral yazarlığın yanı sıra güzel sanatlarla da meşgul olan bir sanatçıdır. Çocuklara vermeye çalıştığı mesajları, kitaplarında, metnin yanı sıra resim özelliklerini de ön plana çıkararak ve kaliteli basım özellikleri ile sunmaktadır. Bu nedenle verdiği mesajların çocuklara ulaşip ulaşmadığını belirlemek önemlidir.

Bu araştırmanın bulgular kısmı iki aşamada çalışılmıştır. Birinci aşamada Feridun Oral'ın kitapları araştırmacı tarafından analiz edilerek, verdiği mesajlar tespit edilmiştir. İkinci aşamada ise kendisine kitap okunan (*Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Guguklu Saatin Küçük Kuşu*) çocuklara, sorulan sorulara verdikleri cevaplar araştırılmış, yani tepkileri incelenmiştir. Literatürde çocukların da dâhil edildiği, Feridun Oral ile ilgili kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma böyle bir ihtiyaca cevap vermesi açısından önemlidir.

1.4. SINIRLILIKLAR

Araştırmanın bulgular kısmının birinci aşaması, 1993'den 2020'ye kadar olan süreçte Feridun Oral'ın çocuklara yönelik yazıp çizdiği 19 adet resimli hikâye kitabıyla sınırlandırılmıştır. Feridun Oral'ın 19 öykü kitabının, çocuklara verdiği mesajların, araştırmacı tarafından inceleme, bulgu ve sonuçlarıyla da sınırlıdır.

Çalışmada incelenen kitaplar şunlardır:

1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga (1993)
2. Kırmızı Elma (2008)
3. Kirpi İle Kestane (2009)
4. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz (2010)
5. Benekli Faremi Gördünüz mü? (2010)
6. Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha (2011)
7. Küçük Fare Bidi (2012)
8. Kırmızı Kanatlı Baykuş (2012)
9. Babaannem Kime Benziyor? (2013)
10. Ay Ne Zaman Gelecek? (2014)
11. Meyveleri Kim Yemiş? (2014)
12. Yağmurlu Bir Gün (2014)
13. Farklı Ama Aynı (2015)
14. Bu Kış Kimse Üşümeyecek (2015)
15. Guguklu Saatin Küçük Kuşu (2017)
16. Bir Lokmalık Masallar (2017)
17. Dedemin Hayal Defteri (2019)
18. Beklenmedik Misafir (2019)
19. Mine'nin Kırmızı Topu (2020)

Araştırmanın bulgular kısmının ikinci aşaması olan çocukların kitaplara verdiği tepkilerin incelenmesi ise, bu 19 kitap arasından kura yöntemiyle belirlenen,

1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga (1993)
2. Kırmızı Kanatlı Baykuş (2012)
3. Guguklu Saatin Küçük Kuşu (2017), kitaplarıyla sınırlıdır.

1.5. SAYILTILAR

Araştırmaya katılan çocukların, gelişim özellikleri yönünden benzer oldukları varsayılmıştır.

Çocuklara okumak için kura yöntemiyle seçilen Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Guguklu Saatin Küçük Kuşu hikâye kitaplarının yazarın tüm çocuk kitaplarını temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6. TANIMLAR

Feridun Oral: Feridun Oral 1961 yılında Kırıkkale'de dünyaya gelmiştir. 1985 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden mezun olmuştur. Yurt içi ve yurtdışında birçok sergi ve yarışmaya katılmıştır. Çocuk kitapları yazarlığı ve çizerliğinin yanı sıra plastik sanatlar alanında da çalışmaktadır (Oral,2020).

Çocuk edebiyatı: Çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserlerdir (Oğuzkan vd., 2000).

Resimli Hikaye Kitabı: Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanmış, konu alanının geniş tutulduğu ve resimlemelerin oldukça önemli olduğu kitaplardır (Glazer, 1986).

Okul Öncesi Dönem: Kişiliğin temellerinin atıldığı, çocuğun çevresine karşı ilgili, meraklı ve araştırmacı olduğu , iletişim kurmaya istekli, yaşadığı toplumun değerlerini ve kültürel yapısını kazanmaya başladığı ayrıca ev, okul ve sosyal yaşantısında bilinçli bir rehberliğe ihtiyaç hissettiği zaman dilimidir (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003)

Mesaj: *Yazı veya sözle anlatılması amaçlanan duygu, düşünce. İleti. Bir devlet büyüğünün, bir sorumlunun belirli bir olay veya durum dolayısıyla ilgililere gönderdiği bildiri* (TDK Sözlüğü, 2021).

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, araştırma için önemli olan ve araştırmaya temel oluşturan kavramsal bilgilere ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. ÇOCUK EDEBİYATI

Çocuk edebiyatı “Erken çocukluk döneminden başlayıp, ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimleri ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır”(Sever, 2008). “Çocuk edebiyatı çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal duygu, düşünce ve duyarlıklarına, zevklerine eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır” (Şirin vd., 2000).

Çocuk edebiyatı ürünleri, muhatabı öncelikle çocuk olan, çocuk duyarlılığı ile örülmüş, çocuğun seviyesine uygun bir dille yazılmış metinlerdir. Tabii metinlerin bu şekilde yazılması, çocuklar dışında kimsenin bunları zevkle okuyamayacağı anlamına gelmez. Önemli olan, bu ürünler oluşturulurken duyarlılığın, doğallığın, dilin güzelliği, metnin sağlamlığı, konunun çocuğa göreliği, kurgunun çekiciliği ve serüvenin akıcılığıdır. Edebiyatın birçok türü (masal, şiir, hikâye, roman, tiyatro, fabl, efsane, biyografi, gezi yazısı, fıkra vb.) çocuk edebiyatı alanında da kullanılabilir. Bu türlerin her birinin çocuk için ayrı bir yeri vardır (Arıcı,2016).

Birçok yazar tarafından çocuk edebiyatının tanımı yapılmış olmakla birlikte özellikle yurt dışında çocuk edebiyatının tanımıyla ilgili farklı görüşler de mevcuttur.

Pek çok eleştirmenin belirttiği gibi, çocuk edebiyatı yalnızca çocuklar için yazılmıştır denilemez, çünkü birçok ünlü örneğin, hem çocuklar hem de yetişkinler için yazıldığı açıktır. Mesela; Huckleberry Finn, Peter Pan, The Little Prince gibi ünlü kitaplar her yaştan okurun beğenisini kazanmıştır. Her durumda çocuk edebiyatı her zaman hem çocuklar hem de yetişkinler için yazılmıştır, bir çocuk kitabının

yayınlanması için en azından bazı yetişkinleri memnun etmesi gerekir (Carl'dan akt. Gubar, 2011)

Townsend (akt. Gubar, 2011), "Herhangi bir çizgi çizimi keyfi olması gerektiğine göre, tanımlamaya çalışmaktan vazgeçmeli ve çocuk edebiyatı diye bir şey olmadığını söylemeliyiz "; tıpkı "çocukların insanlardan ayrı bir yaşam biçimi olmadığı gibi" çocuk kitapları ayrı ve kendine özgü bir edebiyat türü değildir. Jacqueline Rose (akt. Gubar, 2011) ise benzer şekilde çocuk kurgusunu "imkânsız" bir kategori olarak görüyor çünkü çocuklar doğrudan tanımlanabilen ve ele alınabilen homojen bir grup değildir. Çocuk edebiyatının biçimi ve içeriğinin yalnızca yetişkinlerin ihtiyaçları ve arzuları tarafından belirlendiğini ileri sürüyor: "Çocuk kurgusu kategorisinin arkasında, kendi amaçları için orada olan yetişkinler vardır". Karin Lesnik-Oberstein (akt. Gubar, 2011) sadece "çocuk" ve "çocuk edebiyatı" kategorilerini reddetmekle kalmaz, aynı zamanda çocuk edebiyatı eleştirisini derinden yanlış yönlendirilmiş bir çaba olarak nitelendirir. Bu konuya odaklanan çoğu akademisyenin çocuk edebiyatının imkânsızlığına ilişkin bu "önemli felsefi argümanlarının "gücünü kabul etmek yerine basitçe sürdürdükleri konusundaki hayal kırıklığını açıkça ortaya koymaktadır.

Çocuk edebiyatının tarihsel sürecine baktığımızda, çocuk ancak toplumsal hayatta değer kazandığı zaman edebiyatta da değer kazanabilmiştir. Orta çağda çocuklar ve yetişkinler aynı masalları dinleyip aynı oyuncaklarla aynı oyunları oynarken, Aydınlanma Dönemi'yle birlikte çocuk ve yetişkin oyunları, masalları, oyuncakları ayrılmaya başlamıştır. Matbaanın icadıyla birlikte yetişkinlik önem kazanmış, çocuklar yetişkinlerin dünyasından dışlanarak, onlara farklı bir dünya sunulmuş, bu farklı dünyaya da çocukluk adı verilmiştir. Bundan böyle çocukların yetişkinlerin dünyasına katılabilmeleri için önce okumayı öğrenmeleri gerekecektir ve bunun için de eğitime ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu nedenle edebiyat bir araç olarak kullanılmıştır. Modern anlamdaki çocuk edebiyatı 18. Yüzyılın ikinci yarısında Batı'da başlamıştır. Türkiye'de çocuk edebiyatı ise 19. Yüzyılın ikinci yarısında görülmeye başlamıştır. Tanzimat döneminde görülen Batılılaşma çabalarıyla birlikte, çocuğa ve çocuk edebiyatına yönelik yeni bakış açıları

kazanılmış ancak bunlar da çevirilerden öteye gitmemiştir. Ancak bu dönemin önce gelen çevirmenleri sonraki dönemin önde gelen yazarları olmuştur (Neydim, 2020).

Bizde çocuk edebiyatı uzun süre sözlü edebiyat olarak devam etmiştir. Çocukların ilgileri yetenekleri göz önünde bulundurularak, çocuklara hitap eden eserler yazma girişimleri ancak Tanzimat'tan sonra başlamıştır. O dönemin ünlü yazar ve şairlerinin (Şinasi, Recaizade Mahmut Ekrem, Ahmet Mithat Efendi ve Muallim Naci) Fransızcadan çevirdikleri birtakım kısa manzumeler ile Fabl türünde kendi yazdıkları şiirler çocuk edebiyatımızın ilk ürünleri arasındadır. Sayıca az da olsa Dünya Çocuk Klasiklerinin dilimize çevrilmesi yine bu dönemde başlamıştır. “Tercüme-i Hikaye-i Robinson” (Daniel Defoe, 1864), “Gulliver’in Seyahatnamesi” (Jonathan Swift, 1872), “80 Günde Devri Alem” (Jules Verne, 1880), “Merkez-i Arza Seyehat” (Jules Verne, 1883), “Beş Hafta Balonla Seyehat” (Jules Verne, 1887), bu dönemde yapılan çeviri örnekleridir. Bu çeviri eserleri çocuk edebiyatımızın çağdaş bir şekilde gelişmesine önemli katkısı olmuştur. Ülkemizde çocuk edebiyatıyla ilgili daha çağdaş görüş, düşünce ve öneriler ikinci meşrutiyetten sonra ortaya çıkmıştır. Örneğin Ali Nusret (1874-1919)’in ilk kez çocuk edebiyatını konu edinen ve bu alanın önemini belirten bir yazısı “Şura-yı Ümmet” gazetesinde 1908 yılında yayımlanmıştır. İ. Alaattin Gövsa’nın “Çocuk Şiirleri”, Ali Ulvi Elöve’nin “Çocuklarımıza Neşideler” ve Tefik Fikret’in “Şermin” adlı kitapları bu dönemin değerli eserleri arasındadır. Cumhuriyet Döneminde çocuk edebiyatı alanında eserlerin yazılması hız kazanmıştır. Çocuklar için edebiyat anlayışına geçiş döneminde hikâye, şiir, roman türünde eserler yazılmıştır. Edebiyat alanında çocuk yayımları çoğalmıştır. Nicelik ve nitelik bakımından edebiyat alanında çocuklar için yazılan eserler çoğalmıştır. 1940’lardan sonra bu eğilim daha da hızlanarak günümüze kadar gelmiştir (Oğuzkan, 2000).

Bilindiği üzere çocuk kitaplarının en önemli işlevi, çocuklara okumayı sevdirmek ve böylece okuma alışkanlığı kazandırmaktır. Bu da ancak nitelikli ve estetik kaygılarla yazılmış kitaplarla mümkün olmaktadır.

Çocuk edebiyatı ilk çocukluk yıllarından, çocukluk döneminin sonuna kadar yaşanan çağın duyarlılıklarını anlatır. Edebiyatın çocuklara yönelik edebiyat özelliği taşınması bunu başarabilmesine bağlıdır. Çocuk kitaplarının bütünlüğe ulaşabilmesi

edebiyat ve sanatın uyumuna bağlıdır. Ancak bu özellikleri taşıyan çocuk kitapları sanat değeri olan yayınlar olabilirler (Şirin, v.d. 2000)

Dilidüzgün' e (2007) göre; çocuk edebiyatı ürünü olan çocuk kitaplarının nitelikli sayılması için şu özelliklere sahip olması gerekir:

- Yazar okuruyla birlikte düşünen konumda olmalı, çocukları küçümseyecek derecede her şeyi bilen bir yetişkin tavrı olmamalıdır.
- Kitabın verdiği mesajda, yazar kafasındaki düşünceyi çok açık bir şekilde vurgulamamalıdır.
- Yazında anlatımın kısıtlayıcı olmaktan çok, mümkün olduğunca çok açılı olması, kitabın estetik ve yazınsal niteliği bakımından önemlidir.
- Yazar çocuğu ciddiye almalı, dil, anlatım, kurgulanan dünya çocuğun çok zorlanmadan anlamasını sağlamalıdır.
- Konular, çocuk gerçekleri ve çocuğun ihtiyaçları göz önüne alınarak seçilmelidir.
- Belli erdemler, idealler ve dünya görüşleri çocuğa zorla benimsetilmeye çalışılmamalıdır.
- Aşırı öğreticilikten ve tek yanlı olmaktan kaçınmak gerekir.
- Okuma zevki hissettirecek nitelikte yazılmalıdır.
- Belli yazınsal niteliklere sahip olmalı ve estetik kaygıyla yazılmalıdır.
- Nitelikli yazılmış çocuk kitaplarını yetişkinler de keyif alarak okuyabilmelidir.

İyi bir çocuk kitabı çocuğun ilgi ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılamakla beraber ilk önce çocuğun zevkle okuduğu bir eser olmalıdır (Gönen, v.d. 2000).

Bireyin, çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecini etkileyebilen ve aynı zamanda okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerini destekleyen önemli faktörlerden birisi de gerekli ölçütler çerçevesinde hazırlanmış çocuk kitaplarıdır. Çünkü okuma alışkanlığı, bireyin, çocukluktan yetişkinliğe daha sağlıklı biçimde geçmesi için erken yaşlarda doğru biçimde edinmesi gereken davranışlardan birisini oluşturmaktadır. Çocuğun erken yaşlarda okuma alışkanlığını kazanabilmesi için de çocuğa özgü yapıtların hazırlanması gerekmektedir (Demircan, 2014).

Çocuk kitabı yazarının başarısı, öncelikle ne yazmalıyım? Sorusunda değil, nasıl yazmalıyım? Sorusunda gizlidir. Nasıl yazarsam çocukların ilgisini çekebilirim? Sorusunu yorumlayabilen yazar çocuk edebiyatı alanı içine girebilir. Çocuk kitabı yazar ve çizeri çocuk kitaplarının iki temel önceliğidir. Edebiyatta çizgi ile resim bütünleştiği zaman çocuk edebiyatı var olabilir. Çocuğa yönelik sanatla edebiyatın birbirini tamamlaması halinde çocuk edebiyatı ortaya çıkar (Şirin, v.d. 2000).

Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarında, yazarın ve çizerin duygu ve düşüncelerini çocuklarla paylaşabilmesinin temel şartlarından biri de çocuk gerçekliğini bilmesidir.

Çocuğa görelik; bir eserde çocukların kolaylıkla anlayabileceği bir dil ve anlatım tarzını barındırma, böylece duygu ve düşünce yönünden onların gelişimlerine destek olma, onların yaş dönemlerine göre değişen özelliklerini dikkate alma, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını gözeten konuları işleme, özelliklerini taşıması olarak tanımlanabilir. Çocuğa göre yetişkinlerden farklı olarak, çocukların kendi hayal güçleriyle kurdukları, sınırsız ve çocuğa özel bir dünyaya hitap edebilmek için çocuğa göre eserler üretmek gereklidir.

- Çocuklar nelerden hoşlanır, nelere güler?
- Heyecanları nelerdir, nelere üzülür?
- Arkadaşları ve çevresiyle neleri paylaşmak ister?
- Neler, nasıl paylaşılırsa sevinç ve mutluluğu artar, onun coşkusuna yenileri eklenir?
- Onu örseleyen onun yeteneklerini, gizil güçlerini körelten olaylar nelerdir?
- Çocuklar hangi ortamlarda yeti ve yeteneklerini bütün doğallığı ile yaşama geçirir.
- Onun yaşam sevgisi nasıl beslenir?
- Çocuklarla yaşamın hangi sorunları paylaşılmalıdır?
- Onlar, sorunların çözümüne nasıl ortak edilmelidir?
- Çocuk gerçekliğinin yetişkininkinden ayrılan yönleri nelerdir?
- Çocuk duyarlılığının evrensel boyutları nelerdir?

Gibi soruların yanıtlanabilmesi, yazarın ve ya çizerin sezgi ve ya anlatım gücünün yeterliliğini; çocukların gelişim düzeylerine göre değişen, çeşitlenen ilgi ve ihtiyaçlarını tanımayı gerektirir (Sever, 2008, s.29).

Okul öncesi dönem çocuğuna kitap seçmek günümüzde çok kolay gibi görünse de aslında çok zorlaşmıştır. İnternet üzerinden satış yapan kuruluşların sayfalarını incelediğimizde ortalama olarak piyasada bu alana dönük 10.000 kitabın varlığından söz edebiliriz. Kitap sayısının fazla olması oldukça sevindiricidir. Ancak bu kitapların tamamının nitelikli olmadığı bir gerçektir. Bu durumda temel ölçütler belirleyerek ve yerine durumuna ve hedef kitlesine göre bu ölçütleri güncelleyerek kitap seçimini gerçekleştirmek gerekir (Neydim, 2020).

2.2. OKUMA SÜRECİ VE ÇOCUĞA DÖNÜK ETKİLERİ

Okuma sürecinde çocukta değişim meydana gelebilmesi için öncelikle okunan metnin onda bir farkındalık oluşturabilmesi gerekir. Çevresinin, olayların farkına varan çocuk, bu farkındalığı kendi yaşam deneyimleriyle -hafızasındaki diğer bilgilerle- karşılaştırmaya çalışacak ve bu onda kendi duygu ve düşüncelerini sözel olarak ifade etme ihtiyacı oluşturacaktır. Sözel ifade etme öncelikle anlamayı, tanımlamayı, sorgulamayı ve değerlendirmeyi gerektirir. Yani çocuk sorunla ilgili bir sonuca varmış ve metinsel bağlamda deneyimlediğini içselleştirmiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkan süreç çocuğun kendi metnini oluşturmasıdır. Çocuk kendi metnini oluştururken yapılacak en önemli şey yetişkinin ona kendi düşüncelerini dayatmaması (eksik, yanlış, hatalı bile olsa) çocuğun kendi metniyle ortaya çıkmasına imkân sağlamasıdır. Böylece çocuğun hem özgüveni hem de sözcük dağarcığı ve anlatım yeteneği gelişecektir (Neydim,2020).

Çocuk için seçilecek eserlerdeki kahramanların olumlu özelliklerinin öne çıkarılması, iyi davranışların ödüllendirilmesi gibi unsurlar, çocuğun doğru toplumsal değer yargılarını kazanmasına fayda sağlayabilmektedir. Doğru davranışları çocuğa kazandırmaya çalışan yetişkin için, kendisinin ve çocuğun çevresindeki diğer yetişkinlerin doğru davranışları kadar, çocuğa okunan ya da okuması için ona sunulan kitaplardaki kahramanların doğru davranış ve değer yargısı öğeleri de önem taşır. Yetişkinle çocuğun birlikte kitap okuması, yeni bilgilerin, fikirlerin, etkinliklerin paylaşılması yanında birlikte paylaşılan duyguları da içerir. Edebiyat ürünlerinden faydalanabilen çocuk, kendi yaşantısının dışındaki pek çok konu ve olayla tanışma, bunların üzerinde düşünme ve muhtemel çözüm yolları bulma fırsatına sahip olur. İyi bir edebiyat ürünü çocuğa güzeli sevmeyi, dilini en iyi

şekilde kullanmayı, hayal gücünü çalıştırmayı öğretirken, paylaşmanın zevkini ve yetişkinle birlikte olmanın güven duygusunu da yaşatır. Kitabın içindeki ilgi çekici öyküde yenedünyalar keşfeden çocuğun okumaya olan ilgisi de artacaktır. Çocuğun eğitiminde çevresinden aldığı tüm izlenimler son derece önemlidir. Çocuk izlenimlerini yakın ve ya uzak çevresindeki insanlardan doğrudan edinebileceği gibi, sözlü veya yazılı edebiyat ürünleri ve kitle iletişim araçları ile de edinebilir. Hatta bazen bunların izlerinin gerçek yaşam izlerinden daha kalıcı olması bile söz konusu olabilmektedir (Oktay, v.d. 2000).

Çocuk edebiyatı yazarken ahkâm kesmeye, lafı uzatmaya ya da kibirli davranmaya başlarsanız çocuklar bundan hiç de hazzetmezler. Aksine çocuk edebiyatında sözü damıtmak gerekir: Bu edebiyatın en iyi örneklerinde umut, neşe, açlık ve korkunun ilk örnekleri en katıksız biçimiyle ifade edilir (Rundell, 2020)

Mübeccel Gönen (vd., 2000), çocuk edebiyatının aşağıdaki hedeflere sahip olması gerektiğini söyler.

- Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını (güven duygusu, başarıma ve başarılı olma, bir gruba kabul edilme, sevme ve sevilme, öğrenme, oyun ve değişiklik, estetik duygusu) karşılaması gerekir.
- Çocukların farklı yaşlarda ilgi duydukları konuları barındırmalıdır.
- Çocuğun dil gelişimini dikkate almalıdır.
- Çocuğun algısal gelişimini desteklemelidir.
- Çocuğun sosyal-duygusal gelişimini desteklemelidir.
- Bilişsel gelişimini desteklemelidir.
- Çocuğa ilk kitap sevgisini aşılmalı ve ilk edebi, estetik değerleri vermelidir.
- Olumlu kişilik gelişimine zemin hazırlamalıdır.
- Çocukları günlük hayatın akışı hakkında bilgilendirmelidir.
- Yaratıcı hayal güçlerini uyandırmalı ve dinleme becerisi geliştirmelidir.
- Çocuklara kitapların bilgi ve eğlence kaynağı olduğunu fark ettirmelidir.
- İyi kitap kavramını güzel örneklerle kazandırmalı ve tüm türlerini (hikâye, roman, masal, fabl, biyografi, fen kitabı, şiir, resimli kitap) iyi örnekleriyle çocuğa tanıtmalıdır.

- Çocuklar kitaplarda illüstrasyon ve fiziksel özellikler yönüyle de iyi örneklerle karşılaştırılmalıdır.
- İki yaştan itibaren, her yaş grubuna uygun, zengin içerikli, illüstrasyon ve fiziksel özellikler açısından da iyi yayınları tanıtılmalıdır.

Masal ve öykü kitapları çocukların tüm gelişim alanları üzerinde büyük bir etkiye sahip olarak yeni kuşakların gelişmesine katkıda bulunurlar. Resimli kitaplar adı verilen bu kitaplar, okul öncesi dönemde çocukları dil ve resimle uyarıp onun gelişmesini sağlar. Hatta resimli kitaplar çocukları eleştirel düşünmeye iter; çocuğun iç çatışmalarını yenmesi ve sosyalleşmesi için yardımcı bir unsur olup, onun yaratıcılık yönünü de destekler. Kitaplar çocuğun hareket gelişimine, dil gelişimine, duygusal ve kavram gelişimine yardımcı olur. Çocukları günlük hayata hazırlar ve dinleme becerilerini geliştirir. Onları geçici olarak üzüntüden kurtarıp sorunlarını çözmelerine yardımcı olarak, ihtiyaçları olan huzur ve dinlenmeyi sağlayabilir (Gönen, vd., 2000).

Yetişkinlerin çoğu okuma sürecinin tek yönlü ilerlemesi gerektiğini düşünür, çünkü bunun tersi gerileme, olgunlukta geriye gitme anlamı taşır.

Önce Köpek Spot'u okursunuz, bir sonraki aşamada Peter ve Jane denen o çift başlı canavarı; ardından Narnia'yı aşip 'Çavdar Tarlasında Çocuklar' ya da Patrick Ness ile devam edersiniz... Derken yetişkin edebiyatına geçerek zafer kazanır, sonra da hep orada kalır, bir daha asla geriye dönüp bakmazsınız, çünkü geriye dönmek mevkii kaybetmek demektir. Ama insan yüreği tren gibi düz bir hatta ilerlemez (Rundell, 2020.,s.6,7)

Eğer yetişkinliğe geçişle birlikte gitgide daha karmaşık kitaplara yönelme gibi bir yol izlerseniz, artık hayatınızın sonuna geldiğinizde *Finnegan Uyanması* ya da yapısökümcü düşünce yönetiminin kurucusu olan Fransız kuramcı Jacques Derrida'nın tüm eserleriyle vaktinizi geçirirsiniz. Bu kuralın diğer bir sıkıntısı çocuk edebiyatını ıskartaya çıkarmasıdır. "*Günahı boynumuza; bence böyle yaparsak, yetişkin gözüyle okuduğumuzda farklı bir simya yakalayacağımız zenginliklerle dolu bir mücevher kutusunu ıskartaya çıkarmış oluruz*" (Rundell,2020, s.9)

2.3. ÇOCUKLARIN ÇOCUK EDEBİYATINA TEPKİLERİ

Açık uçlu sorular, cevabı "evet/hayır" olan sorulara kıyasla, çocukların düşüncelerini ifade etmek için daha gelişmiş bir dil yapısı ve daha fazla sayıda

kelime kullanmalarını ayrıca yetişkin tarafından okuma sırasında sunulan dilbilgisi modellerinin pekişmesini sağlamaktadır. Hikâye hakkında çocuğa “kim, ne, nerede, ne zaman, niçin” sorularını sorarken hikâyenin akışını bozmayacak bir düzen izlenmesi faydalı olacaktır. Çocuklardan cevaplama beklenen açık uçlu soruların bazılarının, olayların akışı ve sonucu hakkında tahminde bulunmalarını sağlayacak şekilde olması faydalıdır. Böylece çocuklar hikâyenin giriş-gelişme-sonuç gibi bölümlerinin farkına varırken, bir yan dan da kendi düşüncelerini uygun bir şekilde ifade etmenin yollarını bulabileceklerdir. Yetişkin, çocukların kitap okuma eylemine devam etmeleri için mutlaka kitap okumaya katılımlarını sağlamalı ve sorulara verilen cevapları sözel bir şekilde ödüllendirmelidir (Ergül v.d., 2016, s.199).

Çocuklar okul öncesi dönemde henüz okuma yazma bilmedikleri için, kitap okuma eylemi çocuğun hayatında, çoğu zaman bir yetişkinle gerçekleşir. Yani çocuğa kitabı öğretmeni ya da çoğu zaman aile bireyleri okur (Parlakyıldız ve Yıldızbaş, 2004). Eğer okuma süresince çocuğa kitap hakkında sorular da sorulmuş ise o zaman çocuğun kazanımları elbette daha fazla olacaktır.

Japonya’da yapılan bir araştırmada, anneleri tarafından kitap okunan ya da video aracılığıyla hikâye dinletilen bebeklerin okuma süresince nöral aktivasyonları karşılaştırılmıştır. Anneleri tarafından kitap okunan bebeklerde, yürütücü işlevler, hafıza, dikkat, sosyal-duygusal gelişim ve dil gibi bilişsel işlevlerden sorumlu beynin frontal bölgesindeki nöral aktivitelerin, video aracılığıyla hikâye dinleyen bebeklerden daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Yani kitap okurken bebekle etkileşim halinde olduğunuzda, frontal bölgedeki aktivasyonu arttırarak dil ve bilişsel becerileri geliştirilmektedir (Oghi S. v.d. akt. Tercanlı ve Gökçay, 2014).

Okul öncesi dönemde çocuğa kitap okunduğunda, dünyanın anlamını çocuğa açıklamanın yanında, ilişki kurma, iletişimi öğretme, hatırlama becerisini destekleme vb. dil alanında birçok becerinin kazandırılmasında etkili olduğu belirlenmiştir (Garzotto, Paolini ve Sabiescu, 2010)

Yapılan araştırmalarda, bir yetişkin eşliğinde düzenli olarak kitap okuma etkinliğine dâhil olan çocukların, dil becerisi alanında özellikle de ifade edici dil

becerileri ve kelime bilgilerinde yaşıtlarına kıyasla daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir (Armbruster Lehr ve Osborne ‘den akt. Ergül v.d., 2016).

2.4. ÇOCUK KİTAPLARINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

Çocuklar doğaları gereği, oynamayı, eğlenmeyi ve yeni şeyler öğrenmeyi çok severler. Kitaplar biçimsel ve içerik özellikleriyle, okul öncesi dönemdeki çocukların eğlenme- oynama ve keşfederek öğrenme gereksinimlerini karşılamalı, onların bilişsel gelişimine destek olmalıdır. İyi kurgulanmış bir çocuk kitabında yazar, çocuklarla paylaşmak istediği duygu ve mesajlar için, çocuklarında düşünmesine duyarlılıklarını geliştirmelerine ihtiyaç duyar (Sever, 2008, s.22,23) ,

2.4.1. Biçimsel ve Dış Yapı Özellikleri

Çocuk kitapları, iç ve dış yapı özellikleri ve dayandığı eğitsel ilkelerle bir bütündür. Bu özellik ve ilkelerin birbirleriyle tutarlılığı ve bütünselliği, çocuk kitaplarının niteliğini belirleyen en temel etkidir (Sever, 1998). Biçimsel özellikler, kitabın ve ya okuma materyalinin dış yapısıyla ilgili özellikleri kapsamaktadır. Bu özellikler ise; renk, resim, kâğıt, cilt, büyüklük, yazı puntosu gibi özellikleri içerir (Güleryüz, 2006, s.160).

Çocukların görsel algılarının desteklenerek eğitilmesi gereken süreçte önemli görevleri olan dış yapı özellikleri ya da biçimsel özellikler; boyut, kâğıt, kapak, sayfa düzeni, harfler, resimler çocuğun ilgisini çeken ve onu kitaba yaklaştıran özelliklerdir. İçyapı özellikleri ise; konu, tema, plan, mesaj, karakter, dil ve anlatım özellikleridir. Bunlar da çocuğun kitapla etkili bir iletişim kurmasını, yeni kitaplar okuma arzusunun oluşmasını, yaşam ve insana dair bilgiler edinmesini sağlayan özelliklerdir (Canlı ve Aslan, 2018)

- Sever’ e (2008, s.198) göre yazınsal metinlerde bulunması gereken özellikler:
- Kitaplarda çocukların samimiyeti ile anlatım dilinin tabiliği buluşturulmalıdır.
- Yazar, anlattığı ve kurguladığı olaylarda, çocuklarla arkadaşlık/dostluk kurabilmeyi başarabilmelidir.
- Kitaplar, çocuklara anlamlandıramayacağı ya da yaşama geçiremeyeceği sorumluluklar yüklememelidir.

- Kitaplarda çocukların kavramsal gelişimlerine katkı sağlayacak bir dil tercih edilmeli, Türkçemizin anlatım şekilleri ve kuralları hissettirilmelidir.
- Kitaplardaki resimler, çocukların beğeni ve algı düzeylerine uygun olmalı, metinde verilen mesajlara görsel bir zenginlik katmalı, estetik olarak da çocukların görsel algılarını geliştirici nitelikte olmalıdır.
- Kahramanların fiziksel portreleri, metinde yansıtılan fiziksel özellikler ile uyumlu olmalı, resimler karakterlerin baskın özelliklerini, yaşadıkları ruhsal durumları, geçirdikleri fiziksel değişimleri çocuklara yansıtılabilir özellikte olmalıdır.
- Kitaplar dilsel ve görsel özellikleri ile çocuğun gelişimini sanatsal ve düşünsel açıdan desteklemelidir.
- Kitaplar çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak hayatı anlamlandırmasına, yaşam ile güçlü bağlar kurmasına destek olmalıdır.
- Yazar tarafından kurulan gerçeklik, çocuklar tarafından okunduktan sonra içselleştirilebilmelidir.
- Kitaplar çocuklarda okuma isteğini arttıracak bir tasarım anlayışına sahip olmalı, çocuklar kendileri için üretilmiş bir esere olan saygıyı özeni kitabın dış yapı (biçimsel) özelliklerinden sezebilmelidir.
- Çocuk edebiyatının temel sorumluluğu, çocuklara dilin ve resmin olanaklarıyla kurgulanmış yaşantılar olmalı, sunulan yaşantılardan çıkarımlar yapma sorumluluğu çocuğa bırakılmalıdır.

Özellikle okul öncesi dönemi kitaplarında görsel unsurlar, en az içeriğin niteliği kadar büyük önem taşımaktadır. Çocuk kitaplarının, çocuklar üzerinde amaçlanan istenen etkiyi yapması, dış yapı özelliklerinin, kitabı oluşturan fiziksel ve görsel unsurların da nitelikli olmasına bağlıdır. Öncelikle bu dış yapı unsurlarının içeriğe uygun olarak tasarlanması gerekmektedir (Çakmakçı, 2011, s.30).

2.4.1.1. Boyut

Okul öncesi çocuklar için hazırlanmış kitaplar çeşitli büyüklüklere sahip olabilir. Çok küçük boy minyatür kitaplar ya da çok büyük boy kitaplar olabilir. Çocuklar farklı büyüklüğe sahip kitaplardan hoşlanırlar. Ebatların farklı olması çocuklar için ilgi çekici olabilir. Çok küçük çocuklarda görüş açısı bakımından ve

ellerin gücü zayıf olduğu için hafif, küçük boy, sağlam ve yırtılmaya dayanıklı kitaplar tercih edilmelidir. Çocuklar büyüdükçe kitapların boyutları da büyümekte ancak ilkokul dönemi başladıktan sonra yetişkinlerin okuduğu kitapların boyutuna gelmektedir. Küçük boyutlu resimli hikâye kitapları çocukların bireysel kullanımı için daha uygunken büyük boyutlu kitaplar kitabın gruba okunması için kolaylık sağlar. (Güleç, 2006, s.165) Seri halinde yayımlanan kitapların, belli boyutlarda ve hacimde olması önemlidir, çünkü kitaplık kuracak olan çocuklarda düzen duygusu yaratması gerekir. Çocuk kitaplarının en az 16 X 23 cm büyüklüğünde olması normal sayılır (Öncül'den akt. Güleç, 2006).

2.4.1.2. Kâğıt

Kitaplarda yazıların dağılması, renk değiştirmesi, harflerin okunmaması, sayfaların kolay yırtılması gibi sakıncalardan uzak kalması amacıyla, gramajı yüksek, I. Hamur kâğıt ya da mat kuşe kâğıt kullanmak önemlidir (Güleç, 2006, s.167).

2.4.1.3. Kapak ve Cilt

Kapak, kitabın sağlamlığını arttıran en önemli unsurlardan biridir. Özellikle küçük çocuklar için hazırlanan kitaplarda kullanılan en iyi malzeme bez ya da mukavvadan yapılanıdır. Kapak üzerinde bulunması gereken şeyler; konu adı, yazar ve yayıncının ismi, yayım, yayım yılı ve kodudur. Eğer bunlar dış kapakta bulunmuyorsa mutlaka iç kapakta yer akması gerekir. Kitap kapakları hikâyenin ana karakterini veya bir bölümünü içeren resimler oluşturmaktadır. Arka kapak yazarın ve ya ressamın diğer çalışmaları ve öz geçmişi hakkında bilgi vermek için kullanılabilir. İç kapaklar, kitapların baş ve son kapaklarına yapıştırılmış, yazısız sayfalardır. İyi hazırlanmış bir iç kapak öykünün bir parçasıdır ve estetikdir. İç kapakta başlayıp biten hikâyeler, kitaba daha geniş bir duyarlılık kazandırır. Bazen de kitap kapağının korunabilmesi için plastik kapaklar ve ya kütüphane ciltleri kullanılır. Ancak bu tür kapaklarda kitapla ilgili çok az bilgi ve resim bulunabilir (Turla, 1999; Güleç, 2006).

2.4.1.4. Sayfa Düzeni

Sever' e (2008, s.45) göre; “Çocuk kitaplarında yer alan yazı, resim, rakam, fotoğraf, karikatür gibi öğeler sayfa düzenini oluşturan temel bileşenlerdir.

Güleç' e (2006, s.168) göre sayfa düzenlemesi, kitabın çekiciliğinde önemli unsurlardan biridir. Bazı resimli kitaplarda resim daima sağ tarafta yer alıp yazı sol tarafta bulunur. Bazılarında resim sayfa üzerinde birkaç değişik şekilde yerleştirilebilirken metinde farklı konumlarda yerleştirilir. Bazılarında da resim için iki sayfa birden kullanılır. Sayfa düzenlemelerinde; sayfalardan birine resim diğerine yazı gelecek şekilde düzenleme yapılması çocukların hikâyeyi daha kolay takip etmelerini sağlayabilir. Ancak yazı ve resmin bir arada düzenlenip aynı sayfada yer aldığı iyi örneklerde mevcuttur. Çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarında normal ya da normalden daha geniş satır aralıklarıyla düzenlenmesi daha uygun olur. Satır aralıklarının çocukta okuma güçlüğü oluşturmayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması amacıyla, yazının başladığı kısım daima her sayfada aynı hizadan başlamalıdır.

Oral (v.d. 2000) ise genellikle büyük boy kitaplar olan, okul öncesi çocukları ve okumaya yeni başlayan çocuklar için kullanılan kitaplarda her sayfanın genellikle dörtte üçünün resme dörtte birinin yazıya ayrılmasının uygun olacağı görüşünü beyan etmiştir.

2.4.1.5. Harfler

Çocuk kitaplarında kullanılan harflerin özelliği çok önemlidir. İlkokul çocuk kitaplarında 3. Sınıfa kadar olan çocuklara hitap eden kitaplardaki harfler 12 puntodan daha küçük olmamalıdır. 4. ve 5. Sınıf çocuklarına seslenen kitaplarda 10 puntoluk yazı karakteri seçilebilir. Yine ortaokula devam eden çocuklar için de 10 puntoluk harfler normal sayılmaktadır (Oral v.d., 2000).

Özellikle okul öncesi dönem çocukları için yazılmış kitaplarda; 20,22,24 punto büyüklüğündeki karakterlerin kullanılması uygun olur. Kitaplarda kullanılan harflerin kalınlık, renk ve boyutları çocukta okuma isteği uyandırmalı ve okuma kolaylığı oluşturmalıdır (Sever, 2008).

2.4.1.6. Resim Özellikleri

Çocuk kitaplarında resim, çok büyük role sahiptir. Çocuk kitaplarındaki resimler, işlevleri açısından 3 bölüme ayrılabilir.

- Metni açıklayan ve yorumlayan resimler.
- Kitabı süsleyen resimler.
- Metni tamamlayan resimler.

Çocuk kitaplarında resimler çoğunlukla renkli basılmaktadır ancak bu durum renkli resimlerin siyah-beyaz resimlerden daha üstün olduğu anlamına gelmez. Hatta bazen iyi bir siyah-beyaz ya da sade resim, bol renkli çizilmiş bir resimden daha etkili olabilir (Oral v.d.,2000).

Sanatçı duyarlılığı ile yapılmış çocuk kitabı resimleri, erken çocukluk dönemiyle başlayan evrede, sanat eğitiminin en etkili en kestirme yoludur. Başlangıçta, kavramları öğretir, çocuğun çevresindeki varlıkları görsel kimlikleriyle tanıtmaya, çocuğun görme duyusunu eğitime işlevi, çocuğun yaşıyla birlikte giderek çeşitlenir. Sözcüklerle yaratılan anlam evrenine, çizerin de görsel yaratıcılığı ile katılması ortaya yazar ve çizerin yeni bir kurmaca gerçeklik çıkarır (Seven, 2008, s.176).

2.4.2. İç Yapı Özellikleri

Bir çocuk kitabında bulunması gereken içyapı özellikleri, ilgili literatürde genellikle konu ve kurgu, izlek ve tema, karakter ve kahraman, dil ve anlatım, mesaj (ileti), çevre başlıkları adı altında incelenmektedir.

2.4.2.1. Konu ve Kurgu

Çocuk kitaplarında konu çok önemlidir. Çocukların gerçek günlük yaşamlarına uygun olmayan, onların kavrama ve hayal güçlerinin dışında kalan kitaplar, çocukların ilgilerini çekmekte yetersiz kalır hatta bazen de hiç ilgilerini çekmez. İyi bir çocuk kitabının yerli kültürle beraber evrensel değerleri de içinde barındırması gerekir. Ayrıca farklı yaş gruplarında olan çocukların farklı ilgileri olduğu gerçeği de göz ardı edilmemelidir (Oğuzkan v.d. 2000).

Okul öncesi çağlardaki çocuklara seslenen resimli hikâye kitaplarında, paylaşma, yardımlaşma, işbirliği yapma, teselli etme vb. gibi prososyal davranışlara özendirici konulara önem verilmesi gerekmektedir (Uzmen ve Mağden, 2002, s.209).

2.4.2.2. İzlek ve Tema

Çocuklara seslenen kitaplarda anlaşılır ve basit bir tema işlenmelidir. Ayrıca yazılan kitaptan her çocuk aynı sonucu çıkarabilmelidir. Yazar çocuğun seviyesine uygun bir temayı, onun anlayacağı bir dille ifade ettiği takdirde, çocuk ona söylemek isteneni kolaylıkla anlayacaktır (Tür ve Turla, 1999, s.40).

Çocuğa seslenen bir yazar, çocuğun ufkunu genişletebilecek, olumlu davranışlar kazanmasına yardım edecek, insan ve doğa sevgisi, dostluk, hoşgörü, haklara saygılı olmak gibi konuları işlemeli, çocukları olumlu yönde etkileyecek şekilde yazmalıdır (Tür ve Turla, 1999, s.41).

2.4.2.3. Karakterler ve Kahraman

Kitap okuyan bir çocuk kaç yaşında olursa olsun, okuduğu kitabın kahramanıyla özdeşim kurar. Yazar eserini meydana getirirken sürekli olarak bu durumu göz önünde bulundurmalı kahramanları çocukların bu özelliğine göre seçmelidir. Çocuk kitaplarında çok fazla kahraman bulunmamalı, diğer kahramanlar ana kahraman çevresinde açık bir şekilde ilişkilendirilerek anlatılmalıdır. Çünkü çocuklar karmaşık yapıları ve karmaşık ilişkileri anlayabilecek gelişim düzeyine sahip değildirler (Yalçın ve Aytaş, 2012, s.47)

Okuyucunun bilişsel becerilerini kullanarak kahramanla özdeşim kurmasını sağlamak amacıyla, kahramanın özelliklerinin, davranışlarının, duygu ve düşüncelerinin, istek ve tutkuların, okuyucuya özgün bir anlatı tekniği ile aktarılması olarak tanımlanan karakter geliştirme, çocuk edebiyatı açısından çok büyük öneme sahiptir (Martin'den akt. Baş ve Ucuzsatar, 2020, s.338).

Tabi ki kurgunun tüm unsurlarına hayat veren yazarın tasarrufudur. Ancak edebi eserdeki yaşamsal düzeneği oluşturan unsurlar karakterlerdir. Kurgusal metinlerde okur, karakterler sayesinde, onların yanında ya da karşısında bir taraf belirleyerek eserin dünyasına katılır. Bu durum aslında yazar, eser ve okur arasındaki ilişkinin bir şartıdır. Okur okuduklarının gerçek dışı olduğunu bilse de, bu şekilde karakterlerle iletişim içine girerek bu kurgunun bir parçası oluverir. *“Edebi eserlerde, karakter anlatıda çatışma ortamının, aksiyonun nedenidirler. Çatışma ortamına bağlı olarak okuyucunun algısına göre iyiliği ya da kötülüğü tutmakla*

olumlu ve ya olumsuz karakter kimliği ya da kişiliği edinmiş olurlar” (Karatay, 2011).

2.4.2.4. Dil ve Anlatım

Çocuk kitaplarının çocuğa göre olmasını belirleyen en önemli unsur dili ve anlatımıdır. Okul öncesi dönemde çocuğa bir yetişkin tarafından anlatılan masallar, fabllar, fıkralar, sorulan bilmeceler, çocuğa okunan hikâyeler vb. çocukların ana dilinin “anlam evreni” yle tanışmasını sağlar, Dilin sözvarlığının ve anlatım gücünün, çocuk edebiyatı dilinde de yaşam bulmasında esas sorumluluk çocuk için yazma duyarlılığı taşıyan yazarlara düşmektedir (Sever, 2008, s.165).

2.4.2.5. Mesaj

Ana düşünce (mesaj) yazarın okuruyla paylaşmak istediği asıl düşüncedir. Edebiyat eserlerinde mesaj (ileti) dendiğinde ise, yazarın okurlarında oluşturmak istediği müşterek duygu ve düşünceler akla gelmelidir. Özdemir (1995)’e göre yazınsal metinlerdeki mesajlar kesin bir yargıyla okura aktarılmaz. Konuya gizli bir anlam yükleyerek örtük bir şekilde metnin dokusuna sindirilerek iletilir (Sever, 2008, s.140).

2.4.2.6. Çevre

Olayın geçtiği çevre çocuğun hayal dünyasında canlandırabileceği özelliklere sahip mi? Olayın kurgusu ile çevre arasında kuvvetli bir ilişki kurulmuş mu? Kahramanın yaşadığı iletişim ve çatışmalar toplumsal çevre ile inandırıcı bir şekilde kurgulanmış mı? İşte bu sorulara cevap aradığımızda, bir edebiyat ürününün ‘çevre’ açısından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun olup olmadığını anlayabiliriz (Akyüz, 2014, s.26).

2.5. YAZINSAL VE EĞİTSEL İLKELER

Çocukların okuma kültürü edinmesinde çocuk edebiyatı ürünleri çok büyük öneme sahiptir. Çocuk edebiyatının işlevi düşünüldüğünde ve sınırları göz önünde bulundurulduğunda, çocuk edebiyatı eserlerinin tasarım, içerik ve eğitsel özelliklerinin çocuk gerçekliğine uygun olması, çocuklar için yazınsal ölçütlere sahip

olması ve bir sanatçı duyarlılığını yansıtması gerekir (Avan ve Türkben, 2020, s.451).

“Çocuklara seslenen yapıtlar; çocuğun coşkısına, heyecanına, düşüncelerine ve gülmece anlayışına dil ve çizginin anlatım gücüyle ulaşabilmeyi başarabildiği oranda, yazılı ve görsel bir uyaran olarak işlevini yerine getirebilir” (Seven, 2008, s.197).

Yalçın ve Aytaş (2012, s.50,51)’ a göre;

- Çocuk edebiyatı metinleri, çocukların günlük hayatlarındaki gerçeklerle ilgili olmalıdır.
- Çocuk edebiyatı ürünleri çocukların duygu, düşünce ve hayal gücü gelişimlerini desteklemelidir.
- Çocuklara yaşadığı ülkeyi, dünyayı sevmeyi öğretmeli onlara umut aşılmalıdır.
- Çocukları üretmeye ve ürettiklerini paylaşmaya teşvik etmelidir.
- Çocuklar için yazılan eserlerde çocukların girişkenliği desteklenmeli ve katılımcı olmaya özendirilmelidir.
- Şiddet içeren konular ve hikâyeler çocuk kitaplarında yer almamalıdır.
- Çocuk edebiyatı ürünleri estetik duyarlılığa sahip olmalıdır.
- Çocuklar için yazılan kitaplar, çocuklara eleştirtmenin tepki koymanın ölçüleri konusunda bilinçlenmelerini sağlamalıdır.
- Çocuk edebiyatı ürünleri çocuklara toplum içinde değerli varlıklar olduklarını hissettirmelidir.
- Çocuk edebiyatı ürünleri çocukların dil gelişimini (okuma, konuşma, yazma ve dinleme) desteklemelidir.

2.6. RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE KATKISI

Resim eski çağlardan beri insanların ortak dili olarak, iletişim kurmalarını sağlamıştır. İnsan yaşamının hemen hemen her aşamasında sıkça karşılaştığı resimler, öğrenme yaşantısı için de büyük bir öneme sahiptir. Resimler sayesinde bir şeyin neyi ifade ettiğini, konunun özünü, kimi zaman anlaşılması güç ifadeleri zihnimize ete kemiğe bürünmüş olarak canlandırabiliriz. Resimler soyut kavramları

somutlaştırıp, düşüncenin renk ve çizgiyle anlam kazandığı doğal bir uyumdur. Bazen bir şeye bakarak ya da sesini dinleyerek kavrayamadığımız şeyleri ancak resimler sayesinde tam olarak kavramaktayız. Resimler kimi zaman anlaşılması güç olan ifadelerin basitleştirerek anlaşılmasını sağlar. Yetişkinler dünyası için büyük bir öneme sahip olan resmin, çocuklar için de ne kadar önemli bir yere sahip olduğu malumdur (Şahin, 2014). Yine Şahin'e göre resimler çocukların duygu ve düşüncelerinin sınırlarını zorlar, gelişimsel olarak dil becerileri tam olarak tamamlanmadığı halde, ses ve sözcüklerin dudaklarından dökülmesini sağlayarak kavramsal gelişimlerini destekler.

Özellikle günümüzde teknoloji kullanmaya çok alışmış çocukların eğitimi için hazırlanmış birçok popüler kitap mevcuttur. Bu kitaplar çocukların okumaya başlamalarında ve okuma becerisi kazanmalarında büyük fayda sağlamaktadır. Çocukların, kitapların sayfalarını soldan sağa çevirmeleri ve kitaptaki hikâyeyi anlatan figürleri soldan sağa doğru takip etmesi çocuğun okuma becerisi kazanmasında büyük öneme sahiptir (Yalçın ve Aytaş,2011) .

Resimli kitaplar çocukların dil kullanmalarında cesaretlerini arttıracak, sözcük dağarcığını geliştirecek önemli bir yardımcıdır. Resimler çocukların bildiği kelime ve figürlerden bilmediklerini çağrışım yaparak ve karşılaştırmalar yaparak tamamlamasına yardımcı olmaktadır (Yalçın ve Aytaş, s.34).

Çocuklara verilmek istenen mesajların, sözcüklerin anlatım olanakları kullanılarak çocuğa verilebilmesi tabi ki mümkündür. Fakat göz önünde bulundurulması gereken önemli bir nokta, çocuğun zihninde, ifade edilen kavramların duygu durumlarının oluşturulması için dilin anlatım olanaklarıyla desteklenmesi gerekir. Yapılan araştırmalar öğrenilenlerin %83'ünün görme duyusu aracılığıyla gerçekleştiğini ifade etmektedir (Yalın, 2003). Bu bağlamda özellikle okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özellikleri dikkate alındığında görsel uyarıların, yazılı metinden daha etkili olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Kitaplarda yazarın paylaşmak istediği mesajın çocuklar tarafından alınması ve kalıcı bir davranışa dönüştürülmesi ancak sanatçı duyarlılığı ile hazırlanmış resimli hikâye kitapları aracılığıyla gerçekleşmektedir (Şahin, 2014, s.1321).

Çocuğun bir karakteri çok iyi tanıma fırsatı bulması için, farklı yollarla ve farklı özelliklerle geliştirilmesi gerekir. Çocukken okuna kitabın adı unutulsa bile çoğu zaman çocuğu derinden etkileyen karakterlerin kişilik özellikleri ve adı unutulmaz. Çünkü o karakterler artık bir kitabın sayfasında can bulmuşlardır ve sonsuza kadar orada yaşamaya devam ederler (Baş ve Ucuzsatar, 2020, s.338).

Duyarlılık yaratıcılığın temel koşullarından biridir. Kaliteli bir şekilde hazırlanan kitap resimlemeleri, ilgi uyandırabilen, duyarlılık kazandırabilen, yaratıcı sürece çocuğu da çekebilen; onu çalışma, üretme, sevme, yaratma eylemlerine katılması için uygun bir temel oluşturabilen uyarıcılardır (Pekmezci, 1996, s.147).

Yukarıda belirtilen tüm bu sebeplerden ötürü, çocuk kitapları resimlendirilirken çizer tarafından eğer çocuğa görelilik ilkesi benimsenmiş ise eser yazınsal metinle de bütünleşip daha nitelikli olur ve çocukların gelişimine daha fazla katkı sağlar.

2.6.1. Çocuk Kitapları ve Sosyal Gelişim

Çocukların sosyal gelişimi her zaman erken çocukluk dönemi eğitimcileri için önemli konulardan biri olmuştur. Son yıllarda yapılan araştırmalar; çocukların yaşam boyu sosyal beceri açısından risk altında olmamaları için, belirli düzeyde sosyal beceriyi 6 yaşına kadar edinmeleri gerektiğini göstermektedir (Parker ve Asher akt. Seven, 2008). Seven'e göre, çocuğun eğitiminden sorumlu yetişkinlerin dikkat etmesi gereken en önemli nokta, çocuğun diğer çocuklarla ilişkisinin nasıl olduğudur.

Sosyalleşme, doğumdan itibaren başlayan bir süreçtir ve çocuklar, okulöncesi eğitim kurumuna gelinceye kadar birçok sosyal beceriyi ana babalarından ve diğer yetişkinlerden öğrenirler. Ancak birçok çocuk, okula geldiğinden evde kabul gören bazı sosyal beceri ve davranışının, okulda kabul görmediğini ya da okulda farklı biçimlerde davranılması gerektiğini keşfeder. Çocuk sadece okulda sosyal kabul gören davranışları öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda aile dışındaki yetişkinlerle ve kendi yaşlılarıyla etkili bir şekilde etkileşimde bulunma yollarını da öğrenir (Senemoğlu, 1994). İnsanların bir toplum içerisinde sosyalleşmeleri, çevrelerinde bulunan insanların, yaşadıkları ya da gözlemledikleri olayların, kurumların, ilişki

içinde buldukları çevrenin fiziksel ve kültürel durumunun, kişinin genetik özellikleri gibi birçok etmenin etkisi altındadır. İnsanların okul öncesi çağlarından itibaren edindiği sosyal davranışlar, içinde yaşadığı toplumdan etkilenmekte ve yaşadığı toplumu etkilemektedir (Işık, 2007).

Sosyal beceriler, içinde buldukları sosyal çevre içerisinde çocukların, herhangi bir sorunla karşılaşmadan, fiziksel ve entelektüel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri özel davranışlar olarak tanımlanabilir (Önder'den aktaran Kaya, 2016). Bu açıdan sosyal beceriler toplumla özdeşleşmeyi sağlayan ve sosyal hayata katılımı kolaylaştıran, iletişim kurma, akademik performans, kendini kontrol etme, uyum ve girişkenlik gibi becerilerle, gözlenebilen ve gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal unsurları içeren ve öğrenilebilen davranışlardan oluşmaktadır. Sosyal beceriler, içinde bulunulan sosyal ortama uygun davranma becerisi olarak tanımlanmakla birlikte, insanlar arasında ilişkilerin kurulmasında ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde önemli bir role sahiptir (Avcıoğlu'ndan akt. Kaya, 2016, s.2017).

Çocukların sosyal beceri ve davranışları öğrenme yollarından biri de kitaplardır. Çocuklar aile ortamında henüz okul öncesi eğitim kurumuna başlamadan kitaplardan da sosyal beceri anlamında birçok şey öğrenirler. Özellikle içinde bulunduğumuz pandemi (Covid-19) nedeniyle, nerdeyse 1 yıldır çocuklar evde olup sosyal ortamdan uzak kalmıştır. Bu süreçte çocukların sosyal hayatı öğrenmelerinin belki de en önemli yolu kitaplardır.

Edebiyat eserleri toplumun kültürel ve toplumsal değerlerini de yansıtırlar. Masal, öykü, roman gibi eserlerdeki kahramanların, kendisiyle, çevresiyle, doğa ve toplumla yaşadığı çatışmalar, toplumun kabul edilen ya da benimsenmeyen değerlerini, inançlarını okura hissettirir. Yaşam boyu sürececek öğrenmelerin temelini oluşturan 0-6 yaş okul öncesi döneminde çocuklara hitap eden kitaplar çocuğun ailesi ve yakın çevresi dışında da taklit edebileceği rol modeller yaratarak, onların sosyalleşme sürecine katkı sağlar (Sever, 2008, s.65).

Çocukların yaşamında sosyal becerilerin bileşenlerini anlamaları için çevrelerindeki insanların inanç, istek, duygu ve beklentilerini ve bunlara bağlı olarak

da nasıl davrandıklarını fark etmeleri gerekir (Meltzoff'dan akt. Öncü, 2016). Sosyal becerileri anlamalarında araç olarak kullanılacakları kitaplarda yer alan karakterlerin yaşadıkları olayları ve karakterlerin duygusal durumlarını anlamaları çocukların sosyal becerilerinin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır (Öncü, 2016, s.490).

2.6.2. Çocuk Kitapları ve Hayvan Sevgisi

Sevgi, insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu (TDK, 2021) olarak tanımlanmaktadır. Hayvan sevgisi ise hayvanlara karşı duyulan yakın ilgi ve bağlılık gösterilmesini sağlayan duygu olarak ifade edilebilir.

Çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren hayvanlarla karşılaşmaya başlarlar. Çocukları tamamı kıyafetlerinde, oyuncaklarında, çizgi filmlerde, çocuk kitaplarında hayvan figürleri ve hayvan karakterleri görmekte, bazı çocuklar da evlerinde, sokaklarda ve ya kırsal alanlarda hayvanlarla etkileşime girmektedir (Uğurlu'dan akt. Arıkan ve Özden, 2019, s.463).

Çocuklar ve hayvan ilişkileri konusunda yapılan araştırmalarda, hayvanlarla etkileşim halinde bulunan çocukların sosyal duygusal açıdan olumlu etkilendiklerini göstermektedir. Sorumluluk duygusunun gelişmesi, saygı, empati, çevreye duyarlılık, paylaşma ve prososyal beceriler, kazanılan bu olumlu becerilerden bazılarıdır. (Ascione, 2004; Myers, 2007; Renck Jalongo'dan akt. Arıkan ve Özden, 2019, s.464).

İletişim sadece insanların birbirleriyle yaptıkları konuşmalar değil, bir dokunuşla, bir bakışla, bazen sadece bir sözcükle gerçekleşebilen bir olgudur ve canlı hayatı için vazgeçilmez unsurlardan biridir. İletişim bütün canlılar arasında çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Duygu ve düşüncelerin karşılıklı alışverişiyle gerçekleşen iletişim, aynı zamanda neyin, ne zaman, nerede ve nasıl iletileceğini bilmektir. Etkili iletişimi kolaylaştırmak ve sevgi dolu bir ilişki kurup bu ilişkiyi sürdürebilmek için dikkat edilmesi gereken bir takım unsurlar vardır. Bu unsurlardan biri de empati kurabilmektir. Empati, canlının kendisini karşısındakinin yerine koyup, onun gibi hissetmeye, onun gibi görmeye çalışmasıdır. Canlının olaylara iletişimde bulunduğu

diğer canlının penceresinden bakabilmesidir. Empati duygusu kullandıkça gelişmekle beraber, iletişimi kolaylaştıran ve yoğunlaştıran, iletişimin en önemli becerilerinden biridir (Çalışkan ve Aydın, 2014).

Sevgi, varlıklara, olgulara ya da herhangi bir şeye karşı, insanı; yakınlık ve bağlılık göstermeye yönlendiren içsel bir duygudur. Sevgi duygusu nefret duygusunun tam tersi bir duygudur. Sevgi üzerine yazılıp söylenmiş o kadar çok söz ve şiir vardır ki belki de hiçbir duygu edebiyatın merkezinde bu kadar çok olmamıştır. Bu bakımdan sevgi evrensel bir değer olmanın da ötesinde doğanın bir kanunudur demek de mümkündür (Otmar ve Erdem, 2019). Çocukların eğitimi sırasında hayvanlardan yardım almak mümkündür. Hayvanların davranışları örnek verilerek çocuklara birçok şey öğretmek mümkündür. Bu doğal ve kullanışlı yöntemle çocuklara hayvan sevgisi aşılacakla beraber istenilen birçok şey de öğretilir. Hayvan sevgisini çok küçük yaşlardan itibaren çocuklara aşılacak gerekir. Hayvan sevgisi insanlara çok şey kazandırır. Hayvanları seven ve onlarla ilgilenen çocuklar daha merhametli ve paylaşımcıdır. İnsanlar hayvan sevgisi sayesinde şefkati, yardımlaşmayı ve merhameti keşfederler. Çocuklar, hayvan sevgisi sayesinde insan ilişkilerinde de başarı sağlarlar (Kaya'dan aktaran Otmar ve Erdem, 2019, s.24). Yine Otmar ve Erdem'e göre çocuklara hayvan sevgisi kazandırmak için edebi eserlerde bu değere yer verilmeli ve hayvanlarla güzel ilişkiler kurmanın önemi, onlara zarar verecek davranışlarda bulunmanın yanlış olduğu kavratılmalıdır. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren zaten hayvanlara karşı ilgi ve hayvan sevgisi değerini kazanmaya hazırdır. Çocukların yaşamında hayvanların farklı bir yere sahiptir. Çocuklar çevrelerini tanımaya başlamalarıyla birlikte hayvanlara karşı sevgi değeri kazanmaya başlamaktadırlar. Bu nedenle onlara hayvan sevgisi kazandırmak için, çocuk kitapları göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir.

Çocuk edebiyatıyla ilgili eserlere baktığımızda, hayvan karakterlerinin en çok kullanıldığı eserler okul öncesi dönem çocukları için hazırlanmış resimli çocuk kitaplarıdır. Çocuğa insana özgü davranışları aktarabilmek amacıyla, resimli çocuk kitaplarında yer alan hayvanlar insan biçimsel bir yolla kullanılmaktadır. *“İnsanbiçimcilik en yalın biçimiyle, insani bir özelliği bir hayvana vermek biçimiyle tanımlanabilir”* (Burke, Copenhaver, 2004, s.207).

Gutheri, insan biçimli kişiselleştirmeyi sanatın gelişimine katkı sağlayan, sanatın bir yönü olarak görür. Bunu insanın hayatta kalma ve hayatı yorumlama becerisine bağlı olduğunu belirtir. İnsan sembolik düşünme ve bu düşünceleri yorumlama becerisi ile oluşturulan görseller ile kendi hayal dünyasını somutlaştırmayı başarmıştır. Bu da sanatın tüm dallarını etkilemiştir (Çalışkan, 2020, s.487).

Çocuklar, öğrendikleriyle, deneyimleriyle bembeyaz bir sayfaya resim yapar gibi zihnini doldurur. Freud ve birçok psikanalistin bilinçaltıyla ilgili çalışmalarının kaynağını, çocuğun zaman içerisinde oluşturduğu bu resmin, hayata bakışının temelini oluşturması belirlemiştir. Psikiyatrların klinik tedavi sırasında, hastanın çocukluğuna inmeye çalışmalarının nedeni de budur. Çevresinde gördüğü her şeyi incelemeye, tanımaya çalışan, yetişkinlerin ağzından çıkan her sözcüğü ya da davranışı kaydeden, en küçük detayları bile belleğine kaydeden çocuğun gelişimi için, doğru nitelikli ve yaş düzeyine uygun ürünlerin seçimi, bu nedenle çok önemlidir. Karşılaşacağı her insan, her olay, her hayvan ve her kitap onun belleğine ekleyeceği yeni bir deneyim olarak bu bembeyaz sayfada yerini alacaktır. Çocuk kitaplarında arkadaşlık, oyun, aile, sevgi vb. gibi kavramların yanı sıra çocuğa doğayı anlatan kavramlar da yer almaktadır. Hayvan kavramı da bu türden anlatımlarda oldukça sık kullanılmaktadır. Hayvan dünyasının çok renkli olması ve çeşitliliği sayesinde, doğaya yaklaşım, arkadaş ve dostluk vb. kavramlarının anlatılması için, çocuk açısından çok zengin bir unsurdur. Hayvanların dünyası, anatomik yapıları, tür çeşitlilikleri ve farklı yaşamsal –davranışsal özellikleriyle tıpkı yetişkinlerdir gibi çocuk dünyası için de sırlarla dolu, keşfedilmesi gereken bir dünya olarak görülmektedir. Bu yüzden ülkemizde okul öncesi ve okul dönemi çocuklar için yayımlanan resimli çocuk kitaplarında karşılaştığımız hayvan unsurlarının, ileriki yaşlarda çocuğun hayvanlara bakış açısını etkileyeceği düşünülmektedir.

Hayvan ögesinin çocuk kitaplarında kullanılması, çocuğun doğada kendi dışında birçok farklı varlığın yaşadığını kavraması açısından önemlidir. Çocuk öncelikle kendisinin insan olduğunu öğrenir. Daha sonra, farklı bir canlı olarak hayvanı tanır ve insanla hayvan arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri öğrenmeye başlar. Doğada yaşayan diğer canlılardan farkımızı öğrenmek onlara ikinci bir dünya

kazandırır. Çok basit bir biçimde de olsa çocuğun ekolojik sistemin parçalarını öğrenmesini sağlar.

2.7. MESAJ NEDİR?

Mesaj: İleti. İletişime konu olan ve bilgisel veya duygusal bir içerik taşıyan simge ya da simgeler kümesi. Toplumda Önemli mevkilere sahip kişilerin yayınladıkları yazılı haber. Bir devlet büyüğünün, bir sorumlunun belirli bir olay veya durum dolayısıyla ilgililere gönderdiği bildiri. Yazı veya sözle verilen, gönderilen bilgi, bildirme yazısı, ileti. Yazı veya sözle anlatılması amaçlanan duygu, düşünce.

Mesaj kaynak ile alıcı arasında aktarılan şeydir. İletişim olgusunun varlığı bu mesajın aktarılmasıdır. Mesaj, kaynak ile hedef arasında sürekli dönüşen, değişen, başkalaşan ve yeniden biçimlenen çağrışım gücü yüksek bir bildiri ya da bildiri demetidir. Kaynak, duygu ve düşüncelerini karşısındaki kişi ya da kişilere aktarmak istediğinden bunu yaparken çeşitli iletişim becerilerini kullanır. Kaynağın bir şeyi iletme isterken ürettiği sözel, görsel-işitsel somut ürüne ise mesaj denir. Mesaj, iki önemli yapıdan oluşur. Bunlar: Yapı ve içeriktir. İçerik anlamla, yapı simgeler, göstergeler ve kodlarla ilgilidir. Mesajın üretilmesinde, verilmesinde ve tüketilmesinde her şeyden önce anlamlı olması beklenir (Zıllıoğlu'ndan akt. Doruk, 2017)

Bir başka ifade ile mesaj (ileti) yazarın okuruyla paylaşmak istediği asıl düşüncedir. Öğretici metinlerde, yazarın müdafaa ettiği, vermek istediği düşünce biçiminde de tanımlanabilir. Kitaplarda mesaj dendiğinde ise, yazarın okurlarında oluşturmak istediği duygu ve düşünce ortaklığından bahsedilmektedir. Özdemir' e (1995, s. 95) göre yazınsal metinlerdeki mesaj kesin bir yargıya dönüştürülerek okura iletilmez. Metnin dokusuna sindirilerek konunun örtük bir şekilde anlaşılmasını sağlar (Sever, 2008, s.140)

Her edebi eser, hitap ettiği kişilere bir mesaj verir. Sanatçı duygu ve düşüncelerini paylaşmak üzere vermek istediği mesajı kendisine has bir biçimde ifade eder. Bu ifade ediş çeşitli biçimlerde olabilir, işte ana fikir, yazılı ve sözlü eserlerde iletilmek istenen temel duygu ve düşüncedir (Aytaş ve Yalçın, 2003, s.45).

Eğitim, çocukları ve gençleri geleceğe hazırlama, bilgilendirme ve öğretme süreci olarak tanımlanmaktadır (Yılman, 2006) Eğitim sürecinde bir takım

yöntemlerden faydalanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri de nitelikli çocuk kitapları aracılığıyla yapılan mesaj ve değer aktarımıdır. Bu nedenle mesaj aktarımı amacıyla çocuklar için yazılmış eserlerin, çocuğun eğitimindeki yeri çok önemlidir (Kuru, 2018, s.324).

Çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarlar, kitaplarında, gelişim özelliklerine uygun olarak çocuğun zihninde yanıtlanması gereken sorular oluşturmaktadır. Çocuk zihnindeki sorulara yanıt ararken kendi yaşamında hangi eğitsel mesajların eksik olduğunu görecektir ve bu mesajları kazanma yoluna girecektir. Doğayı neden sevmeliyim? Sağlığıma ya da temizliğime dikkat etmezsem ne olur? Çevremde yaşayan diğer canlılara neden duyarlı olmalıyım? Çevremdeki canlılara duyarlı davranmazsam, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmazsam hangi sorunlarla karşılaşabilirim? vb. gibi sorulara yanıt aramaya, çocuklar kendileri çabalamalıdır (Sever, 2003, s.15). Yani çocuk edebiyatı yazarları, ifade etmek istedikleri mesajları verirken, dayatmacı olmadan, ideolojik kaygılar gözetmeden, göze batırmadan doğru bir yöntemle çocuklara sunmalıdır.

Yazınsal nitelikli eserlerde mesajlar çocuk okur ile metin arasındaki ilişkide oldukça önemli bir role sahiptir. Çünkü verilen mesajların çocuk okurda oluşturduğu duygu durumu çok önemlidir. Okul öncesi döneme hitap eden kitaplarda, çocuğun duygu, düşünce ve hayal gücünü besleyen, kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandıran, insani değerleri önemseyen, çoğulcu düşünceyi önceleyen, çocuğun duyarlılığını geliştiren, ona öğrenme mutluluğunu ve araştırma heyecanını yaşatan, çocuğun gelişimini olumsuz etkileyen unsurlardan arınmış mesajların verilmesi gerekir. (Güleryüz, 2006; Kıbrıs, 2006; Yalçın ve Aytaş, 2012)

Yazınsal eserlerde, mesajların sezinsel olarak verilmesi önemlidir. Bu metinlerde, çocuğa duyma düşünme sorumluluğu yükleyip ipuçlarından yola çıkarak yaşam ve insanla ilgili gerçekler konusunda duyarlılık kazanması için, mesajların yazının dokusu içinde eritilmiş olması gerekir. Yani çocuk edebiyatı metinleri çocuğun kavramsal gelişiminin, duyarlılık oluşumunun ve kültürel bilinç kazanmasının en önemli unsurlarından biri olarak görülmelidir (Sever' den akt. Karagöz, 2018, s. 1767)

2.8. FERİDUN ORAL KİMDİR?

Feridun Oral Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden 1985'te mezun olmuştur. Yurtiçinde ve yurtdışında birçok sergi, bienal ve yarışmaya katılmıştır. İtalya'da her yıl düzenlenen Bologna Çocuk Kitapları Fuarı'ndaki "İllüstratörler Sergisi'nde" 86, 92, 93, 95 yıllarında çalışmaları sergilenen sanatçının bu çalışmaları aynı zamanda fuar kataloğuna da alınmıştır. 1991 yılında İtalya Padova 'da yönetmen Federico Fellini'nin onur konuğu olduğu "Dünya Pinokyo Resimlemeleri Sergisi "ne davet edilen sanatçının çalışmaları sergi kataloğuna alınmıştır...

Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga adlı kitabıyla, Japonya'da UNESCO Noma Concours tarafından 1992 yılında düzenlenen bienalde "Runner Up" ödülünü almıştır. Kitap Kagyusha Yayınevi tarafından Japonca basılmış ve Nagasaki' deki bir okulda yardımcı ders kitabı olarak okutulmuştur. 2001 yılında yine Japonya'da düzenlenen Avrupalı İllüstratörler bienalinde Düş Kedileri adlı çalışmasıyla onur ödülüne layık görülmüştür. İlk baskı 2008 yılında yayımlanan Kırmızı Elma adlı kitabı aynı yıl IBBY Türkiye tarafından "Yılın En İyi Resimli Çocuk Kitabı" seçilmiştir. İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Katalanca, Korece ve Bulgarca dillerinde basılmıştır. İngilizce basımı yapan WingedChariot Yayınevi tarafından iPad/iPod ortamına aktarılan kitap, böylelikle dünyada internet ortamında yayımlanan ilk Türkçe çocuk kitabı olmuştur. Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha adlı kitabı, IBBY Türkiye tarafından "Yılın En İyi Resimli Çocuk Kitabı" (2012); Kırmızı Kanatlı Baykuş kitabı Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği (ÇGYD) tarafından "Yılın En İyi Resimli Öykü Kitabı" (2012) seçilmiştir.

Yurt dışında çocuk kitapları alanında önemli ve saygın yayınevlerinden biri olan Minedition Yayınevi ailesine katılan sanatçı bu yayınevi tarafından da basılan Kırmızı Elma dışında, yine aynı yayınevi için yabancı yazarlara ait okul öncesine yönelik çocuk kitapları resimlemiştir. İtalya Padova'da "Diocesano" tarafından 2012 yılında düzenlenen "Aria" konulu sergiye davet edilmiş ve çalışmaları sergi kataloğuna alınmıştır.

2012 yılında IBBY Türkiye tarafından Uluslararası Hans Christian Andersen Ödülü'ne aday gösterilen sanatçının Farklı Ama Aynı kitabı ÇGYD tarafından yılın en iyi resimli çocuk kitabı seçilmiştir (2015), Feridun Oral, 2017 yılında yurtdışında en çok eseri yayımlanan yazar olarak 2017 TET İhracat Başarı Ödülü'nü almıştır. Bologna Çocuk Kitapları Fuarı, 2019 Bologna İllüstratörler Sergisi'ne seçilmiş olmasından dolayı Feridun Oral'ı Mükemmellik Ödülü'ne layık görmüştür. Çocuk Kitapları yazar ve çizerliğinin yanı sıra plastik sanatlar alanında da çalışmaları bulunmaktadır(Oral,2019).

2.9. FERİDUN ORAL İLE RÖPORTAJ

Sizi çocuk kitabı alanında çalışmaya iten şey neydi?

Beni bu alanda çalışmaya iten şey hayal gücümün olmasıydı. Çocuklar yeniliklere açıktır. Gelecekte sınırsız hayal gücüne sahip bireyler olmalarına yardımcı olmaya çalışırken, duyarlı ve paylaşımcı olmalarına yol gösterecek başka bilgiler de vermeye çalışıyorum. Bunu yaparken iç dünyalarında anlamlandıramadıkları çatışmaları çözmeye biraz eğlendirici unsurlarla, altını kalınca çizmeden, ders vermeden yazıp resimliyorum.

Hayvanlar ve doğa sizin için vazgeçilmez unsurlar. Kitaplarınızı çocuklar kadar yetişkinler de takip ediyor. Bunun sırrı nedir?

Hayat belgesel bir filme benziyor. Çocukluk yıllarına ait iyi-kötü bütün hatıralar, izler beynin çocukluk dönemi arşivinde saklanıyor. Bazen o yıllara ait hatıralar, soyut/somut ne varsa paylaşılırken dün-bugün kıyaslamaları da ister istemez yapılıyor. Artık ne çağımı yaşadığımızı bilemediğim bu dünyada değişmeyen tek şey doğa. Benim sırrım burada... Tilki her yerde tilki, kuyruğu biraz uzunmuş, biraz kızılmış ne fark eder? Çocuklara doğanın ayrılmaz bir parçası olduğumuzu hayvan karakterler aracılığıyla tanıtıp sevdirmeye çalışıyorum.

Resim 2.1: Feridun Oral Kitapları

Çocuk için yazmanın ve çizmenin zor yanları neler?

Çocuklar sünger gibidir, ne verirsiniz onu alır. Bu nedenle, okul öncesi çocuklara yönelik kitap yazmak zor. Hikâyeleştirme aşamasında bir pedagoğ gibi düşünmeniz gerekir. Çocuklar o inanılmaz dikkatleriyle sizin hiç fark etmediğiniz bir detayı yakalarlar. Hikâyeyle ilgili olmayan, keyfi çizimlere takılıp sorularıyla sizi bunaltabilirler. Yerden göğe haklılar... Çünkü kitapları maalesef ebeveynler seçtiği için belki kendi seçimlerini özgürce yapamamalarından dolayı, kitabı acımasızca eleştirip (ki bu harika bir şey) hakkını verirler. Bu ebeveynlerine, “Bana kitap seçerken biraz daha dikkatli olmalısın” anlamında bir mesaj olabilir.

Şile’de oturuyorsunuz, nasıl bir çalışma temponuz var?

Her sabah çatıda toplanan karga sürüsünün gürültüsüyle güne başlıyorum. Martıların uçarken bazen pencereye isabet ettirdikleri dışkılarına gülümsemeyi, yağmurun tıptırtısını, terastaki soğanlı bitkilerin çiçek açma yarışını seyrediyorum. Doğanın yakınında yaşamak ve gözlem yapabilmek yeni çalışmalar için beni heyecanlandırıyor (<https://www.haberturk.com/feridun-oral-benim-sirrim-dogada-1861389>).

2.10. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.10.1. Feridun Oral İle İlgili Araştırmalar

Demir (2019), “ Feridun Oral’ın Resimli Öykü Kitapları Üzerine Bir Doküman İncelemesi” adlı Yüksek Lisans Tez’inde, Feridun Oral’ın yazıp çizdiği 15 hikâye kitabının resim ve metin incelemesi biçimsel, sanatsal ve içerik olarak üç farklı tema açısından incelemiştir. Verilerin analizinde doküman analiziyle birlikte içerik analizi de gerçekleştirilmiş, bununla birlikte betimsel istatistik yöntemlerinden de yararlanılmıştır. Çalışma, Oral’ın 1993-2017 yılları arasında kendisinin yazıp çizdiği 15 öykü kitabını kapsamaktadır. Aştırma sonucunda; Feridun Oral’ın kitaplarının resimli öykü kitapları niteliğine uygun olduğu görülmüştür. Kitapların tümünde resimlemelerin ve metinlerin sayfa tasarımında iletilmek istenen mesaja göre konumlandırıldığı görülmüştür. Resim büyüklükleri ve yazı puntoları küçük yaş aralığındaki okurların gelişim dönemlerine uygun olarak seçilmiştir ve metinlerde satır aralarındaki boşluklar okumayı kolaylaştıracak bir biçimde düşünülmüştür. Kapak resimlemesi 14 öykü kitabında içerik hakkında tüm bilgiyi verebilecek nitelikte resmedilmiştir. Kırmızı Elma öykü kitabının ön kapağı içerik hakkında bilgi vermemektedir. Kitaplarında resim ve metinlerin içeriğinin kolayca anlaşılabilir bir niteliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Başlıklar metin içeriği ile uyumludur. Fakat Ay

Ne Zaman Gelecek? Hikâye kitabının başlığı ile içeriği arasında uyum bulunmamıştır. Oral'ın 15 öyküsünün metin planlaması giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmuştur ve paragraflar kısa tutulmuş olmakla birlikte, bazı sayfalarda uzun cümlelerden oluşan birkaç tane paragraf bulunmuştur. Oral'ın öykülerinde verilen ana fikir ve resimlemeler birebir örtüşmektedir. Oral'ın 15 öykü kitabının çoğunda ana fikir metnin bütününe hâkim olduğu görülmüştür. Konu seçimine bakıldığında ise, her yaş okura da seslenen eserlerinin evrensel değerler üzerine inşa edilmiş resimli öykü kitapları olduğu anlaşılmaktadır. Oral'ın 10 öykü kitabının konuları küçük yaş aralığındaki okurlar bir kılavuz olmadan okuyup anlamaları için uygundur. Fakat Küçük Fare Bidi, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Meyveleri Kim Yemiş? Farklı Ama Aynı ve Guguklu Saatin Küçük Kuşu öykü kitapları küçük yaş aralığındaki okurların yaş dönemi için soyut bir içeriğe sahip olduğundan kılavuzluk edecek bir kişi ile okunması içeriği aydınlatmaya yardımcı olabileceği belirlenmiştir. Oral'ın 13 öykü kitabındaki tüm karakterler küçük yaş aralığındaki okurlar için bir kılavuz yardımı olmadan anlaşılması açısından uygundur. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga öykü kitabındaki Böğürtlen Cini ve Farklı Ama Aynı öykü kitabındaki engelli oğlağın yürüyememesi sorgulanabilir. Tüm metinlerinde olaylar mantıksal açıdan bir tutarlılık içerisindedir. Oral'da öykü kitaplarında çoğunlukla evrensel kültür anlayışını kullanmıştır. Kitapların öykü kitapları niteliğine uygun olduğu görülmüştür. Oral'ın 15 öykü kitabındaki resimlerde heyecanlı, sevinçli ve mutlu durumları resmederken sıcak renklerin; korku, kaygı ve güç durumlarda ise siyah, kahverengi gibi soğuk renklerin tercih edilmiş olduğu görülmüştür. Kitapların tamamında resimlemeleri ön plandadır.

Dilek (2017)'in yaptığı "Feridun Oral'ın Resimli Hikâye Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi" adlı araştırmada, Feridun Oral'ın 0-6 yaş resimli hikâye kitaplarının MEB'in belirlediği değerler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir. Doküman incelemesi sonucunda ortaya çıkan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Feridun Oral'ın 14 kitabı oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, Feridun Oral'ın eserlerinde birçok eğitsel unsur bulunduğu gözlenmiştir. Eğitsel

iletilerle birlikte yazar hikâyelerinde resimlemeleri ve sunduğu görsellikle çocuğun hayal dünyasının zenginleşmesine ve estetik duygularının gelişimine katkı sağlamıştır.

Gönen (2017) “Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral’ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler” adlı Yüksek Lisan Tez’inde, Feridun Oral’ın çocuk kitapları, çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından nasıl bir özellik göstermektedir? Problemine cevap aramıştır. Araştırmada da örneklem olarak Feridun Oral’ın hem yazdığı hem de çizerliğini yaptığı on beş kitabının tamamı belirlenmiştir. İncelenen kitaplar betimsel çözümleme yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar ise şunlardır: Kitapların boyutlarının ve ağırlıklarının çocukların taşımakta ve kullanmakta zorlanmayacağı, gelişim özelliklerine uygun ve kitaplık oluşturabilecekleri bir niteliğe sahip olduğu görülmüştür. Tüm kitaplarda karton kapak kullanıldığı, ciltlemelerinin dikişli ciltleme tekniğiyle yapıldığı görülmüştür. Kitaplardaki resimlerin ve harflerin birbirlerini engellemeyecek şekilde sayfaya yerleştirildiği ve sayfalarda yer alan resimlerdeki renklere göre bazı sayfalarda harflerin renginin değiştirildiği görülmüştür. Resimlerde kullanılan renklere bir uyum söz konusudur. Sanatçı, doğa sevgisi ve hayvan sevgisi temalarını okurlara sadece yazılarıyla değil resimleriyle de vermeye çalışmıştır. Kitapların tümünde, resim metin ilişkisinin son derece başarılı uygulandığı görülmektedir. Eserlerde işlenen konuların çocukların doğasına ve yaşamlarına uygun nitelikte olduğu görülmektedir. İzleklerin, konu ve kurgularla ilişkili olduğu görülmektedir. Sanatçının tüm kitaplarında doğa ve hayvan sevgisi izleği görülmektedir. Kitaplar, karakterler üzerinden biçimlendirilmiştir. Oral, kitaplarında mesajları örtük bir şekilde vermeyi amaçlamıştır. Kitaplarda olayların geçtiği çevre, genellikle doğal çevredir. Bu doğal çevre üzerinden çocuklarda farkındalık oluşturulmak istenilmiştir. Oral’ın kitaplarında kullandığı dil ve anlatım, hedef kitlenin bilişsel ve dil gelişimine uygun bir yapıdadır. Kitapların dil ve anlatımında az sayıda yazım hatası bulunmaktadır. Bunun yanında bazı noktalama hatalarının sıklıkla yapıldığı belirlenmiştir. Noktalama ve anlatım bozukluğu başlıklarında kitapların Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanımını çocuklara sezdirme konusunda yetersiz olduğu belirlenmiştir. Sanatçının kitaplarında yazınsal

ve eğitselliği harmanlayabilmeyi başardığı görülmektedir. Kitapların; öğüt verici yaklaşımdan, batıl inançlardan, siyasi ve dinî ideolojilerden ve otoriteye boyun eğen bir yaklaşımdan uzak olduğu görülmektedir. Bunların yerine insan ilişkilerinin önemsendiği, çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünmeye sevk eden bir yaklaşım kullanılmaktadır. Çevreye duyarlılık, doğa ve hayvan sevgisi, yardımlaşma, arkadaşlık gibi evrensel konuları işlemesi yönüyle de çocuk edebiyatının temel niteliklerini taşıdığı belirlenmiştir. Feridun Oral'ın kitapları değerler eğitimi açısından incelendiğinde, kitaplar ile çocuklara verilmek istenen değerlerin sevgi, saygı, hoşgörü, arkadaşlık/dostluk ve yardımlaşma/dayanışma olduğu görülmektedir. Bunların yanında yaratıcılık, özerklik, paylaşımcı olma, dürüstlük, ailenin önemi gibi diğer değerlerin de kitaplar üzerinden çocuklara kazandırılmasının amaçlandığı belirlenmiştir.

2.10.2. Diğer Araştırmalar

Kılınçcı ve Can'ın (2020) "Resimli Çocuk Kitaplarındaki Karakterlerin Sosyal ve Duygusal Beceriler Yönünden İncelenmesi" adlı araştırması, 3-6 yaş dönemi için hazırlanmış resimli çocuk kitaplarındaki karakterlerin, söz ve davranışları yoluyla, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan sosyal ve duygusal becerilere yer verme durumlarının tespit edilmesi, amacıyla yapılmıştır. Araştırma doküman incelemesine dayalı olup nitel bir çalışmadır. Çalışma grubu Uşak İl Halk Kütüphanesi'nde yer alan 56 adet resimli çocuk kitabından oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda resimli çocuk kitaplarındaki karakterler aracılığıyla Milli Eğitim'in 3-6 yaş arası çocuklara kazandırmayı hedeflediği sosyal ve duygusal becerilerin tamamının yansıtılmadığı, becerilerden bazılarının yansıtılması noktasında yetersiz kaldığı veya bu becerilere hiç yer verilmediği görülmüştür. İncelenen kitapların neredeyse tamamında "Bir olay veya durumla ilgili olumlu/ olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir"; Kazanımının ağırlıklı olarak yansıtıldığı görülmektedir. Kitaplardaki karakterler aracılığıyla en çok yansıtılan bir diğer beceri, "Kendine güvenir" kazanımı altında yer almakta; bu kazanımı en çok temsil eden göstergenin ise "Kendine ait beğendiği ve beğenmediği özelliklerini söyler." Göstergesiyle desteklendiği görülmektedir. "Farklı kültürel özellikleri açıklar", "Atatürk ile ilgili konuşur" ve "Sanat eserlerinin değerini fark eder"

kazanımlarına kitapların hiçbirinde rastlanmamıştır. İnceleme kapsamında “en çok okunan” çocuk kitaplarındaki karakterlerin hiçbiri bu becerilere sahip değildir ve bu beceriler incelenen resimli çocuk kitapları ile desteklenememektedir.

Sezer (2020)'in yaptığı “Çiğdem Kaplangı'nın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi” adlı araştırma, Çiğdem Kaplangı'nın çocuk kitaplarının, içerik ve tasarım özellikleri açısından çocuğa göre olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; “Dostluk Gemisi ” adlı kitabı konu, tema, ileti ve çevre açısından çocuğa görelik ilkesine uygundur. Kitapta işlenen konular; arkadaşlık, dostluk, yardımseverlik, umut ve insana duyarlıdır. “Aramızda Beyaz Bir Çizgi” adlı çocuk kitabı, konu, tema, ileti ve çevre açısından değerlendirildiğinde çocuğa görelik ilkesine uygun olduğu söylenebilir. Kitapta işlenen konular; arkadaşlık, dostluk, barış, müzik sevgisi, hayaller, oyun, komşuluk, doğa ve insan sevgisidir. Temalar ise; birey ve toplum, duygular, değerlerimiz, çocuk dünyası, doğa ve evrendir. “Aramızda Beyaz Bir Çizgi” öyküsünde çocuk, varlıkları bildiği kişilerle, nesnelere özdeşleştirme yapıp somutlaştırma yapabilir. Öyküde, ikilemeler kullanılmıştır. “Kahraman Berber Mutsuzluğa Karşı” adlı çocuk kitabı, konu, tema, ileti, çevre açısından değerlendirildiğinde çocuğa görelik ilkesine uygun olduğu söylenebilir. Öykünün konusu insan mutluluğu ve gülmeyi bilmelidir. Temalar ise birey ve toplum, duygular, değerlerimiz ve hayal gücüdür. Öykülerde Türkçenin zenginliğini ve inceliklerini yansıtan deyimlere, benzetmelere yer verilmiştir. “ Yıldız Kuşu ” kitabı da konu, tema, ileti ve çevre açısından çocuğa görelik ilkesine uygundur. Kitapta işlenen konular; arkadaşlık, dostluk, sevgi, insan mutluluğu, barış ve komşuluktur. Temalar ise, çocuk dünyası, birey ve toplum, duygular ve değerlerimizdir. “Aydaki Dede” öyküsü konu, tema, ileti ve çevre açısından çocuğa görelik ilkesine uygundur. Tema ise duygularımız, birey ve toplum, sevgidir.

Ören (2019) “Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarındaki Eğitici İletiler Üzerine Bir Araştırma” adlı Yüksek Lisans Tez'inde, “Behiç Ak hikâyelerinde yer alan eğitici iletiler nelerdir?” Problemine cevap aranmaktadır. Çalışma, Behiç Ak' ın “Gülümseten Öyküler” dizisindeki kitaplarla sınırlı tutulmuştur. Araştırmada durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Veri toplama

aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Betimsel analizle özetlenip örneklenen iletiler, içerik analiziyle sınıflandırılarak bağlantıları doğrultusunda üst kategoriler altında toplanmıştır. Sonuç olarak; “Gülümseten Öyküler” dizisinde, kişisel gelişimi destekleyen iletilere ağırlık verilmiş ve bu grup bağlamında her hikâyede benzer iletiler sunulmuştur. Kişisel gelişimi destekleyen iletilerin ardından sosyal gelişimi destekleyen iletiler gelmektedir. Kişisel ve sosyal gelişimi destekleyen iletilere kıyasla az olsa da hayvan sevgisini ve çevre bilincini destekleyen iletiler anlatılarında yer almaktadır. Millî-manevi gelişimi destekleyen iletiler de anlatılarda bulunmaktadır fakat diğer iletilere oranla azdır. İncelen hikâyelerin, çocukların güncel hayatları ile doğrudan ilgili ve gerçeğe uygun olduğu söylenebilir. Genel olarak evrensel sorunları ve durumları anlatan Behiç Ak; okurlarına hiçbir canlıyı yok saymamayı, kimseyi ötekileştirmemeyi, bencilliği bir kenara bırakıp tüm canlıların özgürce yaşama hakkına saygı duymayı, kendini geliştirmeye gayret etmeyi, teknolojiyi doğru kullanmayı, görevini en iyi şekilde yapmayı ve daha birçok olumlu tutumu iletiler aracılığıyla sunar.

Tekin ve Büyükkiz (2019)’un “Aytül Akal’ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı araştırmaları, “Aytül Akal’ın çocuk kitaplarını eğitsel iletiler açısından incelemek” amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Yazarın 8’i masal, 8’i öykü ve 8’i roman olmak üzere toplam 24 yapıtı, araştırmanın inceleme nesnelere olarak kullanılmıştır. Belirlenen iletileri farklı temalar altında toplamak için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre belirlenen eğitsel iletiler şunlardır: İncelenen yapıtların cümle ve paragraflarında toplam 230 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bu iletilerden 181 tanesi örtük ileti olup dolaylı aktarım yoluyla okuyucuya sunulmuştur. Tespit edilen iletilerden 49 tanesi ise açık ileti olup doğrudan aktarım yoluyla okuyucuya sunulmuştur. İletiler en çok belirlenenden en az belirlenene göre şöyledir: Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler ve ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler, şeklindedir. Aytül Akal’ın yapıtlarında tespit edilen eğitsel ileti türleri, edebi türlere göre bir anlamlılık

göstermektedir. Yazarın masal kitaplarına bakıldığında seçilen karakterlerin büyük çoğunluğunun annelerin, küçük çocukların ve hayvanların olması, kurgunun basit ve iletilerin küçük yaştaki okurlara yönelik olması şaşırtıcı değildir. Bu masal kitaplarında en çok üzerinde durulan eğitici durum, anne sevgisi ve anne sözünün dinlenmesidir. Aytül Akal, kaleme aldığı yapıtlarında başarılı bir yazarlık örneği sergilemiştir. Yazarın bunu başarabilmesinde en büyük pay anlatımında başvurduğu ‘mizah ’tır.

Otmar, Ö. ve Erdem, A. (2019)’un “Yalvaç Ural’ın Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Hayvan Sevgisi Değeri” adlı araştırmasında, Yalvaç Ural’ın çocuk edebiyatında şiir, öykü, şiir-öykü ve fabl türündeki eserlerinde hayvan sevgisi evrensel değerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Yalvaç Ural’ın hayvan sevgisi değerinin işlendiği çocuklara yönelik kitapları çalışmanın evreni olarak kabul edilmiştir. Çalışmanın örneklemini ise; Şiir Kitapları: Sincap, Kulağımdaki Küçük Çan, Mirname, Öykü Kitapları: Bir Gök Dolusu Güvercin, Korkuluğun Kalbi, Kayıp Ülkenin Çocuğu, Alucura Çayevi, Şiir-Öykü Kitapları: Müzik Satan Çocuklar, Gözü Boynuz ile İzi Yıldız, Uçurtmam Çaylak Kuyrukları Yarka, Fabl Kitapları: La Fonten Orman Mahkemesinde, oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda; Yalvaç Ural, çocuklara olumlu değerler kazandırmada hayvanları sıklıkla ele almıştır. Ural, doğanın güzelliğinin yanı sıra hayvanlardan sık sık söz etmiş, hayvan sahibi olmanın güzelliğini okura sezinetmiştir. Yalvaç Ural’ın eserlerinde hayvan sevgisi evrensel değeri didaktik bir şekilde değil dolaylı olarak aktarılmıştır. Ural da sevginin gücüne inanan bir yazardır. Ural, eserlerinde en çok sevgi değerini duyumsatmaktadır. Çünkü Ural’a göre bütün değerlerin temeli sevgidir.

Kavak ve Baş (2018)’in “Koray Avcı Çakman’ın Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmalarınıdır. Ortaokul öğrencilerine yönelik yazmış olduğu hikâyelerdeki eğitsel iletilerin tespit edilmesi ve bunların aktarım biçimlerine göre sınıflandırılması, yazarın bu iletileri kullanmasının hangi amaca yönelik olduğunu tespit etmek ve iletileri bu amaçlar doğrultusunda (sevgiye yönelik, iletişime yönelik, kişisel gelişme yönelik ve evrensel değerlere yönelik) kategorize ederek kitaplardaki dağılımını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nitel

araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmadaki inceleme nesnelere Koray Avcı Çakman'ın çocuk edebiyatı sahasında yazdığı çocuk hikâyeleridir. Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Koray Avcı Çakman'a ait 5 hikâye kitabında yer alan 53 hikâye metninde toplam 255 adet eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bu eğitsel iletilerin 85 tanesi kişisel gelişime yönelik eğitsel iletiler kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoriyi toplamda 22 farklı eğitsel ileti türü oluşturmaktadır. Koray Avcı Çakman'ın kişisel gelişime yönelik iletilerden sonra eserlerinde en sık yer verdiği ikinci kategori sevgiye yönelik eğitsel iletiler olmuştur. 80 adet ileti, dört farklı alt başlık altında sevgiye yönelik eğitsel iletiler kategorisini oluşturmaktadır. Bu kategoriler, kullanım sıklıklarına göre sırasıyla şöyledir: “insanları sevmek”, “hayvanları sevmek”, “doğal yaşamı sevmek”, “büyüklere saygı göstermek”. İncelenen eserlerde sadece insanlara değil hayvanlara ve doğaya karşı duyulan sevgi de anlatılmaktadır. Koray Avcı Çakman, incelenen eserlerinde sevgiye yönelik iletilerden sonra en çok evrensel değerlere yönelik eğitsel iletileri kullanmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018) yer alan kök değerlerden “adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik” Koray Avcı Çakman'ın eserlerinde rastlanan eğitsel iletilerle örtüşmektedir. Değerler açısından Çakman'ın ortaokul öğrencilerine yönelik hikâyelerinin, MEB'in tüm öğretim programlarında bir hedef olarak gösterdiği “Değerlerimiz” teması ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Oflaz (2017)'in “Zebercet Coşkun'un Derleme Ve Yazma Masallarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” alı Yüksek Lisan Araştırması, Zebercet Coşkun tarafından derlenmiş ve yazılmış 9 masalın çocukların gelişimine ne ölçüde katkı sağladığını belirlemek, amacıyla yapılmıştır. Yapılan araştırma; Zebercet Coşkun'un incelenen 3 masal kitabındaki 9 masal ve Literatür taraması sonucunda belirlenen istendik davranış listesi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın evrenini bütün masallar oluşturmaktadır. Sonuç olarak; Bu çalışma sonunda Zebercet Coşkun'un masal metinlerinde çocuklara istendik davranışları kazandırmaya yönelik ifadelerin yoğun şekilde bulunduğu tespit edilmiştir. Masalların içinde en çok psikolojik (n=35) iletilere yer verilmiştir. Onun ardından hiçbir gruba dâhil edilmeyen diğer iletiler

(n=21) yer almaktadır. Sonrasında ise sosyolojik (n=17) ve etik (n=17) iletiler metinlerde kullanılmıştır. En az kullanılan iletiler ise ekonomik (n=4) iletilerdir.

Işık (2017)'in çalıştığı “Karakter Eğitimi Açısından Mevlâna İdris Zengin’in Hikâye Ve Masallarında Eğitsel İletiler” adlı Yüksek Lisan Tez çalışması, Mevlâna İdris Zengin’in hikâye ve masal kitaplarının eğitsel değerini ortaya koymak ve kitaplardaki karakterleri sınıflandırmak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada, araştırma problemine bağlı olarak nitel araştırma ve doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde, nitel veri analiz yaklaşımlarından olan betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada Mevlâna İdris’in araştırma kapsamında yer alan masal ve hikâye türündeki 62 eseri karakter eğitimi açısından incelenmiş ve eserlerin iletileri tespit edilmiştir. İncelenen masal ve hikâyelerinde toplam 72 açık karaktere yer verildiği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre incelenen eserlerdeki karakterlerin çoğu olumlu özellikler taşımaktadır. Bununla birlikte eserlerin genelinde olumlu iletilere yer verilmiştir. Olumsuz niteliklere sahip karakterler ve olumsuz iletiler eserlerde çokça yer almamaktadır. Mevlâna İdris Zengin’in birçok eserinde karakterlere isim vermediği, onları ‘çocuk’ ya da ‘adam’ şeklinde isimlendirildiği dikkat çekmektedir. Mevlâna İdris, birçok eserinde bozulan düzenin çocuklar sayesinde düzeltilebileceğine inanmaktadır. Bu eserlerde vurgulanan temel mesaj ise “çocuklar masumdur” mesajıdır. Araştırma sonuçlarına göre yazarın 58 eserle en fazla ahlaki gelişimi desteklemeye yönelik iletilere, ardından 55 eserle duygu ve düşüncelerin ifadesine yönelik iletilere yer verildiği görülmektedir. Eserlerde en az yer verilen iletilerin 12 eserle dinî ve kültürel değerlerin ifadesine yönelik iletiler olduğu tespit edilmiştir. Mevlâna İdris’in yazmış olduğu masal ve hikâyelerinin tümünün incelendiği bu çalışmada yazarın işlediği konular ve vermek istediği iletiler ile çocuğa görelilik ilkesi açısından tavsiye edebilecek nitelikte eserler olduğu tespit edilmiştir.

Eskimen’ in (2015) yaptığı “Gülten Dayıoğlu’nun Yada’nın Gizilgücü Adlı Eserinde Eğitsel, Fantastik, Estetik Ve Halk Kültürüne Ait Unsurlar” adlı çalışmasında, fantastik, estetik ve halk kültürüne ait unsurlar tespit edilmeye çalışılmış, toplanan bilgiler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda; eserinde günümüz popüler roman tekniğini kullanmış, fantastik anlatım

tarzını tercih etmiştir. Romanında teknolojik öğelere yer vermiş, toplumsal ve evrensel problemler üzerinde durmuştur. Teknolojik gelişmenin zaman zaman zararlı olabildiğini anlatarak televizyonun, bilgisayarın insanlarda yarattığı hasarlar, toplumların birbiri üzerinde uyguladığı -örneğin bir ırkı yok etme, onlara zarar verme gibi- savaş yanlısı, şiddete yönelik yaklaşımlara değinmiştir. Tüm bunların çözümü için sevgi, dostluk, barış gibi değerlere işaret etmiş, bunların önemine değinmiştir. Bireyin kendisine, doğru bir gelecek kurması için yapması gerekenler hususunda; teknolojinin bilinçli ve doğru kullanılması, kitap okuma, dilin doğru kullanımı, ders çalışmanın gerekliliği gibi unsurları sıralamıştır. Türklerin Şamanistik inançları, onlar için atın önemi, ad koyma gelenekleri, kırk uçurma törenlerinden, ozan kavramlarından, efsanevi ya da taşından ve onun öneminden bahseder. Bu unsurları, okuyucusuna geçmişi tanıma bilincini verme, kültürünü bilme amacıyla kullanır. Kurgusunun temelinde genel olarak bir gerçeklik zemini, tarihten, mitlerden, halk kültüründen esinlenme söz konusudur. Bir noktada eser, tarihle günümüzü iç içe yaşatır. Dolayısıyla, bu eserin yalnızca okuma zevki ve alışkanlığı kazandırdığı düşüncesinden öte gerek halk kültürü gerekse mitoloji ve fantastiğe dair barındırdığı bilgiler dolayısıyla eğitsel açıdan da faydalı, önemli ve yol gösterici olduğu düşüncesindeyiz. Yada'nın Gizilgücü için, okuyucular, bu eserle birlikte geçmiş, bugün, gelecek boyutlarında yaşanan gizemli ve soluk kesici serüvenlerle karşı karşıya kalır. Eskimen'e göre, Gülten Dayıoğlu dünün, bugünün ve yarının yazarıdır.

Yasa (2012)'nin "Mevlâna İdris Zengin'in Masal Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından incelenmesi" adlı Yüksek Lisans Çalışması 'nda günümüz çocuk edebiyatı yazarlarından Mevlâna İdris Zengin'in masal kitaplarının çocuk edebiyatının içerik ve biçimsel ölçütlerini hangi boyutlarıyla karşıladığı çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Soruları oluşturmaktadır. Çalışma, Mevlâna İdris Zengin'in yayımlanmış 34 kitabı içerisinde yer alan 23 adet masal kitabı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Mevlâna İdris Zengin'in çocuklar için yazmış olduğu 34 kitap ve çocuk ile ilgili görüşlerinin bulunduğu makaleler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Mevlâna İdris Zengin'in farklı yayınevleri tarafından yayımlanan 23 masal kitabı oluşturmaktadır. Sonuç

olarak: Yazar, “modern sanat masalları” olarak tanımlanabilecek özgün masallar yazmaktadır. Yazarın masallarında genel olarak toplumsal sorunlar, hayatın anlamı, çalışmak ve mücadele, savaşın zararları, silahlar ve bombaların olumsuz etkileri, düşünenin önemi, sıradanlıktan sıkılmak, farklı olmak, çocuk olmak, sevdiğimizimizin kıymetini bilmek, annelerin sonsuz merhameti, masalların değeri, kopya ve sahte, şehrin kalabalıklığı, modern hayatla birlikte gelen tehlikeler, televizyon bağımlılığı, yadırgamamak, dışlamamak, barış ve kardeşliğin önemi, birbirine zarar vermeme, can sıkıntısı, kıskançlık, yaşama sevinci, saf ve masum çocuk dünyası, yersiz kuşkular, nazik ve romantik olmak, zaaf, üslubun önemi, kimlik arayışları, kötülüklerle mücadele, çocukları sevmek, muziplik, güven, insanlığa hizmet, hilenin yanlışlığı, takıntılar, sevgi, merhamet, yardımseverlik vb. birçok konu, insanî ve kültürel değer işlenmiş; bu unsurlarla ilgili pek çok temel veya yardımcı ileti aktarılmıştır. Eserleri genel itibarıyla savaş karşıtı, barış yanlısı, hassasiyet ve sorumluluk sahibi, farkındalık düzeyi yüksek bireyler yetiştirmek konusunda önemli işlev üstlenebilir. Mevlâna İdris Zengin’in masal kitapları inceleme konusu yapılan biçimsel ve içeriksel özellikler bakımından nitelikli ve yetkin olarak değerlendirilmiştir.

Barış (2011)’in yaptığı “Gülten Dayıoğlu’nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler” adlı çalışmada, Gülten Dayıoğlu’nun çocuk romanlarındaki eğitsel iletilerin eğitimciler ve ebeveynler açısından çocuk eğitimindeki faydalarını ortaya koymak, amaçlanmıştır. Barış’ın Yüksek Lisans tezinde, bu amacı gerçekleştirmek için, “Gülten Dayıoğlu’nun çocuk romanlarında çocuklara yönelik eğitsel iletileri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırma, Gülten Dayıoğlu’nun çocuk romanlarıyla sınırlı tutulmuştur. Çalışma sırasında tarama yöntemi kullanılarak çocuk edebiyatı alanındaki kaynaklar tespit edilmiş, gözden geçirilmiş, romanlar belirlenmiş ve eserler üzerinde bir inceleme çalışması yapılmıştır. Bu çalışma literatür tarama modelini ele almıştır. Araştırma evrenini Gülten Dayıoğlu’nun yazdığı romanlar; örnekleme ise yazara ait romanlardan ‘Çocuk Romanları’ adı altındaki on dört roman oluşturur. Araştırma sonucunda; Gülten Dayıoğlu, çocuk romanlarında, barış, yardımseverlik, sosyal dayanışma, sevgi, insani değerler, çalışkanlık, vatan ve millet sevgisi ve bunlara bağlılık, hayvan ve doğa sevgisi, aile

bireyleri arasındaki bağıllık ve sevgi, savaşın olumsuzlukları, gibi temaları ele almış ve bu konuların aktarımına aracılık edecek olaylarla bunları romanlarında işlemiştir. Eserlerin eğitsel nitelikte ve kurgu içerisinde verildiği gözlemlenmiştir. İletileri millî ve insani olarak ayırdığında ise millî iletilerden çok insani iletilere daha çok yer verildiği gözlemlenmiştir. Yazarın romanlarındaki iletiler, aile ortamından, sosyal çevreye, okul yaşantısına dek uzanabilmektedir. İletilerin tamamı duyuşsal alandaki hedef davranışlara yönelik olarak belirlenmiş ve verilmiştir. Yazarın romanlarındaki iletiler çocuğun zihinsel, dilsel, sosyal, kişisel ve ahlaki açıdan gelişimine katkı sağlayacak niteliktedir. Aile yaşantılarına dair sunulan iletiler çocuğun zihinsel gelişimini; sosyal çevreye dair sunulan iletiler ise çocuğun toplumsal açıdan gelişimini zenginleştirerek doğru yolda ilerlemesine yardımcı olacak niteliktedir. Yazarın eleştirdiği noktalar ise; ailelerin ilgisizliği, yanlış tutumları, insanların çevreye ve birbirlerine verdikleri zararlar, eğitim sorunları, istedik değer yargılarının yerine benimsenmiş olan yanlış değerlerdir. Bunları da olaylar çerçevesinde göz önüne sererek örnek alınmasını amaçlamıştır. Bu inceleme ve değerlendirme çalışmasında, Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde literatürde belirlenen ölçütlere uygun iletiler bulunduğu tespitine varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmanın deseni durum çalışmasıdır. Nitel araştırmalarda *durum çalışmasının en önemli özelliği, bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır* (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.77). Araştırmada birinci ve ikinci alt probleme ilişkin bulgular, Oral'ın Ağustos 2020 tarihine kadar çocuklar için yazıp çizdiği, hikâye kitapları ile sınırlı tutulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, *“araştırması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizi”* dir. Bir nitel araştırma çalışmasında, doküman analizi yöntemi tek başına kullanılabilirdiği gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte de kullanılabilir. Ayrıca doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılırsa, verilerin çeşitlenmesi amacını sağlamış olacak ve araştırmanın geçerliliğini önemli ölçüde arttıracaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.187-188). Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulguları elde etmek için “görüşme” veri toplama tekniği kullanılmıştır.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın çalışma grubunu “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemiyle seçilen 10 çocuk oluşturmaktadır. “Kolay ulaşılabilir durum örnekleme” çoğu zaman, araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağını bulamadığı zamanlarda kullanılır. Bu örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü araştırmacı bu yöntemde ulaşılması kolay ve yakın olan bir durumu seçer. (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.113).

Araştırmanın “çocuklarla görüşme” bölümü çalışılırken, pandemi kısıtlamaları ve sağlık bakanlığının “evde kal” çağrısı nedeniyle, örneklem grubu bu şekilde oluşturulmak zorunda kalmıştır. Çalışmaya katılan tüm çocukların isimleri farklı adlarla kodlanmış, bulgular ve sonuçlar bölümündeki ifadelerinde kodlanmış isimleri kullanılmıştır. Tablo 3.1.’de çalışma grubundaki çocukların farklı kodlanmış isimleri ve doğum tarihleri belirtilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubuna 60-72 aylık 5 kız 5 erkek olmak üzere toplam 10 çocuk dâhil olmuştur. Çalışma kapsamında, çalışmaya katılmaya gönüllü 14 aile belirlenmiş, toplam 14 çocukla “zoom” programı üzerinden çevrimiçi görüşme yapılmış ve sonrasında çalışmaya devam etmek isteyen ve çevrimiçi kitap okuma etkinliğine tepki veren 10 çocukla çalışma tamamlanmıştır. Çocuklardan 4 kız 4 erkek çocuk bu yıl bir okul öncesi eğitim kurumuna başlamış olduğu halde, pandemi nedeniyle gelen kısıtlamalar dolayısıyla okula ara vermişken yalnızca 1 kız çocuğu görüşmeler yapıldığı dönemde anaokuluna devam etmektedir.

Tablo 3.1: Çalışma Grubu.

Çocuğun Adı	Doğum Tarihi
1. Esin	25.06.2015
2. Ayşe	21.05.2015
3. Melek	13.07.2015
4. İrem	15.07.2015
5. Ceylin	25.04.2015
6. Ömür	19.10.2015
7. Y.Mirsat	29.08.2015
8. M.Yunus	09.07.2015
9. Tarkan	13.07.2015
10. Berk	19.02.2015

Araştırma kapsamında, çalışma grubundaki çocuklara kitap okunup ardından hikâye hakkında sorular sorulacağı için, kitaplarla kaç yaşında tanıştıkları ve kendilerine ne sıklıkla kitap okunduğunun belirlenmesi için ailelerine bir anket formu verilmiştir. Anket sonuçları ise aşağıdaki Tablo 3.2’de belirtilmiştir.

Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Çocuklara Kitap Okunma Sıklığı

Çocuğun Adı	Çocuğunuza Kaç Yaşından İtibaren Kitap Okumaktasınız?	Çocuğunuza Hangi Sıklıkla Kitap Okursunuz?	Çocuğunuza Daha Önce Feridun Oral'a Ait Bir Kitap Okudunuz mu?	Çocuğunuz Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Ediyor mu?	Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Kaç Yaşında Başladı?
Esin	1 Yaşından Önce	Haftada 6-7 Kez	Evet	Evet	4 Yaş
Ayşe	3 Yaşından İtibaren	Haftada 2-3 Kez	Evet	Evet	3 Yaş
Melek	1 Yaşından Önce	Haftada 6-7 Kez	Evet	Evet	4.5 Yaş
İrem	1 Yaşından İtibaren	Haftada 4-5 Kez	Hayır	Evet	4 Yaş
Ceylin	1 Yaşından Önce	Haftada 4-5 Kez	Hayır	Hayır	3 Yaş
Ömür	1 Yaşından Önce	Haftada 6-7 Kez	Hayır	Hayır	3 Yaş
Mirsat	1 Yaşından İtibaren	Haftada 4-5 Kez	Hayır	Evet	3.5 Yaş
Yunus	1 Yaşından Önce	Haftada 6-7 Kez	Evet	Evet	3 Yaşında
Tarkan	1 Yaşından Önce	Haftada 10 ve Üzeri	Evet	Evet	2 Yaş
Berk	1 Yaşından Önce	Haftada 4-5 Kez	Evet	Evet	2.5 Yaş

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Anket Formu: Aileleri tarafından çocuklara kitap okunma alışkanlıklarının belirlenmesi ve okul öncesi eğitim kurumuna devam edip etmediklerinin öğrenilebilmesi için, araştırmacı tarafından anket formu geliştirilmiştir. Daha sonra formlar araştırmaya katılan çocukların aileleri tarafından doldurulmuştur. Anket Formu örneği EK-A da sunulmuştur.

Görüşme Formu: Araştırmanın, Feridun Oral'ın yazıp çizdiği çocuk kitaplarına, çocuklar hangi tepkileri vermişlerdir? Bölümü için, seçilen kitapların hikâyeleri hakkında sorular hazırlanarak çocuklara sorulmuştur. Sorular araştırmacı tarafından hazırlanmış, daha sonra soruların geçerliliği hakkında pilot çalışma yapılmış, beş kişiden uzman görüşü alınmış, önerileri doğrultusunda düzeltmeler yapılmış ve etik kurul tarafından onaylanmıştır. Seçilen kitaplar hakkında sorular görüşme Formu başlığı ile EK-B'de sunulmuştur.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgularında, nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan, "yapılandırılmış görüşme formu" veri toplama aracı kullanılmıştır. Yapılandırılmış görüşmede amaç, görüşülen bireylerin verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları ve paralellikleri belirlemek ve bu alınan bilgilere göre karşılaştırmalar yapmaktır (Brannigan akt. Şimşek ve Yıldırım, 2005, s.120). Araştırmada, görüşme türlerinden "görüşme formu yaklaşımı" kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, görüşmeci önceden hazırladığı sorulara ve konulara sadık kalarak hem önceden hazırladığı soruları sorma hem de daha ayrıntılı bilgi alabilmek için yeni sorular ilave etme hakkına sahiptir. Konuların veya soruların belli bir sırada olması gerekmemektedir ve görüşmeci görüşme sırasında soruların cümle yapısını değiştirme ya da bazı konuların ayrıntısına girme hakkına sahiptir (Şimşek ve Yıldırım, 2005, s.122).Yapılandırılmış görüşme sonrasında, betimsel analize tabi tutulan veriler, sınıflandırılıp kod ve kategorilerinden temalara ulaşılmıştır.

3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırmanın 2. Bölümü için, çocukların tepkilerini incelemek amacıyla, görüşmeler başlamadan önce, araştırma kapsamındaki Feridun Oral'a ait 19 kitap arasından, kura yöntemiyle 3 kitap (*Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kırmızı Kanatlı*

Baykuş, Guguklu Saatin Küçük Kuşu) seçilmiştir. Kura çekme işlemi sırasında video kaydı alınmıştır. Sonrasında ailelerle görüşülerek çocuklarının araştırmaya katılmaları için onay alınmış ve ardından çocuklara ne sıklıkla kitap okunduğunu belirleyebilmek için, ailelere anket formu verilmiştir. Çocuklar okul öncesi eğitim kurumunda da kitap okuma etkinliğine katıldıkları için, okula devam durumları da anketle öğrenilmiştir. Pandemi nedeniyle araştırmaya katılan çocuklarla çevrimiçi yapılan görüşmelerde, görüntü, ses tonu, tını vb. özellikler açısından standardizasyonu sağlamak amacıyla, kitaplar araştırmacı tarafından görüşme öncesinde okunarak video kaydı alınmış, tüm çocukların kitapları ortak şekilde dinlemesi sağlanmıştır. Çocuklarla yapılan görüşmeler, ailelerinden yazılı izin alınarak kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerden sonra çocukların sorulara verdikleri cevaplar, *farklı* isimler ile tablolandırılmıştır.

Çalışma kapsamında veriler, anket formu ve birebir görüşme -pandemi nedeniyle çevrimiçi olarak- yolu ile toplanmıştır. Çocuklarla görüşme yapmadan önce, fizyolojik ihtiyaçlarının giderilmiş olması ve çocuğun da istediği bir zaman diliminin seçilmesi konusunda aile bilgilendirilmiştir. Görüşme sırasında önce çocukla tanışıp sohbet ederek çalışmaya ilgisi çekilmiş sonrasında kitap videosu izletilmiş daha sonra da kitapta anlatılan hikâye hakkında sorular sorulmuştur. Ayrıca aynı çocukla her bir görüşme arasına yeterli ilgiyi sağlamak ve çocuklar için sıkıcı olmaktan uzaklaşmak adına en az 5 günlük süre koyulmuştur. Bu süreden sonraki görüşme tarihleri çocuğun velisinin uygun olması, çocuğun istekli olması ve internet ulaşımında sıkıntı olmaması vb. durumlar göz önüne alınarak belirlenmiştir. Çocukların cevaplarından kod, frekans ve temalara ulaşılmıştır. Analiz ve yorum yapmadan önce, oluşturulan kod, frekans, tema tabloları hakkında tekrar uzman görüşü alınmıştır. Tüm görüşmelerin bitmesinin ve uzman görüşünün alınmasının ardından çocukların verdikleri cevaplar tablolandırılmış ve analiz edilerek yorumlanmıştır.

Tablo 3.3'de, araştırmanın çalışma grubundaki çocuklarla yapılan görüşmeler, hangi kitabın hangi tarihte okunduğunu gösterecek şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3.3: Veri Toplama Çizelgesi.

Çocuğun Adı	Kitabın Adı	Görüşme Tarihi
1. Esin	Kırmızı Kanatlı Baykuş	13.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	24.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	03.01.2021
2. Ayşe	Kırmızı Kanatlı Baykuş	14.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	24.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	01.01.2021
3. Melek	Kırmızı Kanatlı Baykuş	15.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	26.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	10.01.2020
4. Ömür	Kırmızı Kanatlı Baykuş	18.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	26.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	07.01.2021
5. Mirsat	Kırmızı Kanatlı Baykuş	19.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	26.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	02.01.2020
6. Yunus	Kırmızı Kanatlı Baykuş	20.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	27.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	01.01.2020
7. Tarkan	Kırmızı Kanatlı Baykuş	20.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	27.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	01.01.2021
8. Berk	Kırmızı Kanatlı Baykuş	03.01.2021
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	26.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	09.01.2020
9. Ceylin	Kırmızı Kanatlı Baykuş	30.12.2020
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	06.01.2021
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	19.01.2021
10. İrem	Kırmızı Kanatlı Baykuş	04.01.2021
	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	27.12.2020
	Guguklu Saatin Küçük Kuşu	10.01.2021

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Çalışma kapsamında nitel araştırma veri analiz çeşitlerinden olan betimsel analiz ve içerik analizi analiz teknikleri kullanılmıştır.

Betimsel analiz; yaklaşımına göre, elde edilmiş olan veriler, daha önceden belirtilmiş olan temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya çıkardığı temalara göre düzenlenebileceği gibi, gözlem ve görüşme süreçlerinde kullanılmış olan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da ifade edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.224). Araştırmanın ikinci bölümünde, çocuklara okunan kitaplardan sonra, sorulan sorulara verdikleri cevaplar, betimsel analiz yöntemiyle özetlenmiş, yorumlanmış ve temalara ulaşılmıştır.

İçerik analizi; toplanan verileri açıklayabilmek için, ilişkilere ve kavramlara ulaşmaktır. Betimsel analizle özetlenen ve yorumlanan veriler, *içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir*. Bu amaçla toplanmış olan veriler, önce kavramsallaştırılır, sonrasında ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenir ve buna göre de veriyi açıklayan temalar saptanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.227). Araştırmanın birinci bölümünde, Oral'a ait 19 kitap, araştırmacı tarafından içerik analizi yöntemiyle incelemeye tabi tutulmuş, tüm kitapların dış yapı özellikleri ve çocuklara verdikleri mesajlar tespit edilmiştir.

Nitel araştırmalarda verilerin analizi 4 aşamada gerçekleştirilir: Verilerin kodlanması: Bu aşamada elde edilen veriler incelenerek, anlamlı bölümlere ayrılır ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiği bulunmaya çalışılır.

- Temaların bulunması: Kodlar bir araya getirilerek incelenir ve aralarındaki ortak yönler bulunmaya çalışılır. Böylece toplanan veriler kodlar aracılığı ile kategorize edilir. Sonrasında birbiriyle ilişkili türden kodlar bir araya getirilerek temalara ulaşılır.
- Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması: Bu aşamada, daha önceki aşamada elde edilen veriler düzenlenir böylece belirli olgulara göre verileri tanımlamak ve yorumlamak mümkün olur.

- Bulguların yorumlanması: Ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulgular araştırmacı tarafından yorumlanır ve bazı sonuçlar çıkarılır. (Yıldırım ve Şimşek,2005, s. 228-238).

Yukarıdaki veriler referans alınarak, araştırmanın birinci bölümünde, 19 kitap, araştırmacı tarafından en az 3 kez okunarak, dış yapı özellikleri belirlenmiş ve çocuklara verdiği mesajlar tespit edilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde ise, kura yöntemiyle belirlenmiş 3 kitap (Bögürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Guguklu Saatin Küçük Kuşu) , çocuklara okunmuş, sonrasında bu 3 kitap hakkında araştırma sorularına yönelik hazırlanmış sorular, çocuklara sorulmuştur. İçerik analizinde araştırmanın amacı ve alt amaçları bağlamında görüşme sorularına verilen cevaplar belirlenmiş, bunlardan anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde tablolar oluşturulmuş, oluşturulan tablolar araştırmanın alt amaçları bağlamında kategorilere ayrılmıştır. Daha sonra elde edilen veriler doğrultusunda araştırmacı tarafından yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları doğrultusunda yapılan analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. FERİDUN ORAL'IN YAZIP ÇİZDİĞİ ÇOCUK KİTAPLARININ DIŞ YAPI ÖZELLİKLERİ NASILDIR?

Feridun Oral'a ait 19 hikâye kitabı incelendiğinde, kitapların tamamının Yapı Kredi Yayınları tarafından basılmış olduğu görülmektedir. Kitapların hepsi standart özelliklerle basılmış olup, tek tek tüm kitaplar için aynı bilgileri vermek tekrara neden olacağından, bütün kitapların incelenmesi sonucunda, elde edilen genel veriler paylaşılmıştır.

Tablo 4.1'de bu araştırma kapsamında Oral'ın kitaplarının incelenen baskıları basım tarihleriyle beraber ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Tablo 4.1: Araştırmada Kitapların İncelenen Baskıları ve Basım Tarihleri.

Kitabın Adı	Baskısı	Basım Yılı
1. Bögürtlen Cini ve Sarı Gaga	12. baskı	2020
2. Kırmızı Elma	15. baskı	2020
3. Kirpi İle Kestane	13. baskı	2020
4. Baloncu Dede Ve Üç Küçük Yaramaz	9. baskı	2020
5. Benekli Faremi Gördünüz Mü?	11. baskı	2020
6. Pirinç Lapası Ve Küçük Ejderha	7. baskı	2020
7. Küçük Fare Bidi	3. baskı	2016
8. Kırmızı Kanatlı Baykuş	12. baskı	2020
9. Babaannem Kime Benziyor?	5. baskı	2019
10. Ay Ne Zaman Gelecek?	10. baskı	2020
11. Meyveleri Kim Yemiş?	7.baskı	2019
12. Yağmurlu Bir Gün	7. baskı	2019
13. Farklı Ama Aynı	16. baskı	2020
14. Bu Kış Kimse Üşümeyecek	9. baskı	2020
15. Guguklu Saatin Küçük Kuşu	5. baskı	2020
16. Bir Lokmalık Masallar	3. baskı	2018
17. Dedemin Hayal Defteri	2. baskı	2020
18. Beklenmedik Misafir	1.baskı	2019
19. Mine'nin Kırmızı Topu	1. baskı	2020

Demircan'a (2014) göre çocuk kitaplarının boyutlarının dikdörtgen veya kare biçiminde; çocuğun seviyesine göre 16x23 cm büyüklüğünde olması normal sayılır. Ayrıca kitap kolay taşınabilir olmalıdır. Feridun Oral'ın hikâye kitaplarının tamamı dikdörtgen ve ya kare şeklinde, birbirinden farklı birçok ölçüde basılmış olmasına rağmen, 16x23 ölçülerinden büyüktür. Bu anlamda 5 yaş ve üzeri çocuklar için kolay taşınabilir olmakla birlikte, 3 yaş civarındaki çocuklar için büyük ve taşınması zor olduğu düşünülmektedir. Feridun Oral'ın kitapları 5 farklı boyutta basılmıştır. Çocukları kitap okurken ve dinlerken tekdüzelikten kurtarıp kitapların boyutlarını daha ilgi çekici kılmak için bu şekilde tasarlandığı düşünülmektedir.

Oğuzkan'a (2000) göre de çocuk kitaplarının kapağının sağlam olması gerekir. Kullanılan kâğıdın da en az II. hamur ve mat olması önemlidir. Bu bağlamda Feridun Oral'ın tüm kitapları 1. hamur kâğıt kalitesinde basıldığından oldukça sağlam ve küçük çocukların kullanımı için de çok uygundur. Kitapların hepsi mukavva üzerine karton kaplama şeklinde, sağlam bir kapağa sahiptir. Çocuklar için hazırlanmış olan kitapların, bu şekilde kapaklanması dayanıklılık açısından idealdir.

Kitabın kaçınıcı baskıda olduğu iç kapakta yer almalıdır. Ciltlemesinde hem iplik hem de yapıştırıcı kullanılmak kitabın dayanıklılığının artması için önemlidir. Ayrıca, kitapta künye bilgileri, yayınevinin diğer yapıtları hakkında bilgiler yer almalı; yazarın özgeçmişi hakkında bilgi verilmelidir (Demircan,2014). Araştırmaya konu olan kitaplar incelendiğinde, ön kapağında hangi yaş grubuna hitap ettiği belirtilmemiştir. Her yaştan okura hitap etmek için bu şekilde basıldığı düşünülmektedir. Zaten bazı kitaplarının (*Mine'nin Kırmızı Topu*) arka kapağındaki tanıtım yazısında "...herkese" ifadesiyle bu durum açıkça görülmektedir. Bazı kitaplarında ise "*Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Meyveleri Kim Yemiştir?*" arka kapakta çocuklara hitap ettiği belirtilmiştir. Ön kapakların tamamında yazarın ismi mevcutken, resimleyen kısmı yalnızca "*Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha, Benekli Faremi Gördünüz mü?, Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Kırmızı Elma*" kitaplarında belirtilmiş, diğer kitaplarda ise iç sayfada ya da arka kapakta tanıtım kısmında yer verilmiştir. Kitapların ön kapaklarına baskı sayısı açısından bakacak olursak, sadece son iki kitabı olan "*Beklenmedik Misafir*" ve "*Mine'nin Kırmızı Topu*" kitaplarında baskı sayısı kapakta değil iç sayfada belirtilmiştir. Bunun da

henüz bu iki kitabın 1. baskısı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Kalan 17 kitapta baskı sayısı kitabın kapağında yer almaktadır. Kitapların cilt özelliklerine bakıldığında, iplik ciltleme ve yapıştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı görülmektedir. İplik ciltleme türünün en dayanıklı ciltleme yöntemlerinden biri olması nedeniyle, kitapların çok dayanıklı olduğu söylenebilir. Bu özelliği nedeniyle küçük çocukların kullanımı için çok uygundur. Kitapların tamamının iç sayfalarında künye bilgileri mevcuttur, Yapı Kredi Yayınları'nın diğer yapıtları hakkında bilgiye rastlanmamıştır. Tüm kitaplarda yazarın öz geçmişi ve kedisine çekilmiş bir fotoğrafı bulunmaktadır.

Oğuzkan 'a (2000) göre çocuk kitaplarında kullanılan harflerin özellikleri çok önemlidir. İlkokul 3. sınıfa kadar çocuklara hitap eden kitaplarda harf büyüklüğü 12 puntodan küçük olmamalı ve satır aralarındaki boşluk normalden fazla olmalıdır. Sayfa kenarlarında ise geniş boşluklar bırakılmalıdır. Ayrıca okul öncesi çocuklar ile henüz okumaya yeni başlamış çocuklara hitap eden büyük boyutlu kitaplarda her sayfanın $\frac{3}{4}$ ünün resme, $\frac{1}{4}$ ünün yazıya ayrılması uygun olur. Araştırma konusu kitapları incelendiğinde, hikâyelerin tamamının 12 puntodan büyük, kitabın büyüklüğüne göre değişmekle birlikte ortalama 14 punto ile yazıldığı Yapı Kredi Yayınları'ndan öğrenilmiştir. Satır araları, harf puntolarıyla orantılı ve geniştir. Sayfalarda yazı dışı alana ayrılmış resimli geniş boşluklar mevcuttur. Yine kitaplarda yazı ve resimlerin birlikte bulunduğu sayfalarda, alanın yazı için $\frac{1}{4}$, resim için $\frac{3}{4}$ şeklinde tasarlandığı belirlenmiştir.

Demircan'a (2014) göre, kitabın kapağı ilgi çekici ve kitabın konusu ile uyumlu olmalıdır. İç kapağı resimli olmalı; kapağın resmi ise kitapta yer almalıdır. 19 kitabın resimlerini de Feridun Oral'ın çizdiğini hatırlayacak olursak, ön kapakta iç sayfalardan anlık durum betimlemesi yapılmıştır. Bu da okurun kitap hakkında bir fikir edinmesini sağlamaktadır. Kitapların iç kapaklarında da yine hikâyeden esinlenerek yapılmış çizimler daha kitabı okumaya geçmeden görsel olarak uyarıcı niteliğindedir. Kitapların arka kapaklarında hikâye ile ilgili resimler devam etmektedir. Ayrıca "*Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Benekli Faremi Gördünüz mü?, Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha, Küçük Fare Bidi, Ay Ne Zaman Gelecek?*" adlı kitapların arka kapaklarındaki resimler ön

kapaktaki resimlerin devamı niteliğindedir. Arka kapakta okurun, hikâye hakkında fikir edinmesini ve merak duygusunun uyanmasını sağlayacak kısa bir özet geçilmiştir. Kitapların bazılarının arka kapaklarından özetlere aşağıda yer verilmiştir.

“Küçük ejderha, her gün aynı yemeği yemekten bıkmıştı. Bir sabah ”Artık büyüdüm, kendi yiyeceğimi kendim seçmeliyim!” diyerek ormana doğru yola koyuldu... Eve dönerken karnı davul gibi şişmişti. Ne yemişti acaba?”(PLVKE,2020)

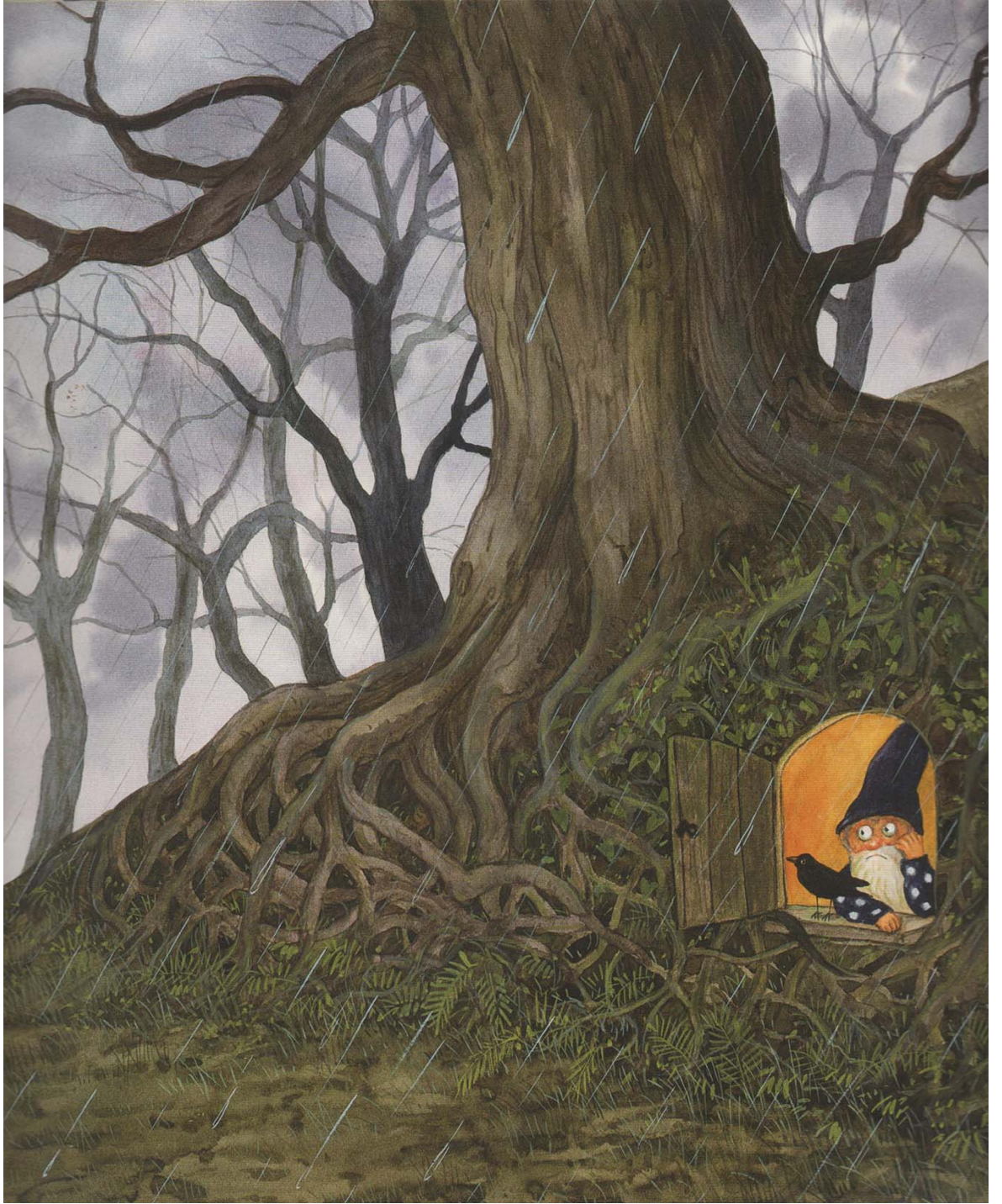
“Buyurun masal sofrasına... Tavşan dişli ejderhalar mı istersiniz, uçan tavşanlar, sakar kediler, elma ağacına tırmanan kirpiler mi, hepsi burada. Feridun Oral’dan kısacık, bir lokmalık, eğlenceli masallar...”(BLM,2018)

Resimli kitaplar, küçük yaşlardaki okurların algı yeteneklerini geliştirir. Resimler sayesinde çocuk, anlatılanların alt metnindeki mesajları ve kurgu içindeki karakter gelişimi süreçlerini hissedebilir. Aynı zamanda da kendi hayatının yansımaları kitapta bulabilir ya da başka birinin hayatını görme imkânına sahip olabilir (Mendoza ve Reese’den akt. Karagöz, 2018,s.1766). Yani hikâye kitaplarındaki resimler çocuklar için çok şey ifade eder. Oral’ın kitaplarını resimleme özellikleri açısından incelediğimizde, resimlerin oldukça gerçekçi çizilmiş ve vurgulanmak istenen mesajın resimle çok iyi ifade edilmiş olduğunu görmekteyiz. *“Babaannem Kime Benziyor?”* kitabında gerçek fotoğraf kullanılmış ve konunun resim vurgusuyla daha çok anlatılmış olduğunu, resimlerin daha çocuksu ve komik bir şekilde çizildiğini görmekteyiz. İncelenen kitaplarda resimler anlatılan konular üzerine odaklanmış ve çocuğun dikkatinin dağılması önlenmiş, gereksiz ayrıntılara yer verilmemiştir. Oral’ın resimlerinde *“Babaannem kime benziyor?”, Meyveleri Kim Yemiş, Farklı Ama Aynı, Bir Lokmalık Masallar?”* dışındaki kitaplarda resimler çerçeve içine alınmamış, sayfanın tamamı resme dahil edilmiştir. Okurun hayal gücünü desteklemek amacıyla bu şekilde çizildiği düşünülmektedir. Tüm kitaplarında resimlerde genellikle pastel tonlar kullanılmıştır. Oral’ın kitapları çoğunlukla sonbahar kış mevsimini yansıtıyor olup, güneşli günlerde bile “güneş” ifadesi resimle vurgulanmamıştır. Özellikle orman resimlerinin olduğu sayfalar çoğu zaman gece, karanlık ve ay temasıyla birlikte verilmiş olup, bazı kitaplarında *“Kirpi ile Kestane, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Ay Ne Zaman Gelecek? Guguklu Saatin Küçük Kuşu”* orman oldukça karanlık hatta ürpertici şekilde resmedilmiştir. Yine “

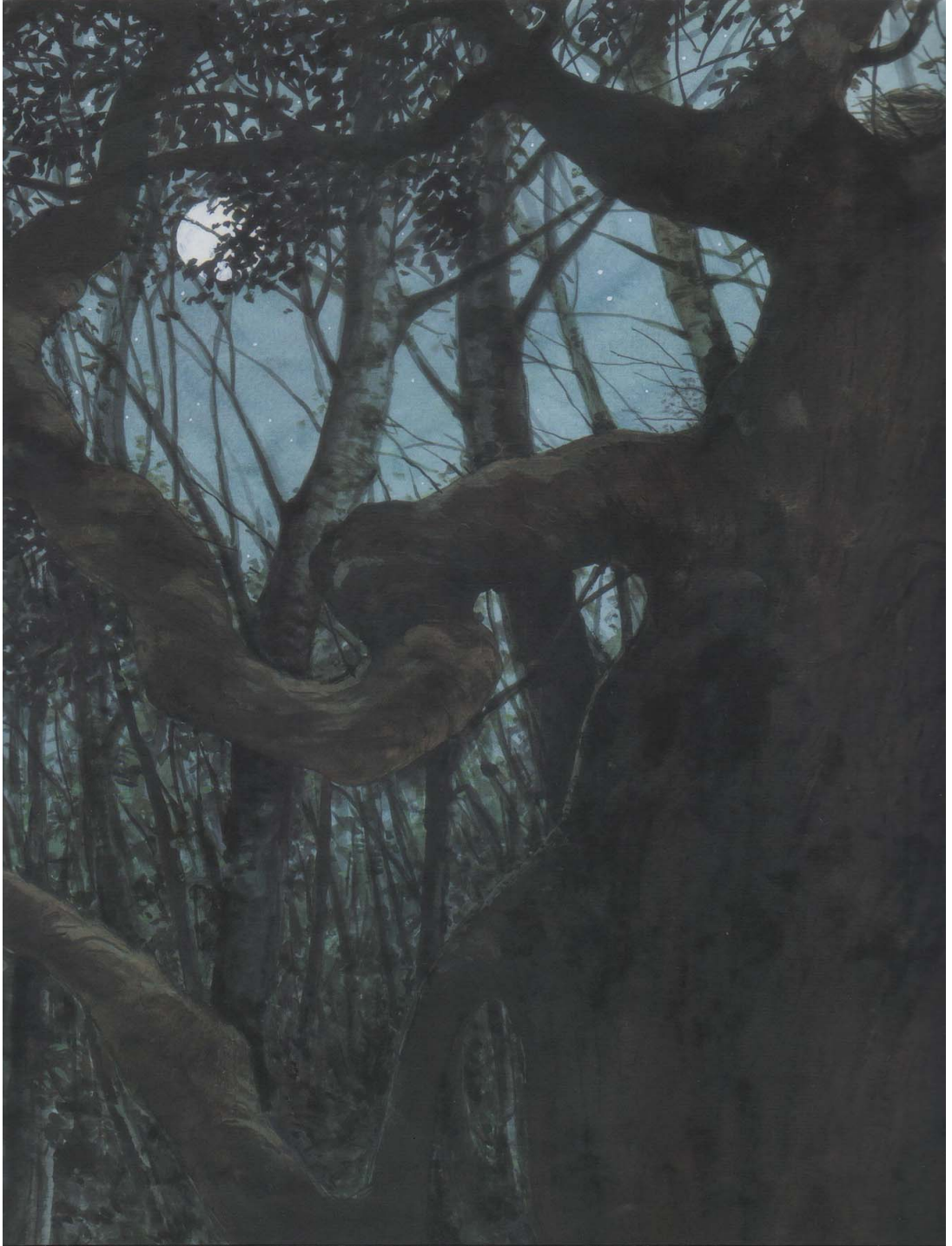
Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga ve Benekli Faremi Gördünüz mü? ” kitaplarında resimler diğer kitaplara göre daha kasvetli tonlarla ifade edilmiştir. “*Babaannem Kime Benziyor?*” kitabında babaanne resmi gerçek fotoğraf ile resmedilmiştir. Çocuklar açısından bakıldığında bu fotoğrafın da cana yakın ya da neşeli bir fotoğraf olmadığı düşünülmektedir. Ancak kitabın hikâyesi çocukları eğlendirmeyi, güldürmeyi amaçlamıştır ve anlatımındaki mizah ile bunu başardığı düşünülmektedir. Bu hikâye ile ilgili göz ardı edilmemesi gereken bir konu da hikâyenin kültürümüze uygun olup olmadığıdır. Çünkü kitapta geçen “babaannem kime benziyor?” ile başlayıp, “köpeğe mi?, ayıya mı?...” şeklin de hayvan benzetmelerinin Türk Kültürü’ne uygun olmadığını açıktır. Hatta kitap incelemesi sırasında kızlarıma (3 yaş ve 5 yaş) bu kitabı okuduğumda, 5 yaşında olan kızımın “*babaannem onu ayıya benzetmemizden hoşlanır mı acaba?*” diyerek şaşkınlığını ifade etmesi, bu düşünceyi ispatlar niteliktedir.

Bazı kitaplarda gökyüzünde uçan kuşlar güvercin, kırlangıç ya da serçe yerine yarasa tercih edilmiştir. Kitapların hiç birinde pırıl pırıl parlayan ve ışıklarını saçan bir güneş temasına rastlanmamıştır. Okuyucu kitlesi olarak daha çok okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden bu kitaplarda, resimleme özelliklerinin bu şekilde olması ilginç bulunmuştur. Bu durum yazarın yalnızlığı sevdiği, hüzünlü ve karamsar bir yanının olduğunu ve bu duygularını resimlerine de yansıttığını ifade edebilir. Resim 4.1 ve Resim 4.2’de bu durumu yansıtan resimlere örnek verilmiştir.

Kitaplarındaki resimlemelerinde kültürel temalara da yer vermiştir. BDVÜKY kitabında Kapadokya Bölgesi resmedilmiştir. Kitaplarından PLVKE uzak doğu kültürünü yansıtan resimlemeler içermektedir. ANZG kitabındaki kasabanın Avrupa ülkelerinin kasabalarını yansıttığı düşünülmektedir. Yine GSKK kitabındaki öykü farklı bir ülkede muhtemelen Kuzey Avrupa’da geçiyor izlenimini vermektedir. Aslında BDVÜKY kitabı dışındaki tüm kitap resimlerinde yabancı kültürlerle ait temalara rastlamak mümkündür. Resim 4.3’de bu durumu yansıtan resimlere örnek verilmiştir.

Resim 4.1: Bögürtlen Cini ve Sarı Gaga kitabından bir resim.

Resim 4.2: Guguklu Saatin Küçük Kuşu kitabından bir resim.

Resim 4.3: Ay Ne Zaman Gelecek kitabından bir resim.

Kitaplarda kullandığı hayvan karakterleri Tablo 4.2’de detaylı olarak görülmektedir.

Tablo 4.2: Feridun Oral’ın Kitaplarında Kullandığı Karakterler.

Kitaplar	Karakterler
1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	Böğürtlen Cini, Sarı Gaga
2. Kırmızı Elma	Tavşan, Fare, Tilki, Ayı,
3. Kirpi İle Kestane	Kirpi, Kestane, Kelebek, Tavşan, Sincap, Baykuş, Tilki, Ayı, Geyik
4. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz	Baloncu Dede, Kuzu, Köpek, Oğlak
5. Benekli Faremi Gördünüz Mü?	Kedi (Zeytin), Kediler, Cadı, Tilki, Karga, Yedi Cüceler, Fareler ve Fareli Köyün Kavalcısı, Kırmızı Başlıklı Kız, Baykuş, Kurt, Pinokyo.
6. Pirinç Lapası Ve Küçük Ejderha	Ejderha Ailesi, Fare, Kirpi, Tavşan, Ördek, Maymun, Fil, Kelebek.

Tablo 4.2 (devam): Feridun Oral'ın Kitaplarında Kullandığı Karakterler.

Kitaplar	Karakterler
7. Küçük Fare Bidi	Fare, Kaplan, Büyük Anne, Büyük Baba, Kedi, Koyun, Tavuk, Kaz, İnek ve Çiftlik Hayvanları
8. Kırmızı Kanatlı Baykuş	Baykuş, Fare, Kedi
9. Babaannem Kime Benziyor?	Ali, Babaanne, Dede, Tavşan, Kedi, Sincap, Kurbağa, Koyun, Kurt, Baykuş, Bülbül, Keçi, Tilki ve Diğer Hayvanlar.
10. Ay Ne Zaman Gelecek?	Tavşan, Ay, Yıldızlar
11. Meyveleri Kim Yemiş?	Balıklar, Örümcek, Kirpi, Maymun, Fare, Kurbağa, Bukalemun, Fil, Yaşlı Adam, Kuşlar, Ay, Kurbağa, Hüthüt, Sincap, Ayı, Tavşan
12. Yağmurlu Bir Gün	Cem, Arılar, Tavşan, Tilki, Geyik, Fil, Timsahlar, Leopar, Maymun, Papağan, Ayılar, Penguenler, Kuzular, Kedi, Kurbağa, Kurt
13. Farklı Ama Aynı	Çoban, Keçiler
14. Bu Kış Kimse Üşümeyecek	Fare, Tavşan, Tilki, Ayı
15. Guguklu Saatin Küçük Kuşu	Yaşlı Saat Ustası, Kuş, Kedi, Orman Hayvanları
16. Bir Lokmalık Masallar	Ağaçkakan, Kurbağa, Kuzu, Tavşan, Leylek, Arılar, Saksagan, Kirpi, Baykuşlar, Kedi, Tavşan, Kurt, Çardak Kuşu, Bukalemun, Kurbağa, Timsah, Hipopotam, Fil, Geyik, Dondurmacı
17. Dedemin Hayal Defteri	Yazarın Kendisi ve Doğadaki Bitkiler, Hayvanlar
18. Beklenmedik Misafir	Kedi, Sincap, Tavşanlar
19. Mine'nin Kırmızı Topu	Mine, Sincap, Saksagan, Kedi, Leylek

Tüm kitaplarında hayvan karakterleri kullanılmış ve tüm kitaplarında doğa vurgusu yapılmıştır. Genellikle bazı hayvan karakterlerinin daha sık kullanıldığını görmek mümkündür.

Tablo 4.3: Feridun Oral'ın Kitaplarında Kullandığı Hayvan Karakterlerinin Frekansları

Karakter	Frekans	Karakter	Frekans	Karakter	Frekans
Tavşan	11	Kelebek	2	Böğürtlen cini	1
Fare	10	Saksağan	2	Sarı Gaga	1
Kedi	9	Arı	2	Ejderha	1
Tilki	7	Keçi	2	Kaplan	1
Baykuş	5	Leylek	2	Tavuk	1
Kurbağa	5	Bukalemun	2	İnek	1
Ayı	5	Timsah	2	Örümcek	1
Sincap	5	Oğlak	1	Penguen	1
Kirpi	4	Papağan	1	Hipopotam	1
Fil	4	Ağaçkakan	1	Hüthüt	1
Kurt	4	Köpek	1	Çardak kuşu	1
Kuzu	3	Karga	1	Balık	1
Maymun	3	Ördek	1	Kaz	1
Geyik	3	Çiftlik hayvanları	1		
Kuş	3				

Yukarıda kitaplarda hangi hayvan karakterinin kaç kez kullandığı gösterilmiştir. Oral'ın kitaplarında en çok tavşan, fare, kedi, tilki, baykuş, kurbağa, ayı, sincap karakterlerine yer verdiği görülmektedir.

4.2. FERİDUN ORAL'IN YAZIP ÇİZDİĞİ HİKÂYE KİTAPLARINDA YETİŞKİNLER AÇISINDAN VERDİĞİ MESAJLAR NELERDİR?

Feridun Oral'ın yazıp çizdiği 19 hikâye kitabında verilen mesajlar içerik analizi ile incelenerek Tablo 4.4 hazırlanmıştır. Tüm kitaplarda örtük bir şekilde “empati kurma” ve “hayvan sevgisi” mesajı verilmiştir. Bu durum göz yormaması için tabloda her satırda ifade etmek yerine burada belirtilmiştir.

Tablo 4.4: Kitaplarda Araştırmacının Tespit Ettiği Mesajlar.

Kitaplar	Ana Karakterler	Ana Karakterler İle Verilen Mesajlar
1. BÖĞÜRTLEN CİNİ VE SARI GAGA	Böğürtlen Cini/ Sarı Gaga	Cesaretli Olma, Fedakârlık, Yardımlaşma, İyilik Yapma, Arkadaşlık/Dostluk, Güvenilir Olma, Doğayı Sevme, Doğaya İlgî Gösterme, Dayanışma
2. KIRMIZI ELMA	Tavşan Arkadaşları	ve Azimli Olma, Yardımlaşma, Paylaşma
3. KİRPİ İLE KESTANE	Kirpi/ Kestane	Sorun Çözme, Sorumluluk, Azimli Olma, Merhametli Olma
4. BALONCU DEDE VE ÜÇ KÜÇÜK YARAMAZ	Baloncu Dede/ Üç Küçük Yaramaz	Doğayı Sevme, İyilik Yapma, Güvenilir Olma, İsrâf Etmeme
5. BENEKLİ FAREMİ GÖRDÜNÜZ MÜ?	Zeytin	Sevgi, İyilik Yapma, Azimli Olma, Cesaretli Olma, Yalan Söylememe
6. PİRİNÇ LAPASI VE KÜÇÜK EJDERHA	Küçük Ejderha	Cesaretli Olma, Özerklik, Azimli Olma/Çaba Gösterme, İyilik Yapma, Nezaketli Olma
7. KÜÇÜK FARE BİDİ	Fare Bidi ve Diğer Hayvanlar	Hayal Kurma ve Cesaretli Olma
8. KIRMIZI KANATLI BAYKUŞ	Baykuş/ Fare	Arkadaşlık/Dostluk, Yardımlaşma, Azimli Olma, Cesaretli Olma, Güvenilir Olma, Vefalı Olma
9. BABAANNEM BENZİYOR?	KİME Ali/ Babaanne	Eğlenmeyi Bilme, Mutlu Olma, Meraklı Olma, Soru Sorma, Sabırlı Olma, Hayvan Sevgisi,
10. AY NE ZAMAN GELECEK?	Tavşan/ Ay	Meraklı Olma, Arkadaşlık-Dostluk, Yardımlaşma, Paylaşma, Eğlenmeyi Bilme, Merhametli Olma

Tablo 4.4 (devam): Kitaplarda Araştırmacının Tespit Ettiği Mesajlar.

Kitaplar	Ana Karakterler	Ana Karakterler İle Verilen Mesajlar
11. MEYVELERİ YEMİŞ?	KİM Ormandaki Hayvanlar	Güzellikleri Fark Etme, Doğaya Saygılı Olma, Doğayı Kirletmeme, Eğlenmeyi Bilme, Hayvan Sevgisi
12. YAğMURLU BİR GÜN	Cem ve Hayvanlar	Hayal Kurma, Eğlenmeyi Bilme, Mutlu Olma, Arkadaşlık-Dostluk, Meraklı Olma, Doğayı Sevme, Hayvan Sevgisi
13. FARKLI AMA AYNI	Çoban/ Keçi ve Sürü	Merhametli Olma, Farklı Olana Saygı Duyma, Yardım Etme, Hayvan Sevgisi, Arkadaşlık-Dostluk ve Cesaretli Olma
14. BU KIŞ KİMSE ÜŞÜMEYECEK	Fare/Arkadaşları	İyilik Yapma, Birlikten Kuvvet Doğar, Paylaşma
15. GUGUKLU KÜÇÜK KUŞU	Yaşlı Saat Ustası/ Kuş	Merhametli Olma, Cesaretli Olma, İyilik Yapma, Empati Kurma, Hayvan Sevgisi, Doğayı Sevme, AnlayıŐılı Olma, Üretme, Estetik Görünüş
16. BİR MASALLAR	LOKMALIK Hayvanlar/ Dondurmacı Dondo	Hayal Kurma, Yardım Etme, Çevremizdekileri Rahatsız Etmeme, Nazık Olma, Karşıdaki Kişiyi İyice Tanımadan Güvenmeme, Karşıdakiyle Hoşlanmadığı Şekilde Konuşmama, Çaba Sarf Etme, Hızlı Karar Verme, Eğlenmeyi Bilme, İŞini Güznel Yap, Masalla Gerçeği Ayırt Etme, Hayal Kurma, Arkadaşlık-Dostluk, Uyurken Büyünür, Cesaretli Olma, İŞbirliği Yapma, Paylaşma, Azimli Olma
17. DEDEMİN DEFTERİ	HAYAL Ali	Hayal Kurma, Görmek İçin Bakmak
18. BEKLENMEDİK MİSAFİR	Kedi/Sincap	Arkadaşlık/Dostluk, Cesaretli Olma, Eğlenmeyi Bilme, Yardım Etme, Sevgi
19. MİNE'NİN TOPU	KIRMIZI Mine/ Hayvanlar	Yardım Etme, Eğlenmeyi Bilme, Hayal Kurma.

Oral'ın bazı kitaplarında (Meyveleri Kim Yemiş?, Bir Lokmalık Masallar) birden fazla masal ya da hikaye bulunmaktadır. Bu nedenle mesaj sayısı kitap sayısından oldukça fazladır. Oral'ın verdiği mesajlarda evrensel değerleri tercih ettiği görülmektedir.

Kitaplara göre gruplandırılmış olan mesajlar, daha anlaşılır olması amacıyla aşağıda yer alan frekans tablosu (Tablo 4.5) ile belirtilmiştir.

Tablo 4.5: Kitaplarda Araştırmacının Tespit Ettiği Mesajların Frekans Tablosu.

Mesaj	Frekans	Mesaj	Frekans	Mesaj	Frekans	Mesaj	Frekans
Yardım Etme	8	Eğlenmeyi Bilme	10	Merhametli Olma	4	İsraf Etmeme	1
İyilik Yapma	6	Güvenilir Olma	3	Meraklı Olma	3	Nezakat	3
Arkadaşlık/ Dostluk	8	Paylaşma	3	Üretme	1	Empati Kurma	1
Doğa Sevgisi / Doğaya İlgi	6	Hayal Kurma	5	Estetik Görünüş	1	Saygı	1
Doğaya Saygılı Olma							
Hayvan Sevgisi	5	Dayanışma	1	Sakin Kalma	1	Mutlu Olma	2
Azimli Olma/ Çaba Sarfetme	9	Fedakârlık	1	Sorun Çözme	2	Birlikten Kuvvet Doğar	1
Cesaretli Olma	8	Sabırlı Olma	1	Sevgi	1	Sorumluluk	1
Güzellikleri Fark Etme/ İşini Güzel Yapma	2	Vefalı Olma	1	Hayal Kurma	6	Görmek İçin Bakmak	1
İyice Tanmadan Güvenmeme	1	Hızlı Karar Verme	1	Uyurken Büyünür	1	Çevrendekileri Rahatsız Etme	1
Masalla Gerçeği Ayırt Etme	1	Özerklik	1	İşbirliği	1	Karşıdakiyle Hoşlanmadığı Şekilde Konuşma	1
Yalan Söylememe	1						

“Eğlenmeyi bilme” Oral’ın kitaplarında en sık verdiği mesajdır. Ardından azimli olma-çaba sarfetme, arkadaşlık-dostluk, yardım etme, cesaretli olma ve doğa sevgisi en sık tekrar eden mesajlardandır.

4.2.1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga

4.2.1.1. Kitabın Özeti

Kanadı kırılan sarı gagalı küçük kuşun iyileşmesi, göç zamanına yetişmemiştir. Böğürtlen Cini ve Yaşlı Ağaç henüz bir yavru olan ve tek başına kalan Sarı Gaga'ya yardım etmek için ellerinden geleni yaparlar. Sarı Gaga, Yaşlı Ağaç ve Böğürtlen Cin'inin yardımıyla kışı geçirir. Ancak baharla birlikte Yaşlı Ağaç'ın başına çok kötü bir olay gelir. Bu defa Sarı Gagalı Kuş ağaç için iyi bir şey yapmak ister ve Böğürtlen Cini'nden yardım alarak ağaca tekrar hayat verirler.

4.2.1.2. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Hikâye içerisinde çocuklara, cesaretli olma, fedakârlık, yardım etme, iyilik yapma, arkadaşlık/dostluk, güvenilir olma, doğayı sevme, doğaya ilgi gösterme, dayanışma mesajlarının verildiği belirlenmiştir.

Hikâyede geçen, kış mevsiminde, karlarla kaplı ormanın içerisinde yürüyen ve gelen sesteki korkan cinin, korkmasına rağmen yoluna devam etmesi “cesaretli olma” ve “merak” yaşlı tek bir ağacın, göç edemeyen yavruya yuva olmak için uyumadan ve yapraklarını dökmeyen kışa direnmeye çalışması, “fedakârlık” mesajını vermektedir. Yine ağaçtan olup bitenleri öğrenen cinin, kuşun ve ağacın durumunu öğrenerek üzülmesi ve kuşa bakmayı teklif etmesi, “yardım etme, iyilik yapma, arkadaşlık/dostluk” mesajlarına, Böğürtlen Cini'nin kuşa ulaşmak için ağacın tepesine çıkması, “cesaretli olma” mesajına, kuşun yanına ulaştıktan sonra ona bakmayı ve beslemeyi teklif etmesi “iyilik yapma” mesajlarına örnektir. Cin'in eve getirdiği kuşu besleyip, rahat ettirmesi “güvenilir olma”, fırtınalı bir geceden sonra üzerine yıldırım düşen ağacı tekrar yeşertmek için kuşun filizlenmiş bir dalla gelmesi ve Böğürtlen Cini'nin onu toprağa dikmesi “doğa sevgisi” mesajına örnektir.

Aşağıda hikâyede verilen mesajların geçtiği ifadelerden örnekler belirtilmiştir:

“Soğuk ve karlı bir kış günü Böğürtlen Cini ormanda yürüyüşe çıkmıştı. Gökyüzü kar bulutlarıyla kaplı ve her taraf sessizdi... Ansızın bir ses duydu. Öyle korktu ki elindeki bastonu yere düşürüverdi. Tam bastonu alırken aynı sesi bir daha

duydu... Adımlarını hızlandırıp sesin geldiği yöne doğru yürümeye başladı.”(BCVSG,2020)

“Bu yaz bir kuş ailesi dallarıma yuva yaptı. Sesini duyduğun, işte bu ailenin en küçük yavrusu. Daha ilk uçma dersinde kanadı bir dala takılıp kırıldı. Anne ve babası onu zar zor yuvaya taşıdılar. Bütün bir yaz ve sonbaharı yuvada geçirdi. Artık iyileşti ama göç edemedi kış geldi. İşte bu nedenle yapraklarımı dökmedim!” diyerek gülümsedi. (BCVSG,2020)

“Yaşlı ağaç bana her şeyi anlattı. Eğer istersen benimle gelip bahara kadar yanımda kalabilirsin. Kanatlarının güçlenmesi ve çok uzaklara uçabilmen için iyi beslenmen gerekir!” dedi. (BCVSG.,2020)

“Neyse ki yaşlı ağaç dallarıyla cini tutarak düşmekten kurtardı.”(BCVSG,2020)

“ Cin şömineyi yaktıktan sonra ona samanlardan rahat bir yuva yaptı, masaya bir avuç darı koydu. Kuş öyle acıkmıştı ki, hepsini bir çırpıda yiyerek karnını iyice doyurdu.”(BCVSG,2020)

“Ama küçük kuş birden, gagasında yeni filizlenmiş bir dalla geldi ve sanki Cin’e bir şey anlatmak istercesine toprağı eşelemeye başladı. Sanırım bu minicik dal, yaşlı ağacın gövdesinden geri kalan bir yeşil dal, diye düşündü Cin. Kuşun ne söylemeye çalıştığını anlamıştı. Dalı hemen ağacın yanına diktiler. Her bahar, kuş ormana döndüğünde, dalın genç bir ağaca dönüşmesini sevinçle izledi. Yıllar sonra küçük dal parçası kocaman bir ağaç olduğunda, yuvasını onun dallarına yaptı.”(BCVSG,2020)

4.2.2. Kırmızı Elma

4.2.2.1. Kitabın Özeti

Sevimli Tavşancık, soğuk ve karlı bir kış gününde karnı çok acıkmış olarak etrafta dolaşmaya başlar. Ağaçta kırmızı bir elma görür. Kırmızı elmaya ulaşmak için kır faresi, tumbul tilki ve koca ayıdan yardım ister. Hep birlikte çözüm yollarını düşünüp çabalarken, tilkinin hapşırmasıyla birden elmayı yanlarında bulurlar. Sonra elmayı paylaşıp yerler ve beraberce uykuya dalarlar.

4.2.2.2. Kırmızı Elma Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Kırmızı Elma adlı hikâye kitabında “azimli olma, yardım etme ve paylaşma” mesajlarının verildiği tespit edilmiştir.

“Azimli olma ve yardım etme” mesajı, hikâyenin belli bir bölümünde değil, bütününe kapsamış olarak verilmiştir. Hikâyenin son bölümünde, daldan düşürülen elmayı, bunun için çabalayan tüm hayvanların paylaşıp yemesi ise “paylaşma” mesajını vermektedir.

Mesajların geçtiği ifadelerden örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“Kır faresi tavşanın söylediklerini dinledikten sonra

– Belki sana yardım edebilirim, dedi.” (KE,2020)

“Tombul tilki elmaya şöyle bir baktıktan sonra

–Hım güzel bir elma ama biraz üşütmüşüm, ağaca çıkamam ama belki kuyruğumla düşürebilirim, dedi.” (KE,2020)

“Birden kır faresinin aklına bir fikir geldi.

–Birbirimizin üzerine çıkarsak daha yükseğe uzanırız, o zaman elmayı koparabiliriz, dedi.” (KE,2020)

“Sonunda ağacın altında oturup elmayı nasıl koparabileceklerini düşündüler, saatlerce konuşup tartıştılar.”

“Yaşasın işte koparmayı başardık deyip, hep birlikte elmayı paylaşıp yediler.” (KE,2020)

4.2.3. Kirpi İle Kestane

4.2.3.1. Kitabın Özeti

Küçük Kirpi ile Kestane ormanda şaşkıncu bir şekilde tanışır ve birbirlerine dolandıklarını fark ederler. Daha sonra onları uğraştıran ve zora sokan bu durumdan kurtulmak için, Tavşan’dan, Sincap’tan, Baykuş’tan, Kurnaz Tilki’den, Tonton Ayı’dan, Alageyik’ten yardım isterler. Ancak yardım istedikleri hayvanlar da çok meşgul oldukları için Kirpi ve Kestane’ye yardım edemezler ve bunun için onları

farklı bir hayvana yönlendirdiler. Epey uğraştıktan sonra ansızın onları zora sokan bu durumdan kurtulurlar ve mutlu oldular.

4.2.3.2. Kirpi İle Kestane Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Kirpi ille Kestane adlı hikâye kitabında çocuklara “sorun çözme, sorumluluk, azimli olma, merhametli olma” mesajları verilmiştir.

“Sorun çözme ve azimli olma” mesajları hikâyenin bütününe yayılmıştır. Hava kararırken, Kestane’nin annesinin onu ne kadar merak ettiğini düşünüp üzülmesi “sorumluluk” mesajına, gece olduğunda korkup annesini isteyeceğini söyleyen Kestane’yi teselli eden Kirpi’nin, bir an önce ayrılabilmek için koşmaya başlaması “merhametli olma” mesajlarına örnektir.

Kitapta mesajların geçtiği ifadelerden örnek cümleler aşağıda belirtilmiştir:

“Küçük Kirpi çok şaşırıldı.

–Ne yapacağız şimdi, dedi.

–Zıplayabilir misin? Diye sordu kestane.

. –Evet. Belki böylece seni sırtımdan indirmeyi başarabilirim.”(K.İ.K.,2020)

“Küçük Kirpi eve dönmesi gerektiğini söyleyince,

-Peki, ben şimdi ne olacağım? Diye ağlamaya başladı kestanecek.

–Üzülme, dedi Küçük Kirpi.

–Gece olunca korkarım ben, annemi isterim.

Küçük Kirpi bunun üzerine koşmaya başladı. Öyle hızlı koşuyordu ki, birden yokuştan aşağı tıngır mıngır yuvarlanıverdi.”(KİK,2020)

4.2.4. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz

4.2.4.1. Kitabın Özeti

Köpek, Küçük Kuzu ve Oğlak neşeli, oyun dolu, mutlu bir hayat yaşıyorlardır. Baloncu Dede’nin gittiği yerlerden dönüşte onlara anlattığı yemyeşil otlakları, canavara benzeyen kayaları, uzak yerleri, kocaman dev bulutları dinlemeyi çok severler. Bir gün Baloncu Dede’nin anlattıklarını kendi gözleriyle görebilmek

için, gizlice balona saklanırlar. Baloncu Dede havalandıktan sonra durumu fark ettiğinde bu yaptıklarından hoşlanmaz ve Üç Küçük Yaramaz'a “ yarın size pamuk helva yok! ” diyerek balonu aşağıya indirir. Köpek, Küçük Kuzu ve Oğlak annelerini görünce çok sevinirler ve balondan gördüklerini annelerine anlatırlar. Gece olunca da derin bir uykuya dalarlar.

4.2.4.2. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz adlı hikâye kitabında çocuklara, “doğa sevgisi, iyilik yapma, güvenilir olma, israf etmeme” mesajlarının verildiği tespit edilmiştir.

Baloncu Dede'nin henüz olgunlaşmamış bulutları gökyüzüne bırakması, sebze bahçesiyle ilgilenmesi, sebzeleri için bulutlardan saf su çıkarması, “doğa sevgisi” mesajını vermektedir. Yine Baloncu Dede'nin suyunu çıkardığı bulutlardan Üç Küçük Yaramaz için pamuk helva yapması, her akşamüstü Üç Küçük Yaramaz' ı sebze bahçesinde çiçeklerin içinde ağırlayıp, uzak diyarları anlatması “iyilik yapma” mesajına örnektir. Üç Küçük Yaramaz' ı, gizlice bindikleri balonda bulan dedenin, yavruları kucağına alarak hemen aşağıya indirmesi ve annelerine teslim etmesi ise “güvenilir olma” mesajını vermektedir. Ayrıca hikâyede Baloncu Dede'nin, topladığı bulutların suyunu çıkarıp, kalan bulutla da helva yapması, olgunlaşmamış bulutları geri bırakması, doğaya saygı, doğadaki malzemeleri “israf etmeme” sonuna kadar kullanma, ihtiyacın kadar kullanma, doğaya zarar vermeme mesajlarını da içermektedir.

Aşağıda kitapta mesajların geçtiği cümlelere örnekler verilmiştir:

“Bize anlattığın yemyeşil otlakları, uzak yerleri, canavara benzeyen kayaları, kocaman dev bulutları görmek istiyoruz! Demişler.” (BDVÜKY,2020)

“Sonra da küçük beyaz bulutları çubuklara takar, üzerine renkli toz şeker serpererek üç yaramazın çok sevdiği pamuk helvalardan yaparmış.” (BDVÜKY,2020)

“Ama Baloncu Dede balona habersiz binen üç yaramazı dinlememiş, hemen balonu yere indirmeye başlamış. Sepetten aşağıyı görmek için hoptayan yaramazları da kucağına almış.”(BDVÜKY,2020)

“Baloncu Dede, tombul gri bulutları merdaneyle dikkatlice sıkarak çıkan suyla bahçesindeki sebzeleri ve çiçeklerini sularmış...İyice yükseldikten sonra sepetteki henüz olgunlaşmamış tombul bulutu yerine bırakmak için eline aldığında,...” (BDVÜKY,2020)

4.2.5. Benekli Faremi Gördünüz mü?

4.2.5.1. Kitabın Özeti

Yavru Kedi Zeytin, dedesi ve büyükannesinin evinde, dedesinin anlattığı masalları dinleyerek, büyükannesinin kucağında uykuya dalar. Ama birdenbire benekli faresini kaybettiğini fark eder ve çok üzülür. Benekli faresini bulabilmek için telaşla birçok masal karamanına gider. Kırmızı Başlıklı Kız, Pinokyo, Fareli Köyün Kavalcısı bunlardan bazılarıdır. Neyse ki birden uyanır ve yaşadığı bu şaşkıncu olayların rüya olduğunu anlar. Uyandığında büyükannesini yanında bulur ve benekli faresini sorar. O da önlüğünün cebinden Benekli Fare’ yi çıkarıp “işte burada, dün gece cebimde uyuyakalmış” der.

4.2.5.2. Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Benekli Faremi Gördünüz mü? Adlı hikâye kitabında çocuklara, “sevgi, iyilik yapma, azimli olma, cesaretli olma, yalan söylememe” mesajlarının verildiği tespit edilmiştir.

Küçük Kedi Zeytin’in hafta sonları büyükanne ve dedesini ziyaret etmesi, büyükannesinin kucağına oturup, çörek yiyip masallar dinlemesi, büyükannenin kucağında uyuyakalması, hikâyedeki “sevgi” mesajlarına örnektir. Büyükannenin kediciğe çörekler yapması, onunla oynaması, dedenin masallar anlatması yine “sevgi” mesajını vermektedir. Ormanda dolaşırken gördüğü masal kahramanlarının, kaybolan farenin yerini bilmeseler bile, bileceğini tahmin ettikleri kişilere yönlendirmeleri “iyilik yapma” mesajına örnektir. Kediciğin kaybolan faresini aramaktan vaz geçmemesi, pes etmeyip ısrarla ormanda armaya devam etmesi, “azimli olma, cesaretli olma” mesajlarını vermektedir. Yalan söyleyen Pinokyo’nun burnunun çok fazla uzaması ise “yalan söylememe” mesajını iletmektedir.

Kitap da konuyla ilgili cümlelerden alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

“Küçük kedi Zeytin, hafta sonları büyükannesiyile dedesini ziyaret etmekten çok hoşlanırdı... Benekli oyuncak faresiyile birlikte büyükannesinin kucacağına oturur ve dedesinin okuduğu masalları dinlerken uykuya dalarđı.” (BFG,2020)

“-Merhaba Bayan Cadı, benekli farem kayboldu, gördünüz mü?” Diye sordu.

-Biz cadılar fare yemeyiz tatlım ama biraz önce Tilki, Karga’yı kovalıyordu, sanırım Karga’nın gagasında bir şey vardı, dedi.”(BFG,2020)

“-Ben de görmedim, dedi, Fareli Köyün Kavalcısı...Belki ormanda çiçek toplayan Kırmızı Başlıklı Kız görmüştür, ona sormalısın,...” (BFG,2020)

4.2.6. Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha

4.2.6.1. Kitabın Özeti

Her gün pirinç lapası yiyen Küçük Ejderha artık bundan sıkılmıştır. Bir sabah, “artık büyüdüm kendi yemeğimi kendim seçmeliyim” diyerek, sevdiği yiyeceği bulmak üzere ormana doğru yola koyulur. Yolda giderken önce güzel çiçekler görür ve onları yemek istemez, yola devam eder. Yol boyunca çilek toplayan bir fare, böğürtlen toplayan bir kirpi, havuç toplayan bir tavşan, portakal ağacının altında uyuyan bir ördek, hindistancevizi toplayan bir maymun görür. Hepsini önce yemeyi aklından geçirir ama vazgeçer. Sonra tepeden aşağı yuvarlanarak, göl kenarında su için Fil’e çarpar ve Fil’in hortumundan çok fazla su içer. Artık eve dönmeye karar verir ve Fil’den başlayarak, karşılaştığı tüm hayvanları doğum gününe davet eder. Dönüş yolunda biraz portakal, havuç, böğürtlen, dağ çileği, pirinç ve çiçek toplar. Ertesi gün annesi tüm bu malzemelerle kocaman bir pasta yapar, tüm arkadaşlarıyla beraber pastayı yerler. Sonra ejderha tek tek tüm arkadaşlarının getirdiği hediyeleri kabul eder ve hep birlikte, annesinin, Fil’in hortumuyla getirdiği suyla pişirdiği pirinç lapasını yerler.

4.2.6.2. Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha adlı hikâye kitabında çocuklara, “cesaret, özerklik, azimli olma, çaba gösterme, iyilik yapma, nezaketli olma” mesajlarının verildiği tespit edilmiştir.

Küçük Ejderha' nın artık büyüdüğünü ve pirinç lapası dışında farklı şeyler yemek istediğini bu yüzden de ormana gidip, sevdiği yiyeceği bulmayı arzuladığını söylemesi, “cesaretli olma ve özerklik” , mesajlarını vermektedir. Açlıktan bayılan Ejderha' ya Fil' in su püskürtmesi ve kana kana su içmesi için hortumuyla su vermesi hikâyedeki “iyilik yapma” mesajına işaret etmektedir. Yine Küçük Ejderha' nın sevdiği yiyeceği bulmak için ormanı dolaşması, çeşitli yiyecekleri isteyip istemediğini düşünüp akşama kadar yoluna devam etmesi, “azimli olma, çaba sarf etme” mesajlarına örnektir. Ejderhanın yolda gördüğü hayvanları doğum gününe davet etmesi, arkadaşlarının gelirken hediye getirmesi, sonrasında davet için arkadaşlarının ejderhaya teşekkür etmeleri yine hikâyedeki “nezaketli olma” mesajına işaret etmektedir.

Kitapta mesajların geçtiği bölümlerden alıntılar aşağıda verilmiştir:

“-Yarın doğum günüm, artık büyüdü. Pirinç lapası yemek istemiyorum. Değişik bir şey yemek istiyorum! Demiş... Acele etmeliyim, kendi yiyeceğimi kendim seçmeliyim, diyerek masadan kalkmış... Ne bir çiçek ne de kelebek, istediğim başka bir şey, diyerek yoluna devam etmiş küçük ejderha.”(PLKE,2020)

“Açlıktan bayılan ejderhaya küçük fil, hortumuyla su püskürtmüş. Küçük ejderha kendine gelince,

-Affedersin istemeden oldu. Açlıktan başım döndü galiba, demiş.”(PLKE,2020)

“Hep birlikte oynamışlar, eğlenmişler, kocaman pastayı bir çırpıda yiyip bitirmişler. Sonra hediye sepetlerini küçük ejderhaya vermişler... Teşekkür edip hopluya zıplaya, ormana dönmüşler.”(PLKE,2020)

4.2.7. Küçük Fare Bidi

4.2.7.1. Kitabın Özeti

Küçük fare Bidi büyükannesi ve büyükbabası ile birlikte çiftlikte yaşıyordur. Bidi bir sürü çiftlik hayvanıyla birlikte çiftlikte yaşamaktan çok mutludur, ama hayvanları beslemek ve eğitmek çok zordur. En büyük hayali kaplan terbiyecisi olmaktır ancak çiftlikte hiç kaplan yoktur. Bidi akşam olunca kaplanlarla ilgili

kitaplar okur sonra da derin bir uykuya dalar. Bidi zor da olsa çiftlikteki bütün hayvanları; kedileri, tavukları, koyunları, kazları, inekleri, tavşanları, kargayı, keçileri, hindileri, arıları, örümcekleri eğitmiştir. Bir gün kasabaya sirk gelmesi ile Fare Bidi çok mutlu olur ancak sirk kurulur kurulmaz kaplan kafesinden kaçmıştır. Bidi kaplanı bulmak için hemen atılır, ayak izlerini takip ederek kırbaçıyla kaplanı çağırır. Sonra kaplanın karnını doyurup, bildiği bütün numaraları ona öğretir. Bidi biraz yorulmuştur ama hayali gerçek olmuştur, kaplan artık daha usludur.

4.2.7.2. Küçük Fare Bidi Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Küçük Fare Bidi adlı hikâyede çocuklara “hayal kurma” ve “cesaretli olma” mesajları verilmektedir.

Fare Bidi’ nin çiftlikteki hayvanları eğitirken kaplan terbiye etmeyi hayal etmesi, her gece kaplanlarla ilgili kitaplar okuması, kaplanın sirkten kaçtığını öğrenince hemen hazırlanıp harekete geçmesi, “hayal kurma” hayalinin peşinden gitme mesajlarını vermektedir. Küçük farenin kaplanı eğitmek için hayal kurması ve hayalinin peşinden koşması ise “cesaretli olma” mesajı vermektedir.

Kitap da mesajların geçtiği cümlelere örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“En büyük hayali kaplan terbiyecisi olmaktı ama çiftlikte hiç kaplan yoktu... Bidi akşam olunca yatağına uzanıp kaplanlarla ilgili kitaplar okur, sonra da derin bir uykuya dalar.” (KFB,2016)

“Kaplan hırrrr! Diye pençesini salladı. Esneyip ağzını açtı. Bidi hiç korkmadı... Bildiği tüm numaraları kaplana öğretti... Bidi biraz yorulmuştu, ama hayali gerçek olmuştu; kaplan artık daha usluydu.”(KFB,2016)

4.2.8. Kırmızı Kanatlı Baykuş

4.2.8.1. Kitabın Özeti

Küçük baykuşun kanatları uçmasına yetecek kadar güçlü ve kırmızı değildir. Bir arkadaşı olmasını ve onunla birlikte uçmayı, oyunlar oynamayı çok ister. Rüzgârlı bir gecede, tüm bunlar için, üzgün üzgün otururken bir çıtırtı duyar. Çıtırtının küçük bir fareden geldiğini anlar... Sonrasında fare ile baykuş arkadaş olurlar ve fare baykuşun uçmasına yardım etmek ister. Bunun için çiftlikten getirdiği

gelincik yapraklarını, kırmızı elma kabuklarını, kedilerin oynadığı kırmızı yumağı baykuşa sararak yardım etmeye çalışır. Ama hiçbiri işe yaramaz ve en sonunda, farenin getirdiği ip baykuşun ayağına dolanarak ağaçta asılı kalmasına sebep olur. Baykuş ipten kurtulmak için çırpınmaya başlar. Çırpındıkça kanatları güçlenir ve kızarır. Küçük fare yardıma yetişir ve ipi kemirerek baykuşu kurtarır. Çırpınırken kanatları kızaran ve güçlenen baykuş uçmaya başlar, çok mutlu olur ve fare ile arkadaş olup bir daha hiç ayrılmazlar.

4.2.8.2. Kırmızı Kanatlı Baykuş Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Kırmızı Kanatlı Baykuş adlı hikâye kitabında, çocuklara, “arkadaşlık/dostluk, yardım etme, azimli olma, cesaretli olma, güvenilir olma, vefalı olma” mesajları verilmektedir.

Henüz uçamayan ve arkadaş özlemi çeken baykuşa, farenin neden üzgün olduğunu sorması ve ona arkadaş olmayı teklif etmesi, sonra da baykuşun uçamayışına üzülüp ona yardım etmek istemesi “arkadaşlık/dostluk ve yardım etme” mesajlarını vermektedir. Yine farenin, baykuşun uçabilmesi için çiftliğin çevresindeki tarlalardan kırmızı gelincikler toplaması ve kanatlarına takması, gelincik yaprakları işe yaramayınca, elma getirmesi kabuklarını kemirip soyarak yaptığı uzun kurdeleyi baykuşun kanatlarına dolaması, o da işe yaramayınca pes etmeyip uyuyan kedilerin yanından kırmızı yumağı toplayıp getirmesi, “azimli olma ve cesaretli olma” mesajlarını vurgulamaktadır. Farenin baykuşla arkadaş olduktan sonra, başta söylediği “arkadaş olabiliriz, uçman için sana yardım edebilirim” sözünü tutması ise “güvenilir olma” mesajını vermektedir. Kırmızı kanatlı baykuşun büyüdükten sonra yuvasını farenin yaşadığı çiftliğin çatısına kurması ve küçük farenin de baykuşun yavruları için vişne, böğürtlen, çilek getirmesi “vefalı olma” mesajını vermektedir.

Aşağıda, hikâyede geçen mesajların vurgulandığı cümlelere örnekler verilmiştir:

“Keşke bir arkadaşı olsaydı. Onunla ne çok oyun oynardı. (KKB,2020)

-Neden üzgünsün? Diye sordu, küçük fare.

-Hiç arkadaşım yok, üstelik uçamıyorum, kanatlarım kırmızı ve güçlü değil.

-Arkadaş olabiliriz, istersen seni hemen uçurabilirim, dedi fare. Fare ile arkadaş olmak çok hoştu. Artık uçmasa da olurdu.”(KKB,2020)

“Küçük fare çabucak geri döndü. Topladığı çiçekleri arkadaşının kanatlarına taktı.

-İşte şimdi kırmızı kanatlı bir baykuş oldun! Dedi. Küçük baykuş kanatlarını açtı, ama hızla esen rüzgâr, bütün gelincikleri uçuruverdi.

-Üzülme! Aklıma yeni bir fikir geldi! Dedi fare...”(KKB,2020)

“Kabuklardan uzun bir kurdele yaptı. Küçük baykuşun yanına dönüp kanatlarına doladı, doladı, doladı...”(KKB,2020)

“-Hiç üzülme! Dedi fare. Aklıma daha iyi bir fikir geldi. Hızla ağaçtan indi ve çiftliğe doğru koşmaya başladı...”(KKB,2020)

“Ama ipten bir türlü kurtulamıyordu. Küçük fare yardıma yetişti. İpi kemirip kopardı ve arkadaşını kurtardı.”(KKB,2020)

“Kırmızı kanatlı baykuş, büyüyünce yuvasını küçük farenin yaşadığı çiftliğin çatısına kurdu.”(KKB,2020)

4.2.9. Babaannem Kime Benziyor?

4.2.9.1. Kitabın Özeti

Ali babaannesi ile keyifli vakit geçiren, hayvanları ve resim yapmayı çok seven bir çocuktur. Babaannesi O’na masal anlatırken çok keyifli hayvan taklitleri yapıyordur. Bir gün Ali “Dede babaannem kime benziyor?” diye bir soru sorar ve “kuşa mı, ayıya mı, pengüene mi?..” diye aklına gelen tüm hayvanları sayar. Dedesinden de babaannesi ve bu hayvanların ortak ve farklı yönlerini belirten komik cevaplar alır.

4.2.9.2. Babaannem Kime Benziyor? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Babaannem Kime Benziyor? Adlı kitapta çocuklara; “eğlenmeyi bilme, mutlu olma, meraklı olma, soru sorma, sabırlı olma, hayvan sevgisi” mesajları verilmektedir.

Resim yapmayı ve hayvanları çok seven Ali karakterinin, babaannesinin ve dedesinin kendisine masal anlatırken hayvan taklitleri yaparak onu eğlendirmesi, “eğlenmeyi bilme” ve “mutlu olma” mesajına örnektir. Ali’nin dedesine “babaannem kime benziyor?” diye başlayıp, “tavşana mı, kediye mi, sincaba mı, kurbağaya mı, kurda mı, baykuşa mı, bülbüle mi, keçiye mi, tilkiye mi?”, diye devam edip... “Ahtapota mı benziyor?” diye bitirmesi ve dedenin de sabırla tüm hayvan benzetmelerini o hayvanın bir özelliğinden bahsederek komik bir şekilde cevaplaması, yukarıda belirtilen tüm mesajların hikâyenin bütününe yayıldığını göstermektedir.

Hikâyede verilen mesajlara örnek cümleler aşağıda belirtilmiştir:

“Babaanesi keçi gibi meliyor, kedi gibi miyavlıyor, takma dişlerini takırdatarak çok üşümüş penguen taklidi yapıyordu. Birlikte çok eğleniyorlardı. Ali babaannesini çok seviyordu.” (BKB,2019)

“-Dede babaannem kime benziyor ?” diye sordu.

-Uzun kulaklı bir tavşana mı benziyor?

-Babaannenin kulakları bir tavşaninkine kadar uzun değil, ama tavşanların çok sevdiği havuçlardan havuçlu kek yapıyor.”

“-Tilkiye de mi benzemiyor?

-Babaannenin tilki gibi kocaman bir kuyruğu yok ama bir tilki kadar kurnaz ve çok akıllı.”(BKB,2019)

4.2.10. Ay Ne Zaman Gelecek?

4.2.10.1. Kitabın Özeti

Gece yarısı uyanan küçük tavşanın karnı çok acıkmıştır ama karanlıkta ormanda yiyecek aramaktan korkuyordur. Havayı kokladığı sırada, bir çıtırtı duyar ve hemen ardından parlak bir ışık görür. Gördüğü parlak ışık meğer aydır.

Tavşan aya; yiyecek aramak istediğini ancak karanlıktan korktuğunu, söyler. Ay da kendisinin de aç olduğunu, isterse birlikte yiyecek arayabileceklerini söyler ve el ele tutuşup birlikte dolaşmaya başlarlar. Ay’ın parlak ışığı sayesinde, olgun tatlı

meyvelerin yerlerini kolayca bulurlar. Bazı geceler ormanın yakınındaki kasabada evlerin arasında dolaşırlar, buldukları yiyecekleri paylaşırlar. Geceler boyunca uzak köylere kasabalara gidip, ne buldularsa yerler. Sonra tepeye tırmanırlar ve ay tavşana gökyüzüne çıkmayı teklif eder. Tavşan bu teklifi sevinçle kabul eder. Ay tavşanı kucağına alarak gökyüzüne çıkarır, hep birlikte gökteki yıldızlarla beraber dans ederler. Kutup yıldızı küçük tavşana ufacık bir göktaşı hediye eder. Nihayet küçük tavşanın uykusu gelir ve ay onu kucağına alarak yavaşça yere indirir. Yere inerken küçük tavşan uyuyakalır, ay usulca, tavşanı yuvasına götürür, kuruyan yapraklarla üstünü örter ve uykusu gelen herkes uyur.

4.2.10.2. Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Ay Ne Zaman Gelecek? Adlı kitapta çocuklara, “meraklı olma, arkadaşlık-dostluk, yardım etme, paylaşma, eğlenmeyi bilme, merhametli olma” mesajları verilmiştir.

Tavşan’ın karanlıkta ormanda bir çıtırtı duyması örtük bir şekilde çocukların “merak” duygusunu uyandırmaktadır. Ay ve Tavşan’ın karanlık ormanda arkadaş olmaları ve ayın ormanı aydınlatarak tavşanı korkmaktan kurtarması, daha sonra birlikte yiyecek aramaları, “arkadaşlık/dostluk ve yardımlaşma” mesajlarına örnektir. Buldukları yiyecekleri paylaşmaları “paylaşma” mesajını vermektedir. Daha sonra ay ve tavşanın birlikte gökyüzüne çıkıp yıldızlarla birlikte dans etmeleri “eğlenmeyi bilme” mesajını iletmektedir. Uykusu gelen tavşanı, ayın kucağına alarak yeryüzüne inmesi ve tavşanı uyandırmamak için hiç çıtırtı çıkarmaması, tavşanın üstünü kuru yapraklarla örtmesi “merhametli olma” mesajına örnektir.

Aşağıda, hikâyede mesajların verildiği cümlelerin geçtiği örnek ifadeler verilmiştir:

“-Yiyecek bir şeyler arıyorum, fakat orman çok karanlık. Biraz korkuyorum, fazla uzağa gidemiyorum, diye cevap verdi.

-Korkmana hiç gerek yok, ışıdımla her yeri aydınlatabilirim. Ben de acıktım. Üstelik hiç uykum yok. İstersen birlikte yiyecek arayabiliriz, dedi, Ay.”(ANZG,2020)

“Elele tutuşup ormanda dolaşmaya başladılar.”(ANZG,2020)

“Buldukları yiyecekleri paylaştılar.”(ANZG,2020)

“Gökteki yıldızlar küçük tavşanı çok sevdiler. Aralarına alıp birlikte dans ettiler. Hiç bu kadar güzel dans eden bir tavşan görmemişlerdi, onu gecenin yıldızı ilan ettiler.”(ANZG,2020)

“Ay küçük tavşanı kucağına aldı. Yavaş yavaş, sessizce yere doğru inmeye başladılar... Küçük tavşan çoktan uyumuştur. Ay sessizce yere indi. Hiç çıtırtı çıkarmadan küçük tavşanı yuvasının yanına bıraktı. Üstünü kuru yapraklarla örttü.”(ANZG,2020)

4.2.11. Meyveleri Kim Yemiş?

4.2.11.1. Kitabın Özeti

Ağaçtan düşen dutları yakalamaya çalışan küçük balıklar, kaydırdan yuvarlanan tanelerle yavrularına bezelye çorbası yapan anne kirpi, yağmurda çamaşır toplayan annesine yardım eden minik fare, piknikten kalan atıklarda kendisine yiyecek arayan bukalemun, sinek yakalamaya çalışırken çok fazla su içen kurbağa gibi çok minik öyküler.

4.2.11.2. Meyveleri Kim Yemiş? Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Meyveleri Kim Yemiş? Adlı hikâye kitabında çocuklara, “güzellikleri fark etme, doğaya saygılı olma, doğayı kirletmeme, eğlenmeyi bilme, hayvan sevgisi” mesajları verilmiştir.

Yusufçuk, arılar ve başka kanatlı böceklerin, örümcek ağı üzerindeki su damlalarını sayıp, bozmamak için uzaktan hayranlıkla seyretmesi “güzellikleri fark etme ve doğaya saygılı olma”, çöplerin arasında yiyecek arayan bukalemunun utançtan renkten renge girmesi “doğaya saygılı olma”, mesajını vermektedir. Küçük Kurbağa ’nın karpuz kabuğundan kendine gondol yaparak derede gezintiye çıkması, farelerin fillere kızması, hüthüt kuşunun bıyıklarını taraması “eğlenmeyi bilme” mesajına örnektir. Beyaz Sakallı Yaşlı Adam’ın sakalına kuşların yuva yapması ise “ hayvan sevgisi” mesajına örnektir.

Hikâyede mesajların verildiği cümlelerden örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Yusuçuk, arılar ve başka kanatlı böcekler ağın üzerindeki damlaları sayıyor, bozmamak için uzaktan hayranlıkla seyrediyorlarmış.”(MKY,2019)

“O sırada solgun renkli bir bukalemun, piknik çöplerinin arasında yiyecek bir şeyler arıyormuş. Etraf öyle pismiş ki, utancından renkten renge girmiş! Atıklar yenecek gibi değilmiş.”(MKY,2019)

“Suya atlamış, kabuğu kenara çekip ucundan biraz yemiş. Sonra da ondan bir gondol yapıp gezintiye çıkmış. (MKY,2019)

“Güz gelince havalar serinlemiş, sakalına yuva yapan kuşların göç mevsimi gelmiş... Çok dikkatli yürüyormuş. Çünkü kuşların gitmesini hiç istemiyormuş.”(MKY,2019)

4.2.12. Yağmurlu Bir Gün

4.2.12.1. Kitabın Özeti

Şiddetli yağmur yağan, oldukça rüzgârlı bir gündür. Hava böyle yağmurlu olduğunda Cem dışarıya çıkamıyordur ve odasında hayali oyunlar oynar. Oyunda arı olup Kraliçe Arı'yı ziyarete gider, tavşan olup gökyüzündeki bulutları kovalar, tilki olup ormanda dolaşır, timsah olup filin hortumuyla yıkanır, leopar olup ormanda gezinti yapar, ayı olup yüksek dağlara tırmanır, penguen olup buzların üzerinde kayar, kuzular gibi meler, kedi gibi miyavlar... Gece olunca da mışıl mışıl uykuya dalar.

4.2.12.2. Yağmurlu Bir Gün Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Yağmurlu Bir Gün, adlı hikâyede kitabında çocuklara “hayal kurma, eğlenmeyi bilme, mutlu olma, arkadaşlık/dostluk, meraklı olma, doğayı sevme, hayvan sevgisi” mesajları verilmektedir.

Yağmurlu havalarda bahçeye çıkamayan Cem'in yağmur yağarken hayali oyuna dalması, çocuklara “hayal kurma” mesajını vermektedir. Oyununda arı olup çiçeklere konması, tavşanlarla oynaması, timsahlarla yüzmesi, yarışması... “Eğlenmeyi bilme, mutlu olma” mesajlarına örnektir. Ormanda gezintiye çıkması, ayıların yaşadığı yüksek dağlara tırmanması, penguenlerle buzların üstünde kayması

“meraklı olma”, hikâyenin bütünü “hayal kurma, doğayı sevme, hayvan sevgisi” mesajlarını iletmektedir.

Hikâyedeki mesaj veren cümlelerden alıntılar aşağıda belirtilmiştir.

“ ... Hayaller kurardı. O gün de öyle yaptı. Yağmur yağarken hayali bir oyuna daldı. Cem o gün arılar gibi vızıldayarak uçtu. Annesinin saksılarındaki rengârenk çiçeklere kondu. Bahçedeki kovanda yaşayan kraliçe arıyı ziyarete gitti. Tarçın kokulu ballı kurabiyelerinden yedi. Sonra uzun kulaklı tavşanın yanına gitti. Orman meyveli pastayı taşımalarına yardım etti. Hep birlikte oyunlar oynadılar. Gökyüzündeki bulutları kovaladılar.”(YBG,2019)

“Boa yılanının yaşadığı büyük ormanda gezinti yaptı... Sonra ayıların yaşadığı yüksek dağlara tırmandı... Penguenlerle denizde yüzdü, buzların üzerinde kaydı.”(YBG,2019)

4.2.13. Farklı Ama Aynı

4.2.13.1. Kitabın Özeti

Bir ilkbahar akşamı çoban ve sürüsü otlaktan dönüp zeytinlikte dinleniyorken, dişi keçilerden biri yavrular. Yavru, sürüdeki diğer keçilerden biraz farklıdır ve ön ayakları tutmuyordur. Çoban onu ağıla kadar kucağında taşır, hiç durmadan meleyen yavru çobanın kucağında uyuyakalır. Çoban o günden sonra yürüyemeyen oğlağı heybesinde taşır. Çoban, bir gün fındık ağacının dallarını sepet gibi örerek oğlağa bir bisiklet yapar. Doğduğu günden beri ilk defa arka ayaklarının üstünde duran oğlak çok şaşkındır ve bir süre sonra bisikletine alışıarak çok mutlu olur. O günden sonra sürüsüyle birlikte dağlara tırmanır, sürüye yeni katılan oğlakları sırtında taşıyarak dolaştırır. Bir zaman sonra genç bir keçi olur ve boynuzları sarmaşıklara dolanan bir erkek keçinin kurtulmasına yardım ederek onunla arkadaş olur. Birbirlerinden hiç ayrılmazlar. Bahar geldiğinde iki küçük yavru dünyaya getirir. Yavruların biri siyah biri beyazdır. Annelerinden farklı ama aynıdır.

4.2.13.2. Farklı Ama Aynı Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Farklı Ama Aynı Adlı hikâyekitabında çocuklar “merhametli olma, saygı duyma, yardım etme, hayvan sevgisi, arkadaşlık/dostluk ve cesaretli olma” mesajları verilmiştir.

Kitapta verilen mesajların çoğu hikâyenin bütünü içinde birbirine geçmiş olarak verilmektedir. Sürüdeki hayvanlardan biraz farklı doğan ve ön ayakları tutmayan yavru keçiyi, çobanın bir süre kucağında ya da heybesinde taşıması, daha sonra özgürce hareket edebilmesi için ona bisiklet yapması, “merhametli olma, yardım etme, saygı, hayvan sevgisi” mesajlarını iletmektedir. Bisikletle özgürce hareket etmeye başlayan keçinin arkadaşlarını sırtında gezdirmesi, boynuzları sarmaşıklara dolanan keçinin kurtulmasına yardım edip onunla arkadaş olması; “arkadaşlık/dostluk” mesajını vurgulamaktadır. Yalnızca bisikletle hareket edebilen keçinin, sarmaşıklara dolanmış olan diğer keçiyi kurtarması “cesaretli olma” mesajını vermektedir.

Hikâyede mesajların geçtiği bölümlerden örnekler aşağıda belirtilmiştir:

“Ama sürüdeki diğer yavrulardan biraz farklı doğmuştu. Çoban, bacaklarındaki güçsüzlüğü hemen fark etti. Onu kucağına aldı. Ön bacakları tutmuyordu, bu haliyle yürümesi imkânsızdı. Çoban o günden sonra yürüyemeyen oğlağı heybesinde taşıdı.”(FAA,2020)

“Ertesi sabah çoban, sürü ağılda uyurken, küçük oğlağı kucağına alıp avluya çıkardı. Ona ağaç dallarından değişik bir bisiklet yapmıştı. Oğlak'ı bisiklete bindirdi ve yavaşça arkasından itti.”(FAA,2020)

“Arkadaşlarıyla birlikte otladı, oynadı. Sürüye yeni katılan küçük kuzuları, oğlakları, herkesi sırtında gezdirip dolaştırdı.”(FAA,2020)

“Bir gün dağdaki yamaçta otlarken, erkek bir keçiyi, boynuzlarına dolanan sarmaşıktan kurtardı. O günden sonra iki keçi arkadaş oldular, birlikte dolaşip otladılar. Birbirlerinden hiç ayrılmadılar.”(FAA,2020)

4.2.14. Bu Kış Kimse Üşümeyecek

4.2.14.1. Kitabın Özeti

Bir kış günü üşüyerek uyanan kır faresi, yakacak bir şeyler bulmak için, ormanda dolaşmaya başlar. Karlarla kaplı uçsuz bucaksız ormanda, topladığı çalı çırpyı yığınını taşıyamayan küçük kır faresi tavşandan yardım ister. Güçlerini birleştirerek yığını çekmeye çalışırlar ama nafile... Yardım istemek için tombul tilkiye giderler ve tilkinin kızıağı ile çekmeye çalışırlar. Ancak ne yaptılarsa olmaz ve kızak yerinden kıpırdamaz. Bu arada hava iyice bozar ve koca ayıyı uyandırmaktan başka çareleri kalmaz. Koca ayı uyanır ve hep birlikte kızıağı çekerek, hareket ettirirler. Birden beklenmedik bir şey olur, kızak karların altındaki bir ağaç köküne takılır ve çalı yığını bir anda üstlerine devrilir. Kar fırtınası çıkmıştır, göz gözü görmüyordur ve çalılar hepsine sığınak olur. Fırtına dindiğinde çalı kümesinin altından tek tek çıkarlar ve tüm çalı çırpyı paylaşp yuvalarına taşırlar. Böylece bu kış kimse üşümez.

4.2.14.2. Bu Kış Kimse Üşümeyecek Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Bu Kış Kimse Üşümeyecek adlı hikâye kitabında çocuklara, “yardım etme, iyilik yapma, birlikten kuvvet doğar, paylaşma” mesajlarının verildiğı belirlenmiştir.

Bu hikâye kitabında da verilen mesajlar birbiriyle iç içe geçmiş ve hikâyenin bütününe yayılmıştır. Topladığı çalı çırpyı tek başına taşıyamayan Küçük Fare'nin, Tavşan'dan daha sonra Tavşanla birlikte Tombul Tilki'den en sonunda da hep birlikte Koca Ayı'dan yardım istemeleri ve hepsinin de bunu kabul etmesi, “yardım etme” mesajını vermektedir. Hep birlikte taşıdıkları çalı çırpyı paylaşmaları ise “birlikten kuvvet doğar, paylaşma, yardımlaşma, iyilik yapma” mesajlarını vurgulamaktadır.

Kitap da ilgili bölümlerden alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

“Arkadaşı tavşandan yardım istemeye gitti. Tavşan dev yığını görünce gözlerine inanamadı.

-Bu yükü çekmeye gücüm yetmez! Dedi.

-Güçlerimizi birleştirecek çekebiliriz, dedi, küçük fare. Birlikte çalı çırpı yığınını çekmeye çalıştılar, ama yerinden bile kıpırdamadılar.”(BKKÜ,2020)

“-Tombul tilkiye gidelim, onun kızıağı ile çekelim, dedi. Hemen tilkiye gittiler.

-Kızıağını yeni tamir etmiştim ama yine de deneyelim, dedi. Yığını kızıağa yüklediler, çekmeyi denediler. Ne yaptılarsa olmadı, kızak yerinden kıpırdamadı... Telaşla ayının inine gittiler, ondan yardım istediler.”(BKKÜ,2020)

“ Küçük Kır Faresi ’nin topladığı çalı çırpıyı paylaşıp yuvalarına taşıdılar. Bu kış kimse üşümeyecekti.”(BKKÜ,2020)

4.2.15. Guguklu Saatin Küçük Kuşu

4.2.15.1. Kitabın Özeti

Köydeki küçük evinde yalnız başına yaşayan bir saat ustası vardır. Ormandaki kuru ağaçları yontarak birbirinden değişik guguklu saatler yapar. Yine bir gün ormana giderken evinin kapısını açık unuttur. Akşamüzeri aç bir kedi yiyecek aramak için açık kapıdan içeri girer ve tam o anda guguklu saatin kuşu ötmeye başlar. Kedi kuşu yakalamak için oradan oraya sıçrarken saat yere düşüp kırılır ve saatin kuşu açık kapıdan dışarı uçup gider. Küçük kuş uçmaktan yorulunca terk edilmiş bir kuş yuvasına konar. Yaşlı saat ustası eve döndüğünde kapıyı açık bulur ve rüzgârdan açıldığını düşünür. Kırılan saati tamir eder ve yerine asar ama saatin kuşunu bulamaz. O günden sonra evden çıkarken kapısını sıkıca kapatır. Ormanda dolaşırken bazen uzaklarda öten bir kuşun sesini duyar. Sanki bu ses, bir süre önce kırılan saatin kaybolan kuşunun sesidir.

4.2.15.2. Guguklu Saatin Küçük Kuşu Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Guguklu Saatin Küçük Kuşu, adlı hikâye kitabında, çocuklara “merhametli olma, iyilik yapma, empati kurma, hayvan sevgisi, doğa sevgisi, sakın kalma, üretme, estetik görünüş” mesajları verilmektedir.

Hikâyede verilen mesajlar öykünün bütünü içine yayılmıştır. Yaşlı adamın soğuk kış günlerinde ormanda yaşayan hayvanlar için yiyecek götürmesi, açık kalan kapıdan eve giren kedinin karnını doyurması “merhametli olma, iyilik yapma, empati

kurma, hayvan sevgisi”, yaptığı saatlere hayvan dostlarının figürlerini yontması, saat yapmak için ormanda kurumuş ağaç dallarını kullanması, “doğayı sevme, hayvan sevgisi, üretme,” mesajlarını vermektedir. Yaşlı Adam’ın akşam eve döndüğünde evin kapısını açık, evi darmadağın bulduğu halde sakince etrafı toparlayıp, kırılan saati tamir etmesi “sakin kalma”, kuru ağaçlardan saatler yapması “üretme”, saatleri doğa yontularıyla süslemesi “estetik görünüş” mesajlarını vermektedir.

Hikâyede geçen mesajlara örnek cümleler aşağıda belirtilmiştir:

“Yaşlı Adam soğuk kış günlerinde yiyecek götürüp hayvanların karnını doyuruyordu.”(GSKK,2020)

“Bazı günler ormanda saat yapmaya uygun kurumuş ağaç arıyordu. Bulduğu kuru ağaçları kesiyordu.”(GSKK,2020)

“Saatin dağılan parçalarını topladı ama küçük kuşu bulamadı. Derken, kapıda miyavlayan aç kedinin sesini duydu. Onu içeri alıp karnını doyurdu. Sonra saati tamir etti, yerine astı.”(GSKK,2020)

“Küçük çakısıyla, dallarından uzun kulaklı bir tavşan, sivri gagalı bir ağaçkakan, yaprak, kozalak ve çeşitli nesnelere yontuyordu.”(GSKK,2020)

4.2.16. Bir Lokmalık Masallar

4.2.16.1. Kitabın Özeti

Küçük Ağaçkakan’ a babası kitap okur ve kitapta Ay’dan yıldızlardan, gezegenlerden bahseder...

Sazlı gölde trampet çalan kurbağa çok gürültü yapar ve sestten korkup ayağı kayan cılıbıtın yavrularından biri suya düşer. Kurbağa hemen suya atlayıp yavruyu kurtarır ve o günden sonra kurbağayı gören olmaz.

Küçük Kara kuzu’ yu annesi hep “*yerim seni ben*” diye sever. Bir gün Kara Kuzu koyun postuna bürünmüş bir kurt tarafından yenme tehlikesi geçirince, annesine “*lütfen beni, yerim seni diye sevme!*” der. “*Peki, tatlım*” der annesi de.

Bir bahar Tavşan’ın büyük emeklerle yetiştirdiği, dereden su taşıyarak büyüttüğü sebzeleri, derenin kuruması yüzünden boynunu bükerek Gökyüzünde aylak

aylak dolaşmakta olan yağmur bulutu bunu görür ve fil şekline girerek hortumuyla bostanı sular, sebzeler canlanır. Tavşan sevinçle kulaklarını sallar.

Bir gün bir tavuk çevrede gezinirken yerde bir sürpriz yumurta bulur. Yumurtayı kümesteki folluğa götürür ve üstüne oturup kuluçkaya yatar. Bir süre sonra çikolata kısmı erir ve içinden sarı yumurta çıkar. Bu duruma çok şaşırın tavuk yumurtadan çıkıp pat pat diye yürüyen robotu, yanından hiç ayırmaz.

Çiftçinin biri tarlasını sürüyordur, turuncu gagalı genç bir leylek de ağır adımlarla arkasından yürüyor ve tarlada kıvrım kıvrım kıvrılan solucanlardan yemek için, solucan seçmeye çalışıyordur. Bir süre sonra çiftçi tarladaki işini bitirip evine döner ve solucanlar da yuvalarına. Aç kalan leylek, “*solucan seçmekle hata mı ettim acaba?*” diye düşünür.

Büyük bir arı kolonisi kiraz ağacında toplanıp, oğul vermişlerdir. Kraliçe arı yeni kolonisiyle tanışma töreninde ne giyeceğine bir türlü karar veremez. Uzun bir bekleyişin ardından kraliçe arı hala ortalarda yoktur derken olanlar olur. Kiraz ağacının narin dalı çatırt! Diye kırılır. Koloni Bumm! Diye yere düşer. Kızgın arılar vızıldayarak, kendilerine başka bir koloni bulmak için çevreye dağılırlar.

Saksağan parkın çevresinde uçarken bir kukla bulur ve onu yuvasına götürmek ister. Ancak kukla bir ağacın gagasına takılır ve saksağan kuklayı kurtarmak için çekiştirmeye başlar. Çekiştirdikçe kuklanın yayı sallanır ve kukla hareket eder. Bunu gören park sakinleri çoluk çocuğunu toplayarak gösteriyi izlemeye gelir. Sonunda saksağan kuklayı yuvasına götürmekten vazgeçince gösteri de bitmiş olur. Rüzgârlı günlerde parkın sakinleri, ağaçta takılı kalan kuklayı seyretmeye giderler.

Bir sonbahar sabahı, kuru yaprakların arasında yiyecek arayan kirpi, yere “pat” diye düşen bir elma görür. Hemen elmayı almaya çalışır. Kirpi, çok kuvvetli esen rüzgâr yüzünden yere eğilen dallardaki elmalara takılarak ağacın tepesine çıkar. Rüzgârla savrulur ve çok korkar. Sonra aklına bir fikir gelir. Uzanabildiği dallardaki elmaları yemeğe başlar ve yedikçe ağırlaşır... Sonunda yere yaklaşınca kirpicik yere atlar ve koşarak yuvasına gider.

Bir gece baykuş çiftlikte fare arıyordur ancak küçük yaramaz hamsterler dışında tüm fareler yuvasındadır. Bu sırada baykuş çiftliğin bahçesinde bir hayalet

görür ve arkadaşlarına haber vermek için ormana döner. Ama arkadaşları “*hayalet diye bir şey yoktur, sen açlıktan hayal görmüşsün*” derler. Gerçekten de, ertesi sabah çiftlikteki yaşlı kadın, bahçede çamaşır ipinde asılı unuttuğu çarşafı topluyordur.

Şişman kedinin canı o gün sardalye konservesi ister ama sahibi ona bir tabak makarna verir. Karnı doyup uykusu gelen kedinin dikkatini, televizyonda çizgi filmdeki balık tutmaya giden fareler çeker. Deniz, pelikan, fareler ve balıklarla dolu karmakarışık olaylara karışan kedi, ter içinde tir tir titreyerek uyanır. Neyse ki tüm bu yaşadıkları sadece bir rüyadır.

Tavşan bir gün rüzgârlı tepede uçurtma uçurmaya gider. Uçurtması gökyüzüne çıktığında bir bulut kümesi gelir ve uçurtma tavşanı yukarı doğru çekmeye başlar. Bulutlar dağıldığında, tavşan uçurtmasının kuyruğunun bir leyleğin ayağına dolandığını görür. Leylek aşağıya iner ve tavşan uçurtmanın kuyruğu leyleğin ayağından çıkarır. Leylek “*İstmeden uçurtmanı yırttım özür dilerim*” der. Tavşan, “*Hiç üzülme, babam bana yeni bir uçurtma yapar*” deyip koşarak yuvasına döner.

Kırmızı Pelerinli Küçük Kurt okuldan eve dönerken, yerde eski bir masal kitabı bulur. Tam bir kitap kurdu olduğundan kitabı okumaya başlar. Kitapta, Kırmızı Başlıklı Kız büyükannesine yemek götürürken ormanda başına gelenler, anlatılıyordur. Kurt hiç duymadığı bu masalı okuyunca çok şaşırır ve eve döndüğünde büyükannesine “*Kırmızı başlıklı kızın büyükannesini hangi kurt yedi, benim niye bu masaldan haberim yok?*” diye sorar. Büyükannesi, “*O insanların uydurduğu bir masal... Eğer masal olmasaydı küçük kurtlar okula da gitmezdi*” diye cevap verir. Kafası karışan küçük kurda büyükannesi “*Masallarla gerçekleri karıştırmamalısın*” dese de küçük kurt “*Biliyorum ama ben artık kırmızı pelerinimi giymek istemiyorum*” der.

Bir gün erkek bir çardak kuşu ormanın kuytu bir köşesinde yuva yapıyordur. Yuvasının çok güzel olmasını ister çünkü geçen yıl yaptığı yuvayı dişi çardak kuşu hiç beğenmemiştir ve kuluçkaya yatmamıştır. Bu sırada ormanda tuhaf şeyler oluyordur; bazı meyveler bir gecede yok olur, arıkuşlarının beslendiği nektarlı çiçekler koparılır... Neyse ki tuhaflikler uzun sürmez, yuva tamamlanır, dişi kuş

nektarlı çiçekler, çeşit çeşit meyvelerle süslenmiş yuvayı çok beğenir ve hemen kuluçkaya yatar.

Bukalemunun yaşadığı ormana bir gün kar yağar, ilk defa kar gören bukalemun şaşırır ve biraz da üşür. Neyse ki hava ısınır bahar gelir, doğa ısınır, çiçekler açar... Yağmurlu bir gün güneş açtığına gökkuşağı çıkar. Bukalemun ilk defa gördüğü rengârenk gökkuşağına hayran olur, dilini uzatıp tadına bakmak ister. Yalanır. Gökkuşağının tadı tıpkı lolipop şeker gibidir.

Çok sıcak bir günde kurbağa kaykayına binmiş yüzmeye gidiyordur. Yolda serinlemeye giden yavru timsahlara, hipopotama ve file rastlar. Nehir uzakta olduğu için, sıcakta bunalmalarını istemeyen kurbağa hepsini, kaydırağa davet eder. Biraz sıkışır ve yol da biraz engebelidir ama 'bu sıcakta yürümekten iyidir' diye düşünürler. Nehre geldiklerinde kaykay bir taşa takılır ve hepsi birden Cup! Diye nehre düşerler, serinleyip yüzerler.

Küçük Geyik babasıyla ormanda dolaşırken, çevresini tanımak için babasına bir sürü soru sorar. Bir ağacın gölgesinde dinlenmeye karar verirler ve bir kuş gelip babasının boynuzuna konar. Küçük Geyik babasına, "*Benim boynuzlarım ne zaman çıkacak*" diye sorunca, babası, "*Büyüdüğün zaman çıkacak, çocuklar uyurken büyür*" der. O gece yuvalarına döndüklerinde küçük geyik erkenden uyur ve rüyasında büyümüş boynuzlarına konan bir sürü kuşla ormanda dolaştığını, görür.

Dondurmacı Dondo ormanda piknik yapmaya gelenlere dondurma satar ve yaptığı enfes dondurmanın tarifini hayvan dostlarından başka kimse bilmez. Her gün sattığı dondurmanın birazını ormandaki dostları için ayırır. Dondurmacı Dondo hayvan dostlarıyla topladığı meyvelerden dondurma yapıyordur, işte yaptığı eşsiz dondurmanın sırrı budur.

Küçük tavşan bir gün "*Bu gün kuşlar gibi uçabilir miyim?*" diye sorar annesine. "*Kanatların olmadan nasıl uçacaksın?*" der, annesi. Küçük tavşan bahçedeki trambolinin üstünde zıplarken, kulaklarını kanat gibi çırpıyordu. Derken annesi seslenir: "*Hadi artık yemek hazır. Bugünlük bu kadar uçmak yeter!*"

Bir gün evin kedisi dinlenirken, uykusunun en tatlı yerinde, tombul bir Bombus Arısı pencereden girip, balık desenli çin vazosunun üzerine konar. Kedi

sıçrayıp arıyı yakalamak isterken, vazodaki balık canlanmış gibi kıpırdamaya başlar. Oysa sadece tombul Bombus Arısı kırık vazodaki balığın altından çıkmaya çalışıyordu.

Şeker ve çikolata yemeyi çok seven küçük ejderha bir sabah diş ağrısıyla uyanır. Babası onu diş doktoruna götürür. Diş doktoru dişlerinin öne doğru geldiğini fark eder ve “*Dişlerine tel takmamız lazım, yoksa büyüdüğünde tavşan dişli ejderha olur*” der. Tavşan dişli olmak istemeyen küçük ejderhanın dişlerine tel takılır. Tellerin erimemesi için, ejderhanın bir süre ateş püskürtmemesi gerekir.

Bir gece komşusu ayının horultuları yüzünden, tilkinin uykusu kaçır. Yastığını alıp sessiz bir yer aramaya başlar ve çit kuşunun yuvasının olduğu ağacın altına kıvrılır. Burası çok sessizdir. Derken birden İshakkuşu ağaca konup Huu! Huu! Diye ötmeye başlar. Tilki çaresizce karşı tepeye tırmanır, burada çit çıkmıyordu ve hemen derin bir uykuya dalar.

4.2.16.2. Bir Lokmalık Masallar Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Bir Lokmalık Masallar adlı hikâye kitabında çocuklara, hayal kurma, yardım etme, çevremizdekileri rahatsız etmeme, nazik olma, kimseyle hoşlanmadığı şekilde konuşmama, karşıdaki kişiyi iyice tanımadan güvenmeme, çaba sarf etme, hızlı karar verme, eğlenmeyi bilme, sorun çözmek için çabalama, masalla gerçeği ayırt etme, işini güzel yapma, iyilik yapma, uyku, cesaretli olma, işbirliği, arkadaşlık/dostluk, paylaşma, azimli olma mesajları verilmektedir. Kitapta bulunan yirmi iki birbirinden bağımsız minik masalda yukarıda verilen mesajlar verilmiştir.

Ay’daki Ağaçkakan masalında; babasının okuduğu kitabın karakterlerini rüyasında gören ağaçkakanın, ertesi gün topladığı palamutları, rüyasında gördüğü dev ağaçkakanın nasıl saklayacağını düşünmesi, “hayal kurma” mesajı vermektedir.

“Çünkü o sırada, sabahleyin annesiyle topladığı palamutları, Ay’da gördüğü dev ağaçkakanın nasıl saklayacağını düşünüyormuş.” (BLM,2018)

Kurbağanın Trampeti masalında; gürültüyle trampet çalan kurbağanın çıkardığı sesteki ürken cılıbit yavrusunun, suya düşmesi üzerine, kurbağanın hemen

suya atlayıp onu kurtarması, çevremizdekileri “rahatsız etmeme” ve “yardım etme” mesajlarını vermektedir.

“Trampeti öyle gürültüyle çalıyormuş ki çıkan sesteki cılıbtın yavruları kaçıışmış. Bir tanesinin ayağı kayınca “cup!” diye suya düşüp çırpınmaya başlamış. Kurbağa hemen suya atlamış, yavruyu kurtarmış.”

Küçük Kara Kuzu masalında; “Yerim seni ben, ne tatlı kuzusun sen” diye yavrusunu seven koyuna; “Yerim seni ben, ne tatlı kuzusun sen!” diye yaklaşan kurda az kalsın yem olacak olan kuzusunun, “Artık beni böyle sevme anne” demesi, “Kimseyle hoşlanmadığı şekilde konuşma” ve “Karşıdaki kişiyi iyice tanımadan güvenme” mesajlarını vermektedir. Kuzunun tam kurda yem olacakken köpeklerin havlayarak kurdu kovalaması ve kuzuyu kurtarması ise “yardım etme” mesajını vermektedir.

“Kurt,

-Yerim seni ben ne tatlı kuzusun sen, demiş. Tam onu yiyecekken, kuzuyu arayan çoban, kurdu fark etmiş... Kara kuzu, kurttan çok korkmuş. Annesine sokulup,

-Lütfen artık beni, yerim diye seni sevme! Demiş.

-Peki tatlım, demiş annesi.”(BLM,2018)

Tavşanın Bostanı masalında, çok çaba sarf ederek kendisine bostan yapan ve sebze üreten tavşan, istediğini elde etmek için çalışma ve “çaba sarf etme”, derenin suyu azalması üzerine, sebzelerinin kuruma tehlikesi geçirmesiyle, bulutun bunu fark edip sebzelerini sulaması “yardım etme”, tavşanın buluta teşekkür etmesi ise “nezaketli olma” mesajını vermektedir.

“Bir yağmur bulutu aylak aylak gökyüzünde dolaşırken, tavşanın kurumak üzere olan bostanını görmüş. Hemen fil şekline girmiş, hortumuyla sebzeleri sulamış. Sebzeler birden canlanmış. Tavşan buluta teşekkür edip sevinçle kulaklarını oynatmış.”(BLM,2018)

Sürpriz Yumurta masalı; “eğlenmeyi bilme” mesajı vermektedir.

Kararsız Leylek masalında, toprağı süren traktörün arkasından solucan yemek amacıyla yürüyen, ancak hangisini yiyeceğine karar veremediğı için aç kalan leylek, “hızlı karar verme” mesajını vermektedir.

“Aç kalan leylek tarlanın ortasında, “Solucan seçeyim diye uğraşmakla hata mı ettim acaba?” diye kara kara düşünüyormuş.” (BLM,2018)

Kraliçe Arı masalında, bir türlü ne giyeceğine karar veremediğı için kolonisini bekleten kraliçe arının, kolonisi tarafından terk edilmesi, yine “hızlı karar verme” mesajını vermektedir.

“Kızgın arılar vız vız vızıldamış. En sonunda kendilerine başka bir kraliçe arı bulmak için çevreye dağılmışlar.” (BLM,2018)

Saksağanın Kuklası masalı, “eğlenmeyi bilme” mesajı vermektedir.

Elma Ağacındaki Kirpi masalında, elma yemeğe çalışırken daldaki elmalara oklarının saplanmasıyla yükselen ve çok korkan kirpinin, aşağıya inmek için düşünmesi ve çözüm bulması sorun çözmek için “çaba sarf etme” mesajını vermektedir.

“Erişebildiğı daldaki elmaları koparıp yemeğe başlamış, yedikçe ağırlaşmış. Sonunda ağacın dalı yere doğru eğilince kirpicik hemen daldan atlamış, koşarak yuvasına gitmiş.” (BLM,2018)

Çiftlikteki Hayalet masalı da “eğlenmeyi bilme” mesajı vermektedir.

Şişman Kedi’ nin Rüyası masalının da yine çocukları eğlendirmek amacıyla yazıldığı düşünülmektedir.

Tavşanın Uçurtması masalında, uçurtmasının kuyruğı leyleğın ayağına dolanan tavşanın, yere inen leyleğe yardım etmesi “yardım etme”, leyleğın özür dileyip tavşanın da nazikçe kabul etmesi, “nezaketli olma” mesajını vermektedir.

“Tavşan, leyleğın ayağına dolanan uçurtmanın kuyruğunu çıkarmasına yardım etmiş. Tavşan yırtılan uçurtmasını toplarken leylek,

-İstemedemden uçurtmanı yırttım özür dilerim, demiş. Tavşan,

-Hiç üzülme, babam bana yeni bir uçurtma yapar, deyip koşarak yuvasına gitmiş.”(BLM,2018)

Kırmızı Pelerinli Küçük Kurt masalında, büyükannesinin küçük kurda “Masallarla gerçekleri karıştırmamalısın” demesi çocuklara da “masalla gerçeği ayırt etme” mesajını vermektedir.

“Küçük kurdun kafası biraz karışmış. Büyükannesi,

-O insanların uydurduğu bir masal... Eğer masal olmasaydı küçük kurtlar okula da gitmezdi, diye cevap vermiş.

-Masallarla gerçekleri karıştırmamalısın, dese de küçük kurt,

-Biliyorum ama ben artık kırmızı pelerinimi giymek istemiyorum!” demiş.(BLM,2018)

Çardak Kuşunun Yuvası masalında, çardak kuşunun yuvasını çok güzel yapmaya çalışması, çocuklara, “işini güzel yapma”, mesajı vermektedir.

“Dişi kuş, nektarlı çiçekler, çeşit çeşit meyvelerle süslenmiş yuvayı çok beğenmiş. Hemen kuluçkaya yatmış. Çardak kuşunun yuvası başka kuşların yuvasına hiç benzememiş.”(BL.M.,2018)

Gökkuşağının Tadı masalı, çocukları eğlendirmek, hayal gücünü geliştirmek için yazılmış bir masal örneğidir.

“Bukalemun o güne kadar görmediği gökkuşağının renklerine hayran olmuş. Dilini uzatıp, tadına bakmış, yalanmış. Gökkuşağının tadı lolipop şekeri gibiymiş.”(BLM,2018)

Kurbağanın Kaykayı masalında; yine “eğlenmeyi bilme” ve “hayal kurma” mesajları verilmiş olup, kurbağanın arkadaşlarını düşünerek kaykayına bindirmesi, “iyilik yapma” ve “arkadaşlık/dostluk” mesajlarını vermektedir.

“Nehir uzakmış. Zavallicıkların hepsi sıcaktan perişanmış. Kurbağa,

-Bu sıcakta yürümeyin, haydi kaykayına binin, demiş... Güneş batana kadar bol bol yüzüp serinlemişler. O gün hep birlikte çok eğlenmişler.”(BLM,2018)

Küçük Geyiğin Boynuzları masasında; çocuklar uyurken büyür mesajı verilmekte böylece “uyku” çocuklara sevdirmeye çalışılmıştır.

“Küçük geyik:

-Benim boynuzlarım ne zaman çıkacak? Diye sormuş. Babası:

-Büyüdüğün zaman çıkacak, çocuklar uyurken büyür, diye cevap vermiş... O gece yuvalarına döndüklerinde küçük geyik erkenden yatıp uyumuş.”(BLM,2018)

Dondurmacı Dondo masasında, dondurmacı Dondo’ nun dondurmasını arkadaşlarıyla birlikte topladığı meyvelerden yapması ve sattığı dondurmaların bir kısmını akşam arkadaşlarına ikram etmek için ayırması, “işbirliği, arkadaşlık/dostluk” ve “paylaşma” mesajlarını vermektedir.

“Her gün eve dönerken dondurmanın birazını onlara ayırmış... Dondurmacı Dondo hayvan dostlarıyla topladığı meyvelerden dondurma yapıyormuş.”(BLM,2018)

Uçan Tavşan masasında, tavşanın uçmak istemesi ve trampolinde zıplarken uçtuğunu hayal etmesi, “hayal kurma” ve “eğlenmeyi bilme” mesajlarını vermektedir.

“-Uzun kulaklarımı sallarım, kuş gibi uçarım, diyerek bahçeye çıkmış tavşan... Uzun kulaklarını kanat gibi çırparken, her zıplayışta daha yükseğe sıçırıyormuş. Uçtu uçacaktı. Derken mutfaktan annesi seslenmiş:

-Hadi artık yemeğe gel. Bu günlük bu kadar uçmak yeter!”(BLM,2018)

Bombus Arısı ve Sakar Kedi, Tavşan Dişli Ejderha ve Uykusu Kaçan Tilki masalarında çocukları eğlendirmek için yazılmış masallar olduğu düşünülmektedir.

4.2.17. Dedemin Hayal Defteri

4.2.17.1. Kitabın Özeti

İlkokula başladığı gün dedesi ona, içindeki boş sayfalara istediği, hayal ettiği şeylerin resmini yapabileceği, içinde hikâyesi olmayan defteri hediye ederken; *“Bazen hiçbir şey görüldüğü gibi değildir. Görmek için bakmayı ve hayal etmeyi bilmek gerekir”* demişti. Yıllar sonra hayal defterini tekrar bulduğunda, dedesinin

küçükken okuyup anlattığı masalları hatırladı. Boş sayfalara hiç resim yapmamıştı ama kitabın boş sayfalarında dedesinin hayalini görüyordu:

Üzerine bazen saksâğanlar, kargalar ve küçük kuşların konduğu kocaman hasır şapkasını...

Sıcak yaz günlerinde köpüklü dalgaların, martıların, deniz kuşlarının seslerini duyduğu okyanus mavisi gözlerini...

Serin akşamlarda elma gibi kızaran yanaklarını...

Kuzey rüzgârları estiğinde şapkasına kurumuş yapraklar ve meşe palamutları düşmesini...

Kışın, karlı bir ormana benzeyen beyaz sakalları arasında geyikler, tilkiler dolaşırken baykuşların seslerini duymayı...

4.2.17.2. Dedemin Hayal Defteri Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Hikâyenin bütünü içine “hayal kurma”nın güzelliği ve bazen hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığı, “görmek için bak”mayı ve hayal etmeyi bilmek gereklidir, mesajları verilmektedir.

4.2.18. Beklenmedik Misafir

4.2.18.1. Kitabın Özeti

Leo adlı kedi, ormanın kıyısındaki bir evde yaşar. Sahibi onu çok seviyordur ama oyun oynamak için bir tane bile arkadaşı yoktur. Arkadaşı olmadığı için canı çok sıkılan kedici, bir gün bahçede ceviz ağacının altında ceviz toplayan bir sincapla karşılaşır. Sincapla arkadaş olurlar ve sonbahar boyunca çok güzel vakit geçirirler. Ancak kış geldiğinde öyle çok kar yağar ki Leo, arkadaşını göremez ve çok özler, canı çok sıkılır. Kedici bir sabah arkadaşıyla karşılaşmak ümidiyle dışarıya çıkar ve karda pati izleri kaybolduğu için evinin yolunu bulamaz. Geceyi geçirmek için bir yer bulması gerekiyordu ve kocaman bir meşe ağacı görür. Bir sıçrayışta ağaca tırmanır ve ağacın kovuğundan içeri kafasını uzattığında beklenmedik bir sürprizle karşılaşır. Arkadaşı sincaptır karşısında gördüğü. Sevinç ve şaşkınlıkla birbirlerine sarılıp uyurlar. Ertesi gün çok güzel vakit geçirirler ama Leo evini özler, sincabın yardımıyla evine döner. Eve döndüğünde Leo’yu bekleyen

başka bir sürpriz vardır. O gün yeni yılın ilk günüdür, ortalık mis gibi kurabiye kokuyordur ve sahibi ona kıvrılıp uyuyabileceği yeni bir yatak hediye eder. Leo kış biter bitmez arkadaşı sincapla tekrar bahçede oynayacaklarını biliyordur.

4.2.18.2. Beklenmedik Misafir Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Beklenmedik Misafir, adlı hikâye kitabında “arkadaşlık/dostluk, cesaretli olma, eğlenmeyi bilme, yardım etme, sevgi” mesajları verilmektedir.

Leo’ nun evin çevresinde dolaşıp kendine arkadaş araması, sincabı bulup onunla arkadaş olması ve sonbahar boyunca birlikte oynamaları “arkadaşlık/dostluk” mesajını vermektedir.

Leo’nun daha önce hiç denemediği halde karların üzerinde yürümesi ve ormanda arkadaşını araması “cesaretli olma” mesajını vermektedir.

Leo ve sincabın sonbahar boyunca birlikte oynamaları ve kışın da birbirlerini bulduktan sonra bütün gün doyasıya eğlenmeleri, “eğlenmeyi bilme” mesajını vermektedir.

Leo’nun tüm gün arkadaşı sincapla oynadıktan sonra evine dönmek için arkadaşlarından yardım istemesi ve sincabın ona yardım etmeyi kabul etmesi, “yardım etme” mesajını vermektedir.

Leo’nun ormanda arkadaşıyla vakit geçirdikten sonra evini özlemesi ve evine gittikten sonra hediyelerin en güzelinin sıcacık evine dönmek olduğunu düşünmesi, yuva “sevgi” si mesajını vermektedir.

Hikâyede mesajların verildiği örnek cümleler aşağıda belirtilmiştir.

“Sincap topladıklarına eklemek için yerdeki cevizi alırken Leo dikkatle onu izledi ve ‘böyle arkadaş canlısı biriyle tanışmak ne güzel’ diye, düşündü.” (BM,2019)

“Daha önce hiç karda bahçeye çıkmamıştı... Geceyi geçirmek için bir yer bulması gerekiyordu. Etrafına bakınırken kocaman bir meşe ağacı gördü, gövdesinde bir kovuk vardı.”(BM,2019)

“Eve dönebilmek için arkadaşlarından yardım istedi. Sincap ona yardım etmeyi kabul etti.”(BM,2019)

“Yakınlardan gelen bir koku, ona sıcak evini ve sahibini ne kadar çok özlediğini hatırlattı... Aslında hediyelerin en güzeli sıcacık evine geri dönmüş olmasıydı.”(BM,2019)

4.2.19. Mine'nin Kırmızı Topu

4.2.19.1. Kitabın Özeti

Bahçede kırmızı topuyla oyun oynayan Mine, topunu her defasında gökyüzüne doğru atar ve daha yere düşmeden tutarak oynamaya devam eder. Bahçede çamaşır asan annesi yardım etmesi için Mine'yi çağırdığında topunu orada unutup verir. Kırmızı topuyla sincaplar oynar, kargalar gagalar, saksagan ise uçurur...

Bir zaman sonra Mine topunu aramaya çıkar ve elma ağacının altında bularak, oynamaya kaldığı yerden devam eder. Mine topu havaya attığında, kırmızı top batan güneşe benziyordur. Hava karardığında hayvanlar yuvalarına dönüp, uykuya hazırlanırken, babası Mine'yi eve çağırır. Mine topu bu defa öyle yükseğe atar ki, çatıdaki yuvasına dönen leyleğin gagasıyla topu yakaladığını görmez.

4.2.19.2. Mine'nin Kırmızı Topu Adlı Kitapta Çocuklara Verilen Mesajlar

Mine'nin Kırmızı Topu, adlı masalda “yardım etme, hayal kurma, eğlenmeyi bilme” mesajlarını içermektedir.

Mine'nin bahçede çamaşır asan annesinin yardıma çağırmasıyla, Mine'nin de koşarak yardıma gitmesi “yardım etme” mesajını vermekte, bahçede unuttuğu topuyla kargaların, sincapların, saksaganın, kedinin, kendi fitratlarına uygun şekilde oynaması ise “eğlenmeyi bilme” mesajını ifade etmektedir.

Hikâyede mesajların verildiği örnek cümleler aşağıda belirtilmiştir:

“Bahçede çamaşır asan annesi yardım etmesi için Mine'ye seslendi. Mine topun düşmesini beklemeden koşarak annesinin yanına gitti.”(MKT,2020)

“Yuvadaki yavrular onu meyve zannedip gagalarken aşağı düşürdüler. Kırmızı lastik top daldan dala zıplarken sincap kovuğuna girdi. Kovuktaki minik

sincaplar topu alıp dışarı çıktılar ve hemen oynamaya başladılar... Bir saksâğan sekerek topun yanına gitti... Sonra da yuvasında biriktirdiği şeylerin arasına koymak için topu alıp uçtu... Mine'nin kırmızı lastik topu zıp zıp zıpladıkça, kedi de fare yakalar gibi topun üstüne atlayıp onu yakalayıp bırakıyordu.”(MKT,2020)

4.3. FERİDUN ORAL'IN YAZIP ÇİZDİĞİ HİKÂYE KİTAPLARINA ÇOCUKLARIN VERDİĞİ TEPKİLER NELERDİR?

Tema kelimesi, edebi ya da didaktik bir eserde, işlenmiş olan görüş, konu, düşünce, ana konu olarak tanımlanmıştır (TDK, 2021). Bu tanıma göre araştırmacın ifade ettiği mesaj ile aynı anlamı taşımaktadır. Literatüre bakıldığında bu tür çalışmalarda kitaplardan elde edilen ana fikir “tema” kelimesiyle ifade edildiğinden tablolar bu şekilde hazırlanmıştır.

4.3.1. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Kitabından Elde Edilen Temalar

Tablo 4.6: Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga Kitabından Elde Edilen Temalar.

Araştırma Sorusu	Tema ve Alt Temalar	Kodlar
Feridun Oral'ın yazıp çizdiği hikâye kitaplarını dinleyen çocuklar hangi tepkileri vermektedir?	Tema 1. İyilik Yapma 1.1. Yardım Etme 1.2. Doğaya İlgi 1.3. Doğa Sevgisi 1.4. Cesaretli Olma	<ul style="list-style-type: none">• Ağacın Güzelliği• Kuş• Tüm Hikâye• Hoşlanmak• Yardım Etmek• Ağacın Sihirli Olması• Ağacın Büyümesi• Ağaca Yıldırım Düşmesi• Ağacın Yeniden Büyümesi• Kuş• Havanın Kapalı Olması• Tüm Karakterler• Şaşkınlık• Merak• Korku• Kuşa Yuva Olma• Ağacın Büyümemiş Olması• Canının İstememesi• Kuşa Bakmak• Ağaca Tırmanmak• İyilik Yapmak• Ağacı Yeniden Canlandırmak• Kuş İçin

Yukarıdaki tabloda belirtilen temalar aşağıdaki alt başlıklarda açıklanmıştır

4.3.1.1. İyilik Yapma

İyilik yapma kelimesi TDK' ya (2021) göre, bir karşılık beklemeden yardım etme, lütfetme, ihsan etme, kerem etme, inayet etme, kayra, anlamına gelmektedir. Yapılan içerik analizi sonucunda BCVSG kitabında “iyilik yapma” mesajının verildiği tespit edilmiştir. B.C.V.S.G. kitabı araştırma grubundaki çocuklara okunduğunda, çocuklar tarafından en çok algılanan ve ifade edilen mesajın da “iyilik yapma” olduğu görülmüştür. Kitabı dinleyen çocukların tamamı kitabı dinledikten sonra “iyilik yapmak” ile ilgili mesajları almış ve araştırmacının sorduğu sorulara bu ifade ile yanıt vermişlerdir. Örneğin, araştırmacının yöneltmiş olduğu “*Ağaç yapraklarını neden dökmemişti?*” sorusuna Esin “ *Çünkü o kuşa hala sıcak olsun diye, sıcak bir yuva olması için, dökmemişti*” yanıtını vermiştir. Yine çocuklara yöneltilen “*Böğürtlen Cini, kuşu evine getirince bir dizi şey yaptı, bunları neden yapmış olabilir?*” sorusuna İrem “*Kuşu iyileştirmek için*” yanıtını vermiştir. Bu iki yanıt ve diğer çocukların da verdikleri cevaplar incelendiğinde, çocukların bu kitapla Oral'ın vermek istediği “iyilik yapma” mesajını çıkardıkları ve ifade ettikleri görülmüştür.

“İyilik yapma” mesajı Oral'ın birçok kitabında sezdirmediği bir mesajdır. Tüm kitaplarında hayvan karakterlerini kullanan Oral, hayvanların birbirleriyle yardımlaşmalarını ve birbirlerine iyilik yapmalarını sıkça vurgulamıştır. “*Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga*” gibi “*Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Benekli Faremi Gördünüz mü?, Bu Kış Kimse Üşümeyecek, Guguklu_Saatin Küçük Kuşu*” kitaplarında da iyilik yapma mesajı iletilmektedir.

4.3.1.2. Yardım Etme

Yardım etme teriminin anlamına baktığımızda, başka birinin iyiliği için, kendi imkânlarını ve gücünü kullanma, muavenet anlamına geldiği görülmektedir (TDK, 2021). Oral'ın BCVSG kitabında yapılan içerik analizi sonucunda bu mesajın ifade edildiği görülmüştür. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümünde ise çocuklara yöneltilen “ *Böğürtlen Cini kuşu evine getirince ne yaptı?*” Sorusuna İrem: “*Yemek verdi ve onu ısıttı*” diye cevap vermiştir. Diğer çocukların 9'u da “*Kuşun karnını doyurdu, yem verdi ...*” şeklinde cinin kuşa yardım ettiğini ifade eden cevaplar vermiştir. Bu da gösteriyor ki çocuklar hikâyeye de geçen “yardım etme” mesajını

algılamışlar ve ifade ederek tepki vermişlerdir. BCVSG dışında bu mesaj, “*Kırmızı Elma, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Ay Ne Zaman Gelecek?, Farklı Ama Aynı, Bu Kış Kimse Üşümeyecek, Bir Lokmalık Masallar, Beklenmedik Misafir ve Mine'nin Kırmızı Topu*” kitaplarında da iletilmektedir.

4.3.1.3. Doğaya İlgi

Doğaya ilgi duymak, kendi kuralları çerçevesinde sürekli değişen ve gelişmekte olan canlı ve cansız varlıkların tamamına, tabiata karşı yakınlık duyma ona öncelik tanıma ve tabiattan hoşlanma (T.D.K.,2021) anlamına gelir. Oral'ın kitaplarından BCVSG üzerinde yapılan içerik analizinde “doğaya ilgi duyma” mesajı tespit edilmiştir. Yine çocuklara sorulan “*Bu kitap hakkında aklında neler kaldı?*” sorusuna 5 çocuk “*Ağaca yıldırım düşmesi*” 4 çocuk ise “*Ağacın yeniden büyümesi*” şeklinde kodlanan cevaplar vermişlerdir. Çocuklara yöneltilen aynı soruya Ömür, “*Cin kuşun sesleriyle uyandı, yaşlı ağacı görünce kuş da üzüldü haline, o yüzden dal kopardı bir ağaçtan, ondan sonra dikti, o ağaç yeniden geri döndü*” cevabını vermiştir. Esin'in ise verdiği “*Böğürtlen Cini kuşu evine almıştı, kuş yemek yemişti, hepsini bitirmişti, yemekten sonra şey yapmışlardı, camdan bakmışlardı, hava çok kötüydü ilkbahar geldiğinde kar erimişti yağmurdan, sonra güzel bir günde dışarı çıkıp ağacın yaşlandığını görmüşlerdi, Böğürtlen Cini üzerine yıldırım düştüğünü düşündü*” cevabı Oral'ın çocukların ilgisini doğaya çekebildiğini göstermektedir.

4.3.1.4. Doğa Sevgisi

Doğa sevgisi, TDK' de (2021) tabiata karşı yakın ilgi ve bağlılık duygusu olarak tanımlanabilir. İçerik analizi yapılan 19 kitapta sıklıkla rastlanan bir diğer mesajdır. “*Bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?*” sorusuna çocukların 9' u “*Ağaç*” biri “*Kuş*” cevabını vermiştir. Çocukların bu cevapları vermesinde Oral'ın çizimlerinin payı büyüktür. Özellikle olaylar karşısında hissedilen duyguların ağacın mimiklerine yansıtılarak çizilmesinin çocuklar için ilgi çekici ve akılda kalıcı bir etki ettiği düşünülmektedir. Hikâyenin bütünü ile birlikte resimleme özellikleri de göz önünde bulundurulduğunda kitabın çocuklara “doğa sevgisi” ni verdiği, çocukların ilk akıllarına gelen cevabın ağaç olmasından çıkartılmaktadır. “Doğa sevgisi” mesajı, Oral'ın birçok kitabında daha verilmektedir. “*Babaannem Kime Benziyor?*”

dışındaki tüm kitaplarında hikâyenin kurgusu doğada geçmektedir ve doğa resmedilmiştir. Bu nedenle bu kitapları okuyan ya da dinleyen çocukların dikkatinin doğaya çekilmemesi mümkün görünmemektedir. Özellikle “*Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Meyveleri Kim Yemiş? ,Yağmurlu Bir Gün, Guguklu Saatin Küçük Kuşu*” kitaplarında da “doğa sevgisi” mesajı çocuklara verilmiştir.

4.3.1.5. Cesaretli Olma

Cesaret; zor ve tehlikeli bir işe başlarken kişinin kendisini özgüvenli hissetmesi (TDK,2021) anlamına gelmektedir. Yine kitap da verilen mesajlardan biri olan “cesaretli olma” ve cesaretle iç içe geçmiş bir şekilde verilen meraklı olma mesajları, içerik analizi sonucunda BCVSG kitabında tespit edilmiştir. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümünde ise “*cesaretli olma*” mesajının tepkilerini almak için sorulan sorularda çocukların 7 si “*cesaretli olma*” mesajını, 10’u da “*meraklı olma*” mesajını fark etmişler ve ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan çocuklardan Berk, “*Korktuğu yere gidiyor, çünkü korktuğunun nedenini bulmak için*” ,Ceylin ise “*dallardan tırmanması gerekmişti*” ifadesiyle cesaretli olma mesajını fark ettiğini ifade etmiştir. Yine Oral’ın diğer hikâye kitaplarından; “*Benekli Faremi Gördünüz mü?, Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha, Küçük Fare Bidi, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Farklı Ama Aynı, Beklenmedik Misafir*” de de ”cesaretli olma” mesajı vurgulanmıştır.

Kitabın arka kapak üzerindeki özetinde hikâyenin “dostluk ve dayanışma” mesajını verdiği ifade edilmektedir. Ancak araştırma grubuna katılan çocukların 60-72 aylık olması nedeniyle bu hikâyeden dostluk ve dayanışma mesajlarını tam olarak alamadıkları ya da alsalar bile henüz yaşları itibari ile ifade edemedikleri görülmüştür. Oral’ın hiçbir kitabında kaç yaş grubuna ait olduğu belirtilmemiştir. Bu da her yaştan okurun ilgisini çekebilecek bir kitap olmasının düşünüldüğü anlamına gelir. Bu nedenle vermeye çalıştığı mesajlardan özellikle “dayanışma” mesajı daha büyük yaş grubundaki okurlar tarafından alınıp ifade edebileceği düşünülmektedir.

Kitabın kurgusu araştırma kapsamında olmamakla birlikte, hikâye 13 -pilot çalışma ile birlikte- çocuğa ve kendi kızlarına okurken yapılan gözlemlerde, bir noktadan sonra çocukların sıkıldığı dikkati çekmiştir. Böğürtlen Cini’ nin kuşu evine

getirip ona yemek verdikten sonra kurgunun bitmeyip “*günler geçmiş...*” ifadesi ile arka sayfada yeniden başlaması, özellikle 72 aylık olana kadar çocuklara sıkıcı geldiğini düşündürmektedir. Kızlarımın kitapla oynadıkları zamanda yapılan doğal gözleme göre, Meryem’in (66 aylık) kardeşi Betül’e (36 aylık) “*Aslında bu kitabın hepsini dinlerken sıkılıyorum, ama resimleri için dinliyorum*” şeklindeki ifadesi bu düşünceyi destekler niteliktedir. Yine araştırma kapsamındaki çocukların kitap dinlerken çekilmiş videoları izlendiğinde, çocukların çoğunun bu kitapta kurgunun tekrar başlamasıyla sıkıldıkları gözlenmiştir. Araştırma sonucunda; özellikle 3-6 yaş aralığındaki okul öncesi dönem çocukları için kitaptaki kurgunun tekrar etmesi kitaba sıkıcılık katmıştır denilebilir.

4.3.2. Kırmızı Kanatlı Baykuş Kitabından Elde Edilen Temalar

Tablo 4.7: Kırmızı Kanatlı Baykuş Kitabından Elde Edilen Temalar.

Araştırma Sorusu	Tema Ve Alt Temalar	Kodlar
Feridun Oral’ın yazıp çizdiği hikâye kitaplarını dinleyen çocuklar hangi tepkileri vermektedir?	Tema 1. Arkadaşlık 1.1.Yardım Etme 1.2. Azimli Olma 1.3. Güvenilir Olma	<ul style="list-style-type: none"> • Baykuş • Farenin çözümleri • Tüm hikâye • Güzel • Baykuşun Kurtulması • Baykuşun Yavrularının Olması • Baykuşun Kırmızı Olması • Baykuşun Uçması

Yukarıdaki tabloda belirtilen temalar aşağıdaki alt başlıklarda açıklanmıştır

4.3.2.1. Arkadaşlık

Arkadaşlık, *birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri, bacanak, eş, yâren, yoldaş*” anlamına gelir (TDK,2021). “Arkadaşlık” ve benzer anlamlısı olan “dostluk” temasının, yapılan içerik analizi sonucunda Oral’ın kitaplarında en çok vurguladığı mesajlardan olduğu tespit edilmiştir. KKB kitabında araştırmaya katılan çocukların da bu mesajı aldıkları, ifade etmeleri nedeniyle açıkça görülmüştür. Çocuklara sorulan “*Baykuş üzgün üzgün otururken, birden bire ne oldu? Onu mutlu eden şey neydi?*” sorusuna 8 çocuk “arkadaşlık” teması ile ilgili bir cevap, 1 çocuk “*Baykuşun uçması*”, 1 çocuk da “*baykuşun kırmızı olması*” cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan çocuklardan Melek bu soruya “*Bir arkadaş bulmuştu,*

fare ile arkadaş olmuştu” Miraç, “*Başka bir fare geldi, onunla arkadaş oldu*”, Ayşe “*Arkadaşının olmasıydı*” yanıtını vermiştir. Arkadaşlık mesajı KKB dışında, Oral’ın “*Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Ay ne zaman gelecek? Yağmurlu Bir Gün, Farklı Ama Aynı, Bir Lokmalık Masallar*” kitaplarında verilmiştir.

4.3.2.2. Yardım Etme

Daha önce de vurgulandığı gibi yardım etme mesajı da Oral’ın kitaplarında en sık yer alan mesajlardandır. KKB kitabının çocuklara okunmasının ardından sorulan “*Fare arkadaşını baykuşa uçmaya hazırlık yapabilmesi için ne yapmayı önermişti?*” sorusuna 9 çocuk yardım ettiğini içeren cevaplar vermiş bir çocuk ise hatırlayamamıştır. Araştırmaya katılan çocuklardan İrem “*Fare, baykuşa seni uçurabilirim, dedi*”, Ceylin “*Baykuşu elma kabuklarıyla sardı*”, Miraç “*Bir tane çiftlikten elma kabuklarını yaptı, bir tane de ipe doladı, bir de... Orasını hatırlayamadım*” diyerek farenin baykuşa yardım ettiğini ifade etmeye çalışmışlardır.

4.3.2.3. Azimli Olma

“Azimli olma” ve yakın anlamlıları olan bir işi başarmaya çalışırken pes etmeme, çaba gösterme, mesajlarının içerik analizi sonucunda yine sıkça tekrar eden mesajlardan biri olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında çocuklara okunan örnek kitap KKB’de de “azimli olma” mesajı hikâyenin bütünü içine yansıtılmıştır. Çocuklara hikâyeyi okuyup ardından “*Fare baykuşu uçurmak için hangi çözümleri buldu, neleri denedi? (Açımlayıcı soru: Pes etti mi?)*” sorusuna Ömür “*Önce elma kabuğunu sonra ip sonra da kanatlarını açmasını, denedi. Hayır, pes etmedi*”, Melek “*Gelincik, ip, başka... Pes etmedi, başka çözümler buldu*”, cevaplarını vermişlerdir. Yine aynı soruya çocukların 8’ i farenin bulduğu farklı çözümleri anlatmışlar, 9’u ise pes etmediğini ifade etmişlerdir. Bu da açıkça gösteriyor ki çocuklar KKB kitabından “azimli olma” mesajını almışlar ve ifade ederek tepki vermişlerdir. Oral’ın diğer kitapları olan “*Kirpi ile Kestane Benekli Faremi Gördünüz mü?, Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha, Bir Lokmalık Masallar*” da da “azimli olma” mesajı “çaba sarf etme”, zorluklar karşısında amacına ulaşmak için “pes etmeme” mesajlarıyla birlikte verilmektedir.

4.3.2.4. Güvenilir Olma

Güven kelimesi TDK sözlüğüne (2021) göre; korkmadan, çekinme ve kuşku duymadan inanma, itimat etme ve bağlanmayı ifade eden duygu, olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda güvenilir olmak da bu duyguyu karşısındaki canlıya yaşatan varlık olmak anlamına gelir. Oral'ın kitaplarında yapılan içerik analizi sonucunda bu duygunun verildiği mesajlara sıkça rastlanmaktadır. Kitabın çocuklara okunmasının ardından sorulan “*Fare baykuşla tanıştıkları zaman, ‘uçman için sana yardım edebilirim’ demişti. Sözüünü tuttu mu?*” sorusuna çocukların 10’u da “*Evet, verdiği sözü tuttu*” cevabını vermişlerdir. Çocuklardan sadece Tarkan önce “*Hayır tutmadı*” cevabını vermiş, sonra da “*İlkinde olmadı sonra oldu*” şeklinde çocuk gerçekliği ile cevaplandırmıştır. Çünkü farenin bulduğu çözümler önce işe yaramamıştır. Tarkan da bu nedenle önce tutmadı, sonra tuttu şeklinde cevap vermiştir. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümünde de KKB kitabında çocukların güvenilir olma mesajını aldıkları ve ifade ederek tepki verdikleri görülmüştür.

Oral'ın diğer kitapları olan “*Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga, Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz, Kırmızı Kanatlı Baykuş*” da da aynı mesajın verildiği görülmüştür.

Baykuş Oral'ın kitaplarında sıklıkla kullandığı karakterlerden biridir. Bu kitap da ise ana karakterdir. Kitabın, ayrıntılı ve gerçekçi bir şekilde resmedildiği görülmüştür. Özellikle karanlık bir ormanda kırmızı renkli varlıklar -karanfil, elma kabuğu, ip- çocuklar için hikâyenin ilgi çekici ve akılda kalıcı olmasını sağlamıştır. Yine KKB kitabında dolunaylı bir gece ve rüzgârlı bir orman resmi ön plandadır. Aslında Oral'ın birçok kitabındaki resimlemelerinde gece, soğuk, rüzgârlı ya da kasvetli bir orman ya da dolunay temasına yer verilmiştir (BCVSG, KE, KİK, BDVÜKY, KKB, ANG, MKY, FAA, BKKÜ, GSKK, BLM). Orman resimleri çoğu zaman, çok yüksek ve sık ağaçlarla hatta zaman zaman karanlık ve kasvetli bir orman ve baykuş temasıyla resmedilmiştir.

4.3.3. Guguklu Saatin Küçük Kuşu Kitabından Elde Edilen Temalar

Tablo 4.8: Guguklu Saatin Küçük Kuşu Kitabından Elde Edilen Temalar.

Araştırma Sorusu	Tema ve Alt Temalar	Kodlar
Feridun Oral'ın hikâye kitaplarını dinleyen çocuklar hangi tepkileri vermektedir?	Tema 1. Hayvan Sevgisi 1.1.İyilik Yapma 1.2. Empati Kurma 1.3.Doğa Sevgisi 1.4.Sakin Kalma	<ul style="list-style-type: none">• Saat• Kedi• Hayvanların Beslenmesi• Tüm Kitap• Güzel• Çaba Sarf etmek• Kuşun Kurtulması• Tamir Etmek• Kedinin Beslenmesi• Kedinin Kuşu Yakalamaya Çalışması• SaatiHayvanlarla Süslemesi• Hayvanların Beslenmesi• Yaşlı Adam• Tüm Karakterler• Yemek Balta• HayvanlarınAç kalması• Saat Yapmak• Ağaçlar• Ağaç Kesmek• Üşümek• Temizlemek• Öfkelenmedi• Öfkelenmedi• Güzel Sevinçli Yardım

Yukarıdaki tabloda belirtilen temalar aşağıdaki alt başlıklarda açıklanmıştır

4.3.3.1. Hayvan Sevgisi

Yapılan içerik analizinde Oral'ın tüm kitaplarında hayvan karakterlerini kullandığı ve doğal olarak kitaplarının hepsinde hayvan resimlemelerinin olduğu daha önce de belirtilmişti. Bununla birlikte tüm kitaplarında “hayvan sevgisi” teması işlenmiş ve bu doğrultuda mesajlar verilmiştir. GSKK kitabında da ana mesaj “hayvan sevgisi” dir. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümünde, çocukların da “hayvan sevgisi” mesajını aldıkları, verdikleri tepkilerde görülmüştür. Çocuklara kitabın okunmasının ardından sorulan “*Yaşlı adam soğuk kış günlerinde ormana ne götürüyordu, neden?*” sorusuna Melek “*hayvanlara yiyecek götürüyordu, çünkü hayvanların karnını doyurmak için*”, Yunus “*Yiyecek, aç kalıyordu hayvanlar*” ,Tarkan “*Yemi hayvanlar aç kalmasın diye*” şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Çocukların verdiği cevaplar kodlandığında ve kategorilerine ayrıldığında 10 çocuğun da hayvanlara “yardım etme” mesajını fark ettiği ve “hayvan sevgisi” mesajını aldığı belirlenmiştir. “*Sen yaşlı adamın yerinde olsan (soğuk kış günlerinde ormana gitsen) ne yapardın?*” sorusuna verilen cevaplar kategorize edildiğinde 9 çocuğun yanıtı “*Hayvanlara yardım ederdim*” şeklinde olmuştur. Tüm bu tepkiler “hayvan sevgisi” mesajını, kitap okunan çocukların da aldığı ve ifade edebildiğini göstermektedir.

4.3.3.2. İyilik Yapma

Yapılan içerik analizi sonucunda, Oral’ın birçok kitabında “iyilik yapma” mesajına yer verdiği daha önceden de belirtilmişti. GSKK kitabında araştırmacı tarafından tespit edilen “iyilik yapma” mesajı, araştırmaya katılan çocuklar tarafından da ifade edilmiştir. Çocuklara sorulan “*Yaşlı adam soğuk kış günlerinde ormana ne götürüyordu?*” sorusuna 8 çocuk “iyilik yapma” teması altında toplanan cevaplar vermişlerdir. Bu soruya örneğin Melek “*Hayvanlara yiyecek götürüyordu*”, Tarkan “*Yem götürüyordu*”, Berk “*Yem götürüyordu*” cevabını vermiştir. Yine çocuklara aynı sorunun devamı olarak sorulan “*Neden?*” sorusuna; Ceylin “*Hayvanlar yemek yesin diye*”, Yusuf “*Aç kalıyordu hayvanlar*” cevabını vermiştir. Oral’ın daha birçok kitabında “iyilik yapma” mesajı bulunmaktadır. (Yukarıdaki bölümde iyilik yapma mesajını içeren diğer kitaplar paylaşıldığından, tekrara düşmemek için burada yeniden ifade edilmemiştir).

4.3.3.3. Empati Kurma

Empati, bir iletişim sırasında, kişinin olaylara karşısındakinin bakış açısıyla bakabilmek için, kendini onun yerine koyması, karşısındakinin duygu ve düşüncelerini tam olarak anlamaya çabalaması ve bu konuda duyarlı bir yaklaşım geliştirmesidir (Pala, 2008). Oral’ın kitapları üzerinde yapılan içerik analizinde GSKK kitabında “empati kurma” mesajı tespit edilmiştir. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümünde ise, kitaplardan çocuklara da bu duygunun geçtiği, sorulara verdikleri cevaplardan oluşturulan temalarda görülmüştür. “*Sen yaşlı adamın yerinde olsan ne yapardın?*” sorusuna Esin, “*Hayvanlara yiyecek verirdim onu gibi*”, Ayşe “*Kuruyan ağaçları sulardım, hayvanlara yemek verirdim*”, Melek “*Aynı Yaşlı Adam’ın yaptığı gibi hayvanlara yiyecek götürürdüm*” şeklinde cevaplar

vermişlerdir. İyilik yapma, yardım etme, dayanışma vb. davranışlar için temelde empati kurma becerisi gereklidir. Çünkü karşısındakinin duygusunu anlayıp bu konuda bir duyarlılık geliştirmeden kişi bu davranışları gösteremez. Bu bağlamda Oral'ın arkadaşlık, dostluk, yardım etme, iyilik yapma, dayanışma vb. mesajları verdiği tüm kitaplarında aslında temelde “empati kurma” temasının da işlendiği görülmektedir.

4.3.3.4. Doğa Sevgisi

Yapılan içerik analizinde “doğa sevisi” Oral'ın en çok vurguladığı mesajlardan biridir. Araştırmanın 2. Bölümünde çocuklara sorulan “*Yaşlı Adam sence doğaya (ormana orda yaşayan hayvanlara) karşı ne hissediyordu?*” Sorusuna 9 çocuk “doğa sevgisi” temasını içeren cevaplar vermişlerdir. Örneğin Ayşe “*Yardım etmek, sevinçli olmak*”, Ömür “*İyilik hissediyordur*”, Ceylin, “*Güzel hissediyordur*” cevaplarını vermişlerdir. Babaannem Kime Benziyor? Dışındaki tüm kitaplarındaki hikâyeler ya doğada geçmiştir ya da öykünün içinde doğadan esintiler bulunmaktadır. Bu açıdan baktığımızda Oral için “doğa” temasının vurgulanmasının ne kadar önemli olduğunu açıkça görebilmekteyiz.

Oral'ın yaşamına baktığımızda kendisinin de Şile'de doğa içinde bir yaşantısı olduğunu, kargaların sesleriyle uyandığını, kuşların camlara bıraktığı izlere güldüğünü kısaca doğa içinde ve hayvanlara yakın bir yaşam sürdürdüğünü öğrenmekteyiz. Yazarın kendi yaşamından, doğadan, hayvanlardan, anneanne ve babaannesine duyduğu özlemden esinlenerek hikâyelerini yazdığı ve çizdiği düşünülmektedir. Bu samimiyet duygusu da kitaplarından okurlarına geçmekte, vermek istediği mesajlar okurları tarafından da hissedilmektedir. Özellikle 60-72 ay aralığındaki çocukların verdiği mesajları anlayıp anlamadıklarını ölçmek için yapılan araştırmada çocukların da mesajları aldığı ve ifade ederek tepki verdiği açıkça görülmektedir.

4.3.3.5. Sakin Kalma

Kimseyi rahatsız etmeme, kızgınlık göstermeme (TDK,2021) ifadesi olan “sakin kalma” mesajının yapılan içerik analizinde GSKK kitabında vurgulandığı tespit edilmiştir. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümde 8 çocuğun verdiği

cevaplarla “sakin kalma” temasına ulaşılmıştır. Çocuklara “*Yaşlı Adam eve döndüğünde, evi darmadağınık, saatini kırılmış bulduğunda ne yaptı? (Açımlayıcı soru, öfkeleni mi? Hoş olmayan bir şey yaptı mı?)*” sorusu sorulduğunda Tarkan, “*Hiç öfkelenmedi ve birini suçlamadı*” Berk, “*Hayır, öfkelenmedi*” Yunus “*Hayır*” yanıtını vermişlerdir. Yazarın diğer kitaplarıyla karşılaştırıldığında “sakin kalma” mesajının sadece GSKK kitabında vurgulandığı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çocuk edebiyatı ürünleri yalnızca çocuğa eğlenceli vakit geçirtmekle kalmaz, çocuğun okuma yazma becerilerinin desteklenmesini ayrıca kendi yaşamı dışındaki benzer ya da farklı olaylardan hayatı anlamlandırmasını, öğrenmesini de sağlar. Feridun Oral'ın eserleri çocuk edebiyatı için önemlidir. Oral'ın birçok çocuk kitabı 10'un üzerinde baskı yapmıştır. Hatta Farklı Ama Aynı kitabının 2020 yılında 16. Baskısı yayınlanmıştır. Bu da gösteriyor ki kitapları oldukça fazla okura ulaşmaktadır. Kitapları çok okunan bir yazarın kitapları üzerinde çalışmak, okurlara önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca literatürde Oral'la ilgili çocukların da dâhil edildiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu kapsamda bir araştırmanın gerekli olduğu düşünülmüş ve araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde Feridun Oral'ın 1993-2020 tarihleri arasında yazıp çizdiği çocuk kitapları dış yapı özellikleri ve çocuklara verdiği mesajlar açısından incelenmiştir. İkinci bölümünde ise 19 kitap arasından kura yöntemiyle belirlenen 3 kitap çocuklara okunmuş, kitaplarla ilgili sorular sorulmuş ve sorulara verdikleri cevaplar -görüşme kaydı üzerinden- incelenerek tepkileri kategorize edilmiştir. Böylece araştırmacının kitaplardan çıkardığı mesajlar ile çocukların algıladıkları mesajlar karşılaştırılmıştır.

Feridun Oral'ın Yazıp Çizdiği Hikâye Kitaplarının Dış Yapı Özellikleri Nasıldır?: Çocuklar için hazırlanan kitaplarda boyutların çocuklara uygun olması çok önemlidir. Çünkü çocuklar elleriyle kavrayabildikleri, kucaklarında rahatça taşıyabildikleri malzemelerini sahiplenirler. Oral'ın kitapları okul öncesi dönem çocukları için ilgi çekici ve kucağında taşıyabileceği ebattadır. Ancak 3 yaş dönemi çocuklar için bazı kitapların büyük olduğu düşünülmektedir. Kitaplarının farklı büyüklükte olması, tüm kitaplarını edinen çocuklar için tekdüzelikten uzak olmasını sağlamıştır. Çocuk kitaplarında devamlı aynı boyuttaki kitaplar yerine farklı boyuttaki kitapların tercih edilmesi daha uygundur. (Tür ve Turla, 2005, s.37). Güleç

(2006, s.165) ise çocuk kitaplarının özellikle bir seri ise, aynı ebatta olmasının, kütüphane düzeni oluşturmak isteyen çocuklar için kolaylık sağlayacağını ifade eder. Oral'ın her bir kitabı bağımsız yazılmıştır yani seri değildir, ancak kitaplarının çoğunu ya da hepsini edinen ve kütüphane düzeni sağlamak isteyen çocuklar için ebatların farklı olması bir miktar sorun oluşturabilir.

Çocuklar için hazırlanan kitapların dayanıklı kâğıttan (I. Hamur) üretilmiş olması, kapağının defalarca açılıp kapanmaya, bazen ağza alınmaya, defalarca kez yere düşürmelere dayanacak şekilde mukavva kapaktan olması ve iplik dikiş ile sayfaların sabitlenmesi önemlidir. Dayanıklılık açısından baktığımızda da Oral'ın tüm kitapları oldukça sağlam ciltlemeye, iyi şekilde dikilmiş sayfalara ve I. Hamur kâğıda sahiptir. Bu özellikleri ile çocukların gelişim özelliklerine uygun basım teknikleri kullanılmıştır. Gönen'in (2017) araştırmasına göre de Oral'ın kitapları sağlam ve kaliteli basım ile dayanıklılık açısından çocukların gelişim özelliklerine uygundur.

Kitapların tamamının ön kapağında yazarın ismi mevcutken, resimleyen ismi bazılarında ön kapakta, bazılarında ise iç sayfada ya da arka kapakta belirtilmiştir. Kitapların çoğunda baskı sayısı ön kapakta yer alırken, son iki kitabında iç sayfada belirtilmiştir. Son iki kitabı henüz ilk baskısında olduğu için bu şekilde yayınlandığı düşünülmektedir. Kitapların hiçbirinde hangi yaş aralığına hitap ettiği belirtilmemiştir. Daha geniş bir okur kitlesine hitap etmek için yaş grubunun ifade edilmediği düşünülmektedir. Nihayetinde çocuk kitabı okumaktan keyif alan yetişkinler bile varken, kitapların yaş aralığı ile sınırlandırmak istenmemesi doğaldır. Ancak Yapı Kredi Yayınları'nın internet sitesinin kitap tanıtım bölümünde, kitapların 3-8 yaş aralığı için uygun olduğu belirtilmektedir.¹ Tüm kitapların arka kapakta tanıtıma ayrılan kısımlarında okur için merak uyandıracak şekilde hikâye özetlenmiştir.

Çocuklar için yazılan kitapların en önemli özelliklerinden biri de harf rengi, puntosu ve satır aralığıdır. Çer' e (2016) göre eğer okunan metin okurun gözünü yormuyorsa, harflerin puntosu uygundur. Aslında okul öncesi dönem çocuğu okuma

¹ <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/>

yazma bilmediği için, kitapları bir yetişkin okuyacağından harf büyüklüğünün bir önemi yok gibi görünür. Ancak bu dönem çocukları için de seslerin sembollerini fark etme ve yazıya aşinalık kazanma becerileri açısından, harfleri fark etmeleri önemlidir. İncelenen kitapların 3-8 yaş aralığına hitap ettiğini düşünecek olursak, ilkökul seviyesine de uygun harf büyüklüğü kullanılmış olması gerekmektedir. Farklı kitaplarda farklı büyüklükte olmakla birlikte ortalama 14 punto ile yazıldığı, yayınevi grafikerleri ile görüşme sırasında araştırmacıya ifade edilmiştir. Bu da hem okul öncesi çocukları hem de okuma yazmanın başında olan ilkökul çocukları için ideal harf büyüklüğüdür. Harflerin rengi ve satır aralığı da çocukların harfleri fark etmeleri için uygun şekilde basılmıştır. Gönen (2017) Oral'ın kitaplarındaki harf büyüklüğünün *Tebliğler Dergisi*'ne göre okul öncesi çocuklarına uygun olmadığını belirtmekle beraber, 3-8 yaş aralığının gelişim özelliklerine uygun olduğunu ifade etmiştir. Demir'in (2019) araştırmasının sonuçlarında da Oral'ın kitaplarında harf büyüklüğü ve zemin harf rengi uyumunun, çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğu belirtilmiştir. Oğuzkan' a (1994) göre, resimli çocuk kitapları fazla parlak olmayan kuşe kâğıt ya da mat sayfa özelliğine sahip olmalıdır. İncelenen 19 kitaptan bazıları parlak bazıları ise mat özelliktedir. Oysa Demir ve Gönen inceledikleri, sanatçıya ait kitapların mat özelliklere sahip olduğunu ifade etmiştir. Kitaplar araştırmacı tarafından gün ışığında ve masa lambası ışığında defalarca kez okunmuş ve bazı kitaplarının kesinlikle mat özellikte olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları arasındaki bu farkın, araştırmacılar tarafından incelenen kitapların baskı yıllarının farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada Fare Bidi dışındaki tüm kitaplar son baskıdır. Kitapların farklı yıllardaki baskıları parlak–mat olma özelliği bakımından değişiklik göstermekte olabilir.

Sever (2008), Şimşek ve Yakar (2016), Ural (2013) çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarında, resim yazı oranının $\frac{3}{4}$ resim, $\frac{1}{4}$ yazı olması gerektiğini ifade ederler. Oral'ın kitaplarına baktığımızda çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitapları kriterlerine uygun olduğu görülmektedir. Sanatçının eserleri yurtdışında da basılmakta hatta ödüle layık görülmektedir. Son olarak 2017'de yurtdışında en çok eseri yayımlanan yazar olarak 2017 TET İhracat Başarı Ödülü'nü ve ardından 2019'da da Bologna İllüstratörler Sergisi'ne seçilen illüstrasyonlarıyla "Mükemmellik

Ödülü” alan Feridun Oral'ın kitapları Almanya, ABD, Fransa, İngiltere, Japonya, Çin, Kore, İsveç, Norveç, Hollanda, Makedonya, Romanya, Tayvan gibi 19 ülkede yayınlanmıştır.² Bu da kitaplarının uluslararası standartlara da uygun basıldığına bir göstergesidir. Resimlerin daha fazla yazıların az olması çocuklar hatta yetişkinler için bile kitapları daha çekici kılmaktadır. Özellikle bazı kitaplarında kitabın iki sayfasını bir bütün olarak kullanması çocukların kendilerini resmin içinde hayal etmelerini kolaylaştırmaktadır.

Daha önce de ifade edildiği gibi Oral tüm kitaplarının çizeri de kendisidir ve resimler ön plandadır. Kitaplarının kapakları ile kitapta geçen öykü oldukça uyumludur ve kitap kapaklarındaki resimler okur için merak uyandıracak niteliktedir. Karatay (2011) ve Sever'e (2008) göre bir kitabın kapak sayfası okura hitap etmeli ve okuma arzusu uyandırmalıdır. Demir(2019) araştırmasında Kırmızı Elma kitabının kapak resminin içerik hakkında bilgi vermediğini ifade etmiştir. Bu çalışmada, karda bir şey arayan tavşan ve yapraklarını dökmüş bir ağaç resminin, ilgi çekici, hikâye ile ilgili merak uyandırıcı düzeyde bilgi verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kitaplarının çoğunda resimler sayfa kenarını da kaplayacak şekilde çizilmiştir. Kıbrıs'a (2006) göre resimlerde kenarların boş bırakılmaması okuyan kişi için algıda süreklilik sağlar. Oral'ın kitapları da çocuk için verilen mesajların algılanması kolay ve çocuğun kendini hikâyenin içinde bulmasını sağlar niteliktedir. Resim özellikleri açısından bakıldığında ağırlıklı olarak pastel tonların kullanıldığı, ifade edilen varlığın vurgulandığı ve karmaşadan uzak net ve sade çizimler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca resimler doğal görünümüne çok yakın bir şekilde doku detaylarıyla gerçeğe çok yakın fiziksel görünümleri ile çizilmiştir. Demir (2019) de çalışmasında, Oral resimlerini birçok kitabında gerçeğe çok yakın ve doğal formlarda çizdiğini ifade etmektedir. Böylece çocuk okurun kitap dünyasındaki gerçeklik ile dış dünyadaki gerçeklik arasında ilişki kurması kolaylaşmaktadır. Oral'ın bazı kitaplarında hüznü veren kasvetli tonları ve çizimleri kullandığı da görülmektedir. Özellikle BCVSG, KKB, KİK, ANZG, BFG, GSKK kitaplarında bu durum daha belirgindir. Bu da özellikle kitabı kendisi okuyan çocukların, bir yetişkin tarafından vurgu ve tonlama ile hikâyenin metnine ilgisi yoğunlaşamayacağı için,

² <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/kultur-sanat-haberleri/feridun-oraldan-rekor-ceviri/>

kitaptan çabuk sıkılmasına neden olabilir. Sever'e (2008) göre gerçeği olduğu gibi aktardığı için, fotoğrafların çocuk kitaplarında kullanılması çok tercih edilen bir durum değildir. Çünkü resim çizimlerinde her ne kadar gerçeğe yakın fiziksel ve dokusal özellikler eklense de çocuksu bakış açısı yakalanabilmektedir. Ama fotoğraf gerçek görünendir. Oral'ın "*Babaannem Kime Benziyor?*" kitabında çok tercih edilmeyen gerçek vesikalık fotoğraf kullanılmıştır. Sanatçı, kitabında fotoğrafın verdiği gerçeklik duygusundan uzaklaşmak için çocuksu çizimler ekleyerek ve metni komik bir üslupla ifade ederek çocuklara yakınlaştırmayı başarmıştır. Demir (2019), araştırmasının sonucunda, diğer tüm kitaplarında resim ve metinlerin çocuklar tarafından kolayca anlaşılabilir özellikte olmasına rağmen "*Babaannem Kime Benziyor?*" kitabının duyguları yeterince yansıtmadığını ifade etmiştir. Oral kitaplarının tamamını bir sanatçı duyarlılığı ile çizmiştir. Özellikle "*Dedemin Hayal Defteri*" kitabında çocukların da çizim yapmasını teşvik etmek için, boyama ve çizim sayfaları ayırmış olması, hem çocukların sanatsal yönünü desteklemekte hem de yaratıcılıklarını geliştirmektedir. Gönen (2017) de araştırmasının sonucunda Oral'ın kitaplarının çocukların sanatsal yönünü ve yaratıcılıklarını desteklediğini ifade etmiştir. Kitaplarındaki resimleri çocuk gerçekliği açısından incelediğimizde ise Guguklu Saatin Küçük Kuşu adlı kitabındaki bazı resimlerin çocuk gerçekliği ile örtüşmediği görülmektedir. Örneğin, küçük kuşun yoruluncaya kadar uçup sonrasında terk edilmiş bir kuş yuvası bulunduğu ve orman sakinlerinin yuvalarına çekilip hiç ses çıkmadığı bir ortamın resmedilişinde, ağaç dalına konmuş gözleri açık bir baykuş bulunmaktadır. Baykuş yetişkinler için ıssız bir ortamı simgeler, çocuklar açısından ise orada bir canlı vardır ve ıssız değildir. Kitap kendisine okunduğunda 5,5 yaşındaki kızımın "*terk edilmiş kuş yuvası diyordu ama orada baykuş var!*" ifadesi araştırmadan çıkarılan bu sonucu destekler niteliktedir. Yine Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha kitabında, hikâyenin birinci sayfasının resimlerinde, hikâyenin tamamında geçecek olayların tablo halinde duvarda asılı durması, çocuklar tarafından garip karşılanabilir. Sanatçı muhtemelen heyecan verici, merak uyandırıcı olması için bu şekilde çizmiştir ama çocuk gerçekliği açısından baktığımızda, kurgunun başında, ejderhanın karşılaşacağı tüm hayvanların tablolarının sırasıyla duvarda asılı durması çocuklar için tuhaftır. Zira yine kitabın okunduğu 5 yaşındaki Mete'nin "*Ejderha karşılaşacağı tüm hayvanları nereden biliyordu? Bu tabloları kim*

yapıp astı, peki yapan kişi nereden biliyordu başına neler geleceğini?..” gibi durumu garipsediğini ifade eden sorular sorması, bu resmedilişin de çocuk gerçekliği ile çeliştiğini düşündürmektedir.

Oral’ın kitaplarının neredeyse tamamında kurgu dışarıda, doğada geçmektedir. Tüm hikâyelerinde hayvan karakterlerini kullanmıştır. Bu nedenle çizimlerde doğa resimleri ve hayvanlar ön plandadır. Bu da çocukların doğaya ilgisini çekmekte hayvan sevgisini desteklemektedir. Hikâyelerinde 69 çeşit hayvana rol vermiş olmakla birlikte en çok tavşan, fare, kedi ve tilki karakterleri yer almıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde, çocuklarla yapılan çalışmada, hayvan sevgisi ve doğaya ilgi duyma, temalarına ulaşmada, resim özelliklerinin büyük payı olduğu düşünülmektedir.

Feridun Oral’ın Yazıp Çizdiği Hikâye Kitaplarının Yetişkinler Açısından Verdiği Mesajlar (Hayvan Sevgisi, Sosyal- Duygusal Gelişim)Nelerdir?: Feridun Oral’ ın hikâyeleri ile çocuklara verdikleri mesajlara baktığımızda, en fazla frekansa “eğlenmeyi bilme, azimli olma/çaba sarf etme, arkadaşlık/dostluk, yardım etme, cesaretli olma, iyilik yapma, doğa sevgisi, hayvan sevgisi” mesajlarının sahip olduğu görülmektedir. Verilen tüm mesajlar incelenip gruplandırıldığında ise aşağıda belirtilen mesajlar ortaya çıkmıştır.

Sosyal-Duygusal Gelişimi destekleyen; Yardım Etme, Eğlenmeyi Bilme, Merhametli Olma, İsrâf Etmeme, İyilik Yapma, Güvenilir Olma, Nezaket, Arkadaşlık/ Dostluk, Paylaşma, Empati Kurma, Doğa Sevgisi, Doğaya İlgi, Doğaya Saygılı Olma, Hayal Kurma, Estetik Görünüş, Saygı, Dayanışma, Sakin Kalma, Mutlu Olma, Azimli Olma/Çaba Sarf etme, Fedakârlık, Sorun Çözme, Birlikten Kuvvet Doğar, Cesaretli Olma, Sabırlı Olma, Sevgi, Sorumluluk, Güzellikleri Fark Etme, İşini Güzel Yapma, Vefalı Olma, Hayal Kurma, Görmek İçin Bakmak, İyice Tanımadan Güvenmeme, Çevrendekileri Rahatsız Etme, Masalla Gerçeği Ayırt Et, Özerklik, İşbirliği, Karşındakiyle Hoşlanmadığı Şekilde Konuşma, Yalan Söylememe, mesajlarının verildiği belirlenmiştir.

Hayvan Sevgisini Destekleyen; mesajlar 5 kitabında açıkça (BKB, MKY, YBG, FAA, GSKK) geri kalan 14 kitabında ise örtük olarak verilmiştir.

Bu iki alan dışında; Meraklı Olma, Üretme, Hızlı Karar Verme, Uyumlu Olma, Büyünür, mesajlarının da verildiği tespit edilmiştir. Empati Kurma mesajının ise 19 kitabının tamamında örtük bir şekilde verildiği belirlenmiştir.

Demir(2019) araştırmasının sonucunda Oral'a ait incelemiş olduğu 15 kitabın, metin ve resmin ötesinde herhangi bir iletiye sahip olmadığını ifade etmiştir. Oysa bu araştırmanın sonucunda Oral'ın tüm kitaplarında "empati kurma" mesajının örtük bir şekilde verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü kitaplarda en çok vurgulanan "iyilik yapma, yardım etme, arkadaşlık/dostluk, hayvan sevgisi" mesajlarının temelinde empati kurma duygusu vardır. İnsan karşısındaki varlıkla empati kurmadan iyilik yapamaz, yardım edemez. Dostluğun temelinde de kendini karşıdakinin yerine koyma, onun ne hissettiğini anlama duygusu yatar. Örneğin, Kımız Kanatlı Baykuş kitabında, Fare'nin Baykuş'un uçamayışına duyduğu üzüntü ve onun uçuşu için çabalaması, yardım etmesinin temelinde empati duygusu yatar. Yine Guguklu Saat'in Küçük Kuşu kitabında, Yaşlı Adam'ın, soğuk ve karlı günlerde ormana giderken yanında hayvanlara vermek için yiyecek götürmesinde, görünen mesaj "hayvan sevgisi ve iyilik yapma" dır. Ancak temelde Yaşlı Adam'ın hayvanlara iyilik yapmasının nedeni, hayvanların üşüyor ve aç olduklarını bilmesi, kendini onların yerine koyarak bu duyguları hissetmesi ve ihtiyaçlarını gidermek için harekete geçmesidir. Örneklerde de görüldüğü gibi Oral'ın 19 kitabında da örtük olarak empati kurma mesajı verilmiştir. Demir'e (2019) göre Oral'ın bazı kitaplarında, karakterlerin sürekli değişen durumlar içinde bulunmasından dolayı herhangi bir ana fikir bulunmamaktadır. Oysa bahsettiği "P.L.V.K.E., B.K.B.,Y.B.G.,G.S.K.K." kitaplarında, bulgular bölümünde ifade edilen mesajlar çıkarılmış, hatta Guguklu Saatin Küçük Kuşu kitabı, çocuklarla da çalışılmış ve çocukların ifade ettikleri mesajlar da belirtilmiştir. Tekrara düşmemek için hangi kitabın hangi mesajı yani ana fikri verdiği burada yeniden zikredilmemiştir. Bazı kitaplarında örneğin Yağmurlu Bir Gün' de ana fikir "eğlenmeyi bilme" olarak bulunmuştur. Çocuklara hitap eden bir kitabın da eğlenmeyi bilme ana fikri ile yazılmış olması gayet doğaldır. Çünkü çocuklar tıpkı oyun oynamak gibi kitap okuma etkinliğini de önce eğlenmek için yaparlar. Yine Guguklu Saatin Küçük Kuşu kitabında çocuklar da araştırmacının bulduğu mesajları ifade ederek tepki vermişler, kitabın ana fikrini çıkartmışlardır.

Feridun Oral’ın Yazıp Çizdiği Hikâye Kitaplarına Çocukların Verdiği Tepkiler Nelerdir?: Yukarıda da ifade edildiği gibi Oral’ın 19 kitabından 3’ü kura yöntemiyle belirlenerek çocuklara okunmuş ve hikâye hakkında sorular sorulmuştur. Elde edilen cevaplar kategorize edilmiş ve temalara ulaşılmıştır. Bulgular bölümünde tüm ayrıntıları ile temalara nasıl ulaşıldığı tablolastırılarak anlatılmıştır. Tekrara düşmemek için burada temalara nasıl ulaşıldığı yeniden anlatılmayacaktır.

Değerler, toplumun varlığı ve birlikte devam etmek için kabul gören, ortak kabullendikleri, ortak tarihi birikimleri ile meydana gelen, toplumun tamamı tarafından kabul gören inanışlardır (Tural,1992, s.29, Arısoy 2014, s.1) Bu inanışlar toplum tarafından çok küçük yaşlardan itibaren çocuklara aktarılarak, değerlerin devam etmesi sağlanır. Hayat boyu devam edecek olan bu süreçte temel değerlerin erken yaşlardan itibaren öğrenilmesi çok büyük önem arz eder (Balat, 2004). Bu değerlerin çocuk kitaplarıyla yeni nesillere aktarılması da oldukça kıymetlidir. Oral kitaplarında toplumsal değerlerden ziyade evrensel değerlere ait mesajları iletmektedir. Hem evrensel değerleri işleme hem de sanatsal çizimlerle resmetmesi nedeniyle kitaplarının yurtdışında da ilgi görmesini sağlamış olacağı düşünülmektedir. Çocuklarla yapılan çalışmada, verdikleri tepkiler incelendiğinde, onların da en fazla “iyilik yapma, yardım etme, doğa sevgisi, arkadaşlık/dostluk, cesaretli olma, azimli olma/çaba sarf etme, hayvan sevgisi, empati kurma” mesajlarını fark ettikleri görülmüştür. Bu durumda Oral’ın kitaplarının evrensel değerleri metin ve resim özellikleri ile iletildiğini açıkça görmekteyiz. Sanatçı yalnızca vermek istediği mesajları iletmekle kalmamış, bu iletiyi oldukça sanatsal bir şekilde ve çocukların hayal güçlerini destekleyerek yapmıştır. Dilek (2017) de araştırmasında Oral’ın birçok eğitsel unsuru çocukların estetik yönünü destekleyerek ifade ettiği sonucuna varmıştır.

Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga kitabında, araştırmacı “cesaretli olma, fedakârlık, yardımlaşma, iyilik yapma, arkadaşlık/dostluk, güvenilir olma, doğayı sevme, doğaya ilgi duyma, dayanışma” mesajlarını tespit ederken çocukların verdiği tepkilerle ulaşılan temalardan “iyilik yapma, yardım etme, doğaya ilgi duyma, doğa sevgisi, cesaretli olma” mesajlarını aldıkları yönündedir. Çocuklar tarafından ifade edilen mesajların tümünü araştırmacının da tespit ettiği görülmektedir. Bu

araştırmaya katılan çocuklar 60-72 ay aralığındadır. Dolayısı ile çocukların yaşı büyüdükçe ve ilkokul dönemine geldiklerinde farklı yaşantılar ile olgunlaştıkça diğer mesajları da alacakları düşünülmektedir. Nihayetinde bu kitaplar 3-8 yaş aralığına hitap etmektedir. 3-5 yaş aralığındaki çocukların ifade becerileri henüz 5 yaşa göre daha kısıtlı olduğu için, onlar çalışma kapsamına alınmamıştır. Ancak Piaget'in belirttiği somut işlemler döneminde oldukları için bu gruptaki çocukların da kitap sayfalarında gördükleri resimleri daha net algılayacakları ve resimlerden kendilerince çıkarım yapacakları düşünülmektedir. Tüm kitaplarındaki kurgu doğada geçmekte (Babaannem Kime Benziyor? Dışında) ve tüm kitaplarında hayvan karakterleri kullanılmakta olduğu için, en azından "doğa ve hayvan sevgisi" ile ilgili mesajları alacakları düşünülmektedir. Çocukların eğitimi için hayvanlardan faydalanmak mümkündür. Hayvan karakterler üzerinden özdeşim kurarak verilen mesajları algılamaları kolaylaşmaktadır. Bu yöntem doğal olduğu kadar oldukça da kullanışlı bir yöntemdir. Böylece çocuklara hayvan sevgisi kazandırmakla birlikte, istenilen birçok özellik de öğretilir (Kaya,2007, s.137).

Kitaptaki kurgunun, Böğürtlen Cini, Kuşu eve getirdikten sonra bitmeyip yeniden başlaması bu yaş grubu için hikâyenin akıcılığını engellemiştir. Çocuklarla kitap okuma sırasında yapılan gözlemler bu noktadan sonra çocukların, hikâyenin biteceğini zannettikleri ve tekrar başlamasından sıkıldıkları yönündedir. Hikâyede resimler ile verilen duygular çok iyi ifade edilmiştir. Yaşlı Ağaç'a yıldırım düştüğü sırada pencereden bakan Böğürtlen Cini'nin gördüğü doğa manzarası son derece hüznü ve kasvetli bir şekilde resmedilmiştir. Arka sayfanın hikâyesinde günlük güneşlik bir gün olmasına rağmen -belki de yazar ağacın başına gelenlerden dolayı hüznü duygusunun devam etmesini istediği için- resimde güneş görünmemektedir. Aslında, neredeyse tamamında bu hüznü ve kasvet duygusu kitabın resmedilişinde hissedilmektedir. Gönen(2017) Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga kitabının ana mesajının "Zor hayat koşullarında karşılaştığımız sorunları dostluk ve dayanışma ile aşabiliriz" olduğunu ifade etmiştir. Araştırma grubuna katılan çocuklar bu mesajı hissetseler bile gelişim özellikleri nedeniyle henüz bunu ifade edebilecek beceriye sahip değildirler. Ancak daha büyük yaş grubu çocukların Gönen'in belirttiği bu mesajı alacakları ve ifade edebilecekleri düşünülmektedir. Demir (2019) ise kitabın ana

fikrini “zor durumda kalan herkesin yardımına koşulması gerekmektedir” şeklinde ifade etmiştir. Bu araştırmanın içerik analizi sonucunda da “yardım etmek” mesajına ulaşılmış ve çocukların sorulara verdikleri cevaplarla da “yardım etmek” temasına varılmıştır. Demir, ayrıca Böğürtlen Cini karakterinin varlık olarak küçük yaş çocuklarına ifade ettiği anlamın merak konusu ve soyut olduğunu düşünmektedir. Resimsiz bir masal kitabı okunurken Cin ifadesinin, çocuklar için soyut kalacağı doğrudur, ancak Oral’ın kitabında “cin” yaşlı ve çok kısa boylu bir erkek olarak tasvir edildiğinden, çocukların zihninde de bu şekilde canlanacaktır. Yani Oral resmederek “cin”i somutlaştırmış ve küçük çocukların zihninde şekillendirmiştir. Kitabın resmedilişinde ana karakterlerden biri olan ve doğanın bir unsuru olan “ağaç”, çocukların ilgisini çekecek ve beğenisini kazanacak şekilde resmedilmiştir. Çocuklarla yapılan çalışmada “*bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?*” sorusuna 10 çocuktan 9’u ağaç ile ilgili cevaplar vermişlerdir. Bu soruya örneğin Ceylin “*Ağacın yeniden gelmesi*”, Miraç “*O da kocaman böğürtlen ağacı oldu ya, orayı*”, Yunus “*Yeni bir ağaç çıkması*” yanıtını vermişlerdir. Bu da Oral’ın vurgulamak istediği unsuru resimleriyle çok iyi şekilde ifade ederek okurun dikkatini çekmeyi başardığının göstergesidir.

Kırmızı Kanatlı Baykuş, kitabında araştırmacı tarafından “arkadaşlık/dostluk, yardım etme, azimli olma/çaba sarf etme, cesaretli olma, güvenilir olma, vefalı olma” mesajları tespit edilmiş, çocukların cevaplarıyla ise “arkadaşlık/dostluk, yardım etme, azimli olma/çaba sarf etme, güvenilir olma” mesajlarını ifade eden temalara ulaşılmıştır. Yani çocuklar tarafından ifade edilen mesajların tamamı araştırmacı tarafından da tespit edilmiştir. Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga’da olduğu gibi araştırmaya katılan çocukların yaş grubu (60-72 aylık) olması nedeniyle araştırmacı tarafından tespit edilen mesajların bir kısmına ulaştıkları, yaşları büyüdükçe ve gelişim düzeyleri arttıkça daha fazla mesajı alacakları düşünülmektedir. Yine Kırmızı Kanatlı Baykuş’ da da hayvan karakterleri ve doğa vurgusu resimle ön plana çıkarılmış olduğundan kitap okunan her yaştan çocuğun “doğaya ilgi, doğa sevgisi, hayvan sevgisi” mesajlarını alacakları düşünülmektedir.

Aslında Kırmızı Kanatlı Baykuş kitabında da kurgu, “*Fare ile Baykuş hep arkadaş kaldılar*” ifadesinden sonra yeniden başlamıştır. Çocuklara kitap okunurken

yapılan gözlem sırasında Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga’da olduğu gibi kurgunun tekrarından sıkılmadıkları gözlenmiştir. Bunun nedeninin hem ikinci kurgunun dikkatlerini dağıtmayacak kadar kısa sürmesi hem de olayın tamamı gece geçmesine rağmen Baykuş’un kırmızı renkli ve canlı tonlarla resmedilip resmin çocuklar tarafından daha estetik bulunmasından dolayı olduğu düşünülmektedir. Zaten baykuşun estetik güzelliği çocukların oldukça ilgisini çekmiş, “*bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?*” sorusuna 10 çocuktan 8’i baykuşla ilgili bir cevap vermiştir. Bu soruya Örneğin Tarık, “*baykuşun uçması*”, Esin, “*baykuşun görünüşü, ayakları ince güzel bir baykuştur*”, Ömür, “*baykuşun kırmızı olması, çünkü ilk defa kırmızı bir baykuş görüyorum*” yanıtını vermişlerdir.

Guguklu Saatin Küçük Kuşu kitabında, araştırmacı “merhametli olma, iyilik yapma, empati kurma, hayvan sevgisi, doğa sevgisi, sakın kalma, üretme, estetik görünüş” mesajlarını tespit etmiştir. Araştırmaya katılan çocukların cevaplarıyla ise “hayvan sevgisi, iyilik yapma, empati kurma, doğa sevgisi, sakın kalma” mesajlarını ifade eden temalara ulaşılmıştır. Yani çocukların algıladığı mesajların tümü araştırmacı tarafından da tespit edilmiştir. Yukarıda belirtilen iki kitap da olduğu gibi, Guguklu Saatin Küçük Kuşu kitabında da araştırmacı tarafından tespit edilen mesajlara, ilkokul seviyesindeki çocukların gelişim düzeylerine göre ulaşacakları düşünülmektedir. Kitaptaki sanatsal çizimlerden ötürü, daha küçük çocukların da “estetik güzellik, doğa sevgisi, hayvan sevgisi” mesajlarını alacakları düşünülmektedir.

Guguklu Saatin Küçük Kuşu kitabında kurgu tekrarına rastlanmamıştır. Bu nedenle çocuklar için Kırmızı Kanatlı Baykuş ile Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga’ya nazaran daha sürükleyici bir kitaptır. Araştırmanın çocuklarla yapılan bölümünde de, kitabın çocuklar tarafından daha sürükleyici bulunduğu gözlenmiştir. Kitapta kurgunun bir kısmı ormanda geçtiği için ayrıntılı doğa resimleri mevcuttur. Oral kitaplarının birçoğunda olduğu gibi akşamüstü ve dolunaylı gece tasvirleri ön plandadır. Kitapta çocukların en fazla “doğa sevgisi” mesajı aldıkları yapılan çalışma sonucunda fark edilmiştir. Kitabın okunmasının ardından çocuklara sorulan “*yaşlı adam sence doğaya (ormana ve orada yaşayan hayvanlara) karşı ne hissediyordur?*” sorusuna 10 çocuktan 9’u olumlu duyguları belirten ifadelerle yanıt

vermiştir. Bu soruya örneğin Ayşe “yardım etmek, sevinçli olmak”, Berk “Onlara yemek götüreyim diyor, belki hissi böyledir. Hayvanlara yemek götürmektir hissi”, Miraç “iyi hissediyordur” yanıtını vermişlerdir. “Bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi, neden?” sorusuna 10 çocuktan 5’i “estetik görünüş temasına” ulaştırılan cevaplar vermişlerdir. Örneğin Melek “ güzel saatler olduğu yer, çok güzel görünüyordu çünkü”, İrem “saat yapması bana çok güzel geldi, çok hoşuma gitti” yanıtını vermişlerdir. Bu da Oral’ın çizimlerdeki sanatsal yönü çocukların da fark ettiği anlamına gelmektedir.

Daha önce yapılmış olan Demir(2019), Gönen(2017) ve Dilek’in (2017) araştırmaları incelendiğinde çalışmaların başlanıldığı tarihe kadar Oral’ın yazıp çizdiği tüm kitapları incelemiş olmalarına rağmen çocukların da araştırmaya katıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada ise hem daha sonra yapılmış olmasından ötürü Oral’ın 19 kitabı incelenmiş hem de bu 19 kitap arasından belirlenen 3 kitapla çocuklar da araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu durum yazarın eserleri hakkında yorumda bulunmak için önemli olanaklar sağlamıştır.

Bu araştırma ile özellikle okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden kitaplarda yazarın vermek istediği mesajları iletebilmesi için resim özelliklerinin de çok önemli olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda da vurgulandığı, gibi çocukların hikâyelerle en çok akıllarında kalan yerlerin resim özellikleri ile de çok iyi vurgulanmış olduğu görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, araştırmacılara yönelik olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Farklı yazarların ve yayın evlerinin çocuklar için hazırlanmış kitapları da verdikleri mesajlar açısından ve çocukların verdiği tepkiler açısından incelenebilir.

Aynı araştırma ilköğretim 1.,2.,3. Sınıf düzeyindeki çocuklar araştırmaya katılarak yapılabilir. Böylece daha büyük yaş grubundaki çocukların hangi mesajları aldıkları belirlenebilir.

Aynı araştırma kendi başına okuyup okuduğunu anlayabilen çocuk gruplarıyla yapılabilir. Böylece çocuğun yetişkin yönlendirmesi olmadan mesajların ne kadarını alabildiği belirlenebilir.

Aynı araştırma okul ortamında, öğretmen ve okul öncesi grubu çocuklarının katılımıyla yapılabilir. Kitaplar kitap okuma etkinliği sırasında öğretmenler tarafından tüm çocuklara okunur ve böylece toplu okumalarda mesajların çocuklara ulaşım ulaşımadığı tespit edilebilir.

Yine bu araştırma ya da benzer araştırmalar, yazarla görüşme yapılarak yazarın ne vermek istediği, araştırmacının tespitleri ettiği ve çocukların aldıkları mesajlar karşılaştırılabilir.

Öğretmenlere ve velilere yönelik öneriler:

Öğretmenler, okul kitaplıkları için kitap seçmeden önce bu türden araştırmalardan yararlanıp seçim yapabilirler.

Veliler de, teknoloji çağını yaşayıp birçok şeyi ve kitapları da internetten satın alındığı günümüzde, Ulusal Tez Merkezi'nden kolayca ulaşım okuyarak, araştırmaların sonuçlarına göre çocuklarına kitap temin edebilirler.

Yayınevlerine yönelik öneriler:

Yayın evleri, kendi kitapları hakkında yayımlanmış tezlerin sonuç kısmının bir özetini, kendi web sitelerinde paylaşarak okurlara katkı sağlamış olabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, M.** (2014). *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alaylıoğlu, R. & Oğuzkan, F.** (1976). *Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları
- Arıcı, A. F.** (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arısoy, E.** (2014). *Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Romanlarında Dilin Kullanımı ve Evrensel Değerler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arikan, A., & Özden, M.** (2019). Çocuklarda Sosyal Duyarlılığın Geliştirilmesi: "Sokak Hayvanlarının Yardımcıları" Projesi. 463-490. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.601296>
- Balat, U. G.** (2004). Çocuklar ve Değerler Eğitimi. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 8. (45), 18-20.
- Barış, G.** (2011). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler* (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Baş, B., & Ucuzsatar, N.** (2020). Okul Öncesi Çocuk Kitaplarındaki Hayvan Karakterlerin Geliştirilme Yolları Açısından İncelenmesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 9/1. 2020, s. 336-353.
- Burke, Carolyn L. & Joby, G. Copenhaver.** (2004). Animals as People in Children's Literature, *Language Arts*, 81(3), 205-213.
- Canlı, S. & Aslan, C.** (2018). Çetin Öner'in "Gülibik" Adlı Çocuk Kitabının Yapısal ve Eğitsel İlkeler Açısından İncelenmesi, *Elementary Education Online*, 17(2), 812-833.
- Çakmakçı, N.** (2011). *Çocuk Kitaplarında Oyun Ögesi ve Okul Öncesi Eğitim Amaçlı Etkileşimli Çocuk Kitabı Tasarım Çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çalışkan, N. & Aydın, M.** (2014). Empati ve Hayvanlarla İletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 29–42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aeusbed/issue/1445/17430>
- Çalışkan, S.** (2020). İnsan Biçimcilik ve Canlandırma Sanatında İnsan Biçimli Hayvan Karakterlerinin Kullanımı. *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 1308–2698, 474–489.
- Çer, E.** (2016). *Çocuk edebiyatı*, Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Demir, Ş.** (2019). *Feridun Oral'ın Resimli Öykü Kitapları Üzerine Bir Doküman İncelemesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demircan, C.** (2014). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demiriz, S., Karadağ, A. ve Ulutaş, İ.** (2003) *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Dilek, A.** (2017). Feridun Oral'ın Resimli Hikâye Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Ergül, C., Sarıca, A. D., & Akoğlu, G.** (2016). Etkileşimli Kitap Okuma: Dil ve Erken Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesinde Etkili Bir Yöntem. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(2), 193–204.
- Eskimen, A. D.** (2015). Gülten Dayıoğlu'nun Yada' nın Gizilgücü Adlı Eserinde Eğitsel, Fantastik, Estetik Ve Halk Kültürüne Ait Unsurlar. *Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (34), 63-77.
- Garzotto, F., Paolini, P. & Sabiescu A.** (2010). Interactive storytelling for children. *Proceedings of the 9th international conference on interaction design and children*, New York: ACM, 356-359. ISBN: 978-1-60558-951-0
- Glazer, J. I.** (1986). *Literature for young children*. New York: Merril.
- Gönen, Mübeccel** (2000). Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı. *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (Edt. Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 156-162.
- Gönen, Mehmet** (2017). *Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral'ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler* (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

- Gubar, M. (2011).** On not defining children's literature. *The Modern Language Association of Modern America* 126(1), 209-216.
- Güleç, H. G. (2006).** *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güleryüz, H. (2006).** *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı (3.bs.)*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Işık, M. (2007).** *Anasınınına devam eden beş altı yaş çocuklarına sosyal uyum ve beceri ölçeğinin uyarlanması ve uygulanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işık, M. (2017).** *Karakter Eğitimi Açısından Mevlâna İdris Zengin'in Hikâye ve Masallarında Eğitsel İletiler* (Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Karagöz, B. (2018).** Resimli Çocuk Kitaplarında Gözden Kaçan Bir Alan İleti Problemi (Anne Tavuk Anlatıyor Serisi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68),1765-1787).
- Karatay, H. (2011).** Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı* (Ed.Tacettin Şimşek). 77-123. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kavak, S. & Baş, B. (2018).** Koray Avcı Çakman'ın Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1141-1159.
- Kaya, İ. (2016).** *Yaşam Becerileri Programının (YBP) 4 Yaş Çocukların Problem Davranışlarına ve Sosyal Becerilerine Etkisi*, (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaya, M. (2007).** Okuma Yazma Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Öğretim Amaçlı Kullanımındaki Yöntem ve Teknikler. *II. Ulusal Çocuk Ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (04-06 Ekim 2006), Bildiriler Kitabı* (S. 117-122). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kavcar, C. (1999).** *Edebiyat ve Eğitim*. Ankara: Engin Yayınları
- Kıbrıs, İ. (2006),** *Çocuk Edebiyatı (3.bs.)*. Ankara: Eylül Yayınları.
- Kılınççı, E., Can, B. (2020).** Resimli Çocuk Kitaplarındaki Karakterlerin Sosyal ve Duygusal Beceriler Yönünden İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3),1216-1234. DOI: 10.17679/inuefd.719309
- Kunduracı & Avcı (2020).** Türk Atasözlerinde Çocukluk: Göstergibilimsel Bir Bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 9(1), s. 26-47, Türkiye

- Kuru, H.** (2018). ÇETİN Önerin “Gülibik” Adli Çocuk Kitabında Eğitsel İletiler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 323–329.
- Metin, T. G., & Gökçay, G.** (2014). A Review on Early Literacy: Recommendation for Child Development during Well-Child Care. *Tuberculin Skin Test in Children*, 14(3), 89–94.
- Neydim, N.** (2020). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi Lisans Programı Ders Notları.
- Oflaz, A.** (2017). *Zebercet Coşkun'un Derleme ve Yazma Masallarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Oğuzkan, A. F.** (2000). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F.** (1994). İyi Bir Çocuk Kitabı Biçimsel Bakımdan Ne Gibi Özellikler Taşımaktadır? *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (Edt. Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 212-214.
- Oğuzkan, A.F.** (2000). Çocuk ve Kitap. *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (Edt. Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 210-219
- Oktay, A.** (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Oktay, A.** (2000). Çocuk Edebiyatından Eğitimde Yararlanma. *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (Edt. Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 167-183.
- Oral, F.** (2000). Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı. *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (Edt. Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 152-155.
- Oral, F.** (2018). *Bir Lokmalık Masallar (3. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2019). *Babaannem Kime Benziyor? (5. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2019). *Meyveleri Kim Yemiş? (7. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2019). *Yağmurlu Bir Gün. (7. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Ay Ne Zaman Gelecek? (10. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Beklenmedik Misafir (1. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Bu Kış Kimse Üşümeyecek. (9. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Dedemin Hayal Defteri (2. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Farklı Ama Aynı. (16. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Guguklu Saatin Küçük Kuşu. (5. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Kırmızı Kanatlı Baykuş (12. bs.)*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.

- Oral, F.** (2020). *Mine'nin Kırmızı Topu*(1.bs). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2016). *Küçük Fare Bidi* (3.bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz* (9.bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Benekli Faremi Gördünüz mü?* (11.bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga* (12. bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Kırmızı Elma* (15. bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Kirpi ile Kestane* (13. bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Oral, F.** (2020). *Pirinç Lapası ve Küçük Ejderha* (7. bs.). İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Otmar, Ö., & Erdem, A.** (2019). Yalvaç Ural'ın Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Hayvan Sevgisi Değeri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 37, 7–34. <https://doi.org/10.34234/ded.346197>
- Ören, N. S.** (2019). *Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarındaki Eğitici İletiler Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pala, A.** (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 13–23. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11120/132986>
- Parlak yıldız B., Yıldızbaş F.** (2004). Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. 6-9 Temmuz, İnönü Üniversitesi, Malatya, 201-207.
- Pekmezci, H.** (1996). İlköğretim Ders Kitaplarındaki Resimlerin Çocuğun Görsel Eğitimine Etkileri. *Türkiye ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları*. Ankara: Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi. No: 11, 146-151.
- Pekmezci, S. C.** (2004). *Resimli Çocuk Kitaplarında Hayvan İmgesi* (Yüksek Lisans Sanat Eseri Çalışması Raporu) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Hacettepe.
- Rundell, K.** (2020). *Neden Çocuk Kitapları Okumalıyız: Ne Kadar Büyük ve Bilge Olursak Olalım*. İstanbul: Domingo Yayınevi.

- Senemoğlu, N.** (1994). Okulöncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 21–30.
- Seven, S.** (2008). Ailesel Faktörlerin Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Davranış Problemlerine Etkisi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 51, 477–499.
- Sever, S.** (1998). Dil ve İletişim (Etkili Yazılı Ve Sözlü Anlatım). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* (pp. 001–016). https://doi.org/10.1501/egifak_0000000244
- Sever, S.** (2003). *Çocuk ve Edebiyat*. İstanbul: Kök Yayıncılık.
- Sever, S.** (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sezer, K.** (2020). Çiğdem Kaplangı'nın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 347-359. ISSN:2602-4632
- Şahin, G.** (2014). Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarın Olarak Resim. *Pictures As a Visual Stimulus in Preschool Children'S Books.*, 9(3), 1309–1324.
- Şimşek, T. & Yakar, Y. M.** (2016). Çocuk ve edebiyat. (Edt. Tacettin Şimşek). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı. (4.bs.)* Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şirin, M.**(2000).Çocuk Edebiyatı.99 Soruda Çocuk Edebiyatı.(Edt. Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Tan, M.** (1989). Çağlar Boyunca Çocukluk. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 71-88. https://doi.org/10.1501/egifak_0000000859
- Tekin, A. & Büyükkiz, K.K.** (2019). Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(2), 110-123. Doi: 10.35233/oyea.662748
- Tercanlı, M. & Gökçay** (2014). Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Kitap Okuma: Çocuk Sağlığı İzlemlerinde Etkili Bir Gelişim Önerisi. *Çocuk Dergisi* 14(3), 89-94 doi:10.5222/j.child.2014.089
- Tural, S.** (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler. (2. Baskı)*. Ankara: Ecdad Yayınları.
- Tür, G. & Turla, A.** (1999). *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.

- Tür, G.& Turla, A.** (2005). *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Türkben, T., Avan, H.G.** (2020). An Analysis Of Michael Ende ' S “ Momo ” In Terms Of The Main Principles Of Children ' S Literature. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), 451–467.
- Ural, S.** (2013). *Çocuk edebiyatı*. (Edt. Mübeccel Gönen). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Uzmen, S., & Mağden, D.** (2002). Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarının Resimli Çocuk Kitapları İle Desteklenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(15), 193–212.
- Yalçın, A. & Aytaş, G.** (2012). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yasa, M.** (2012). *Mevlâna İdris Zengin'in Masal Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, A., Şimşek H.** (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. bs.) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılman, M.** (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Url-1.**<<https://sozluk.gov.tr/>>, erişim tarihi 01.12.2020.
- Url-2.**<<https://www.turkcesozlukler.com/mesaj-nedir-ne-demek>>, erişim tarihi 26.12.2020.
- Url-3.**<<https://www.haberturk.com/feridun-oral-benim-sirrim-dogada-1861389>>, erişim tarihi 2.12. 2020
- Url-4** <<https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/>>, erişim tarihi 17.03.2021
- Url-5**<<https://www.sozcu.com.tr/hayatim/kultur-sanat-haberleri/feridun-oral-dan-rekor-ceviri/>>, erişim tarihi 17.03.2021

EKLER

EK-A: Anket Formu

EK-B: Veli Onay Formu

EK-C: Görüşme Formu

EK-D: Etik Kurul Onay Bildirimi

ANKET FORMU

Sayın Veli,

Dolduracağınız bu anket formu ile Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde yürütülmekte olan, '**Feridun Oral**'ın yazıp çizdiği kitaplarında, **çocuklara hangi mesajları verilmektedir?**' isimli çalışmaya katkı sağlayacaksınız.

Teşekkürler...

1. Çocuğunuza kaç yaşından itibaren kitap okumaktasınız?

- 1 yaşından önce
 1 yaşından itibaren
 2 yaşından itibaren
 3 yaşından itibaren
 4 yaşından itibaren
 5 yaşından itibaren

2. Çocuğunuza hangi sıklıkla kitap okursunuz?

- Haftada 1 kez
 Haftada 2-3 kez
 Haftada 4-5 kez
 Haftada 6-7 kez
 Diğer...

3. Çocuğunuz okul öncesi eğitim kurumuna devam ediyor mu?

- Evet
 Hayır

4. Çocuğunuz ilk kez okul öncesi eğitim kurumuna kaç yaşında başladı?

.....

5. Çocuğunuza daha önce Feridun Oral'a ait bir kitap okudunuz mu?

- Evet
 Hayır

EK-B

.../.../2020

VELİ ONAY FORMU

Sayın Veli,

Katılacağınız bu ‘Yüksek Lisans Tez’ çalışması ‘**Feridun Oral’ın Resimli Çocuk Kitaplarının, Çocuklara Verdiği Mesajlar Açısından İncelenmesi**’ adıyla, tez öğrencisi Ayten BURAN tarafından yürütülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, Feridun Oral’ın çocuklar için yazıp çizdiği kitapların incelenerek velilere ve eğitimcilere kitaplar hakkında katkı sağlamaktır.

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Okul veya online görüşme (Covid-19 pandemisi nedeniyle görüşmeler internet üzerinden yapılabilir).

Araştırma Uygulaması: Görüşme

- Görüşme sırasında çocuğunuzun verdiği cevapların tamamı tarafımda gizli tutulacak ve başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır.
- Yapacağım çalışmada çocuğun ismi hiçbir şekilde paylaşılmayacaktır.
- Görüşme sorularında sizi ya da çocuğunuzu rahatsız edecek/özel hayatınızla ilgili bir soru bulunmamaktadır.
- Yapacağımız görüşme video kaydına alınacaktır. (Covid-19 pandemisi nedeniyle görüşmeler internet üzerinden çevrimiçi yapılırsa; görüşme kayıt altına alınacaktır.)

NOT 1: Yapılan çalışma veya mevcut görüşme formu ile ilgili; bir sorunuz veya görüşmek istediğiniz bir konu olursa *****@*****.com mail adresinden araştırmacıya ulaşabilirsiniz.

AYTEN BURAN

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya, çocuğumun katılmasına izin veriyorum.

Velisi/Adı-Soyadı

İmza

Mail/Telefon Numarası:

EK-C

GÖRÜŞME FORMU

“GUGUKLU SAATİN KÜÇÜK KUŞU” KİTABI İÇİN ÇOCUKLARA YÖNELTİLECEK SORULAR

1. Bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?
 - 1.a. Neden?
2. Bu kitap hakkında aklında neler kaldı, bana anlatabilir misin?
3. Sana okuduğum hikâyede kimler vardı, bana söyleyebilir misin?
4. Yaşlı adam soğuk kış günlerinde ormana ne götürüyordu?
 - 4.a. Neden?
5. Sen yaşlı adamın yerinde olsan, soğuk kış gününde ormana gitsen, ne yapardın?
6. Yaşlı adam akşam evine döndüğünde, evini darma dağınık, saatini kırılmış bulduğunda ne yaptı? (Açımlayıcı soru: Öfkeleni mi, birini suçladı mı, hoş olmayan bir şey yaptı mı?)
7. Yaşlı adam sence doğaya (ormana, orda yaşayan hayvanlara) karşı ne hissediyordu?

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU PROJE ONAY FORMU

Toplantı Tarihi	: .../ .../ 2020
Toplantı Yeri	: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü
ETİK KURUL ÜYELERİ	
Prof. Dr. M. Fatih ANDI	Rektör - Başkan
Prof. Dr. Fevzi YILMAZ	Mühendislik Fakültesi Dekanı V. - Üye
Prof. Dr. Zekeriyya KURŞUN	Edebiyat Fakültesi Dekanı - Üye
Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI	Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı V. - Üye
Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN	İslami İlimler Fakültesi Dekanı - Üye
Prof. Dr. İbrahim NUMAN	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI	Eğitim Fakültesi Dekanı - Üye
Prof. Dr. Naim DEMİREL	Hukuk Fakültesi Dekanı - Üye
FERİDUN ORAL'IN RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ, ÇOCUKLARA VERDİĞİ MESAJLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ" isimli araştırmanın/projenin öneri metni, kurulumuza sunulmuştur.	
Araştırmanın Başlığı	Feridun Oral'ın Resimli Çocuk Kitaplarının, Çocuklara Verdiği Mesajlar Açısından İncelenmesi
Araştırmacının Adı-Soyadı	Ayten Buran
Öğrenci No	190501007
Fakülte/Enstitü	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Program/ABD	Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans
Araştırmanın Süresi (Ay)	5 ay
Araştırmanın Amacı	<p>Bir çocuğun dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren onunla kurulan ilişki ve ona sunulan çevre, çocuğun nasıl bir yetişkin olacağını büyük ölçüde etkileyecektir. Kuşkusuz çocuk kitapları çocuklara sunulan çevrenin en önemli unsurlarından biridir. Günümüzde, ülkemizde oldukça fazla çocuk kitabı bulunmaktadır. Ancak kitaplar üzerinde yapılmış yeterince araştırma bulunmamaktadır. Çocuk kitapları konusunda velilerin ve alanda çalışan eğitimcilerin, bu alanda yapılacak araştırmalara ihtiyacı bulunmaktadır.</p> <p>Araştırmada Feridun Oral'ın kitaplarının seçilmesinin ana nedeni Türkiye'de çocuklar için yazıp çizen, onların hayal, duygu ve düşünce dünyalarına hitap eden önemli bir yazar olmasıdır. Feridun Oral'ın kitapları aynı zamanda yurtdışında da büyük beğeni görmüş, birçok ülkede eserleri yayınlanmış ve çok sayıda uluslararası ödüle layık görülmüştür.</p> <p>Bu araştırmanın amacı, Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin belirlenmesi, kitapta yer alan mesajların tespit edilmesi ve bu mesajların çocuğun, sosyal-duygusal gelişimine ve hayvan sevgisine etkilerinin belirlenmesidir. Ayrıca kitapları okuyan ve dinleyen çocukların hangi tepkileri</p>

	verdikleri araştırmanın kapsamı içindedir. Bu çalışmaların sonucunda ebeveynlere ve eğitimcilere faydalı olabilecek çıkarımlara ulaşmak hedeflenmiştir.
Araştırmada Kullanılacak Ölçme Araçları (Adları)	Araştırmada, yazarın yazıp çizdiği on dokuz hikâye kitabı arasından kura ile seçilmiş üç kitabı (Bögürtlen Cini ve Sarı Gaga, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Guguklu Saatin Küçük Kuşu) hakkında çocuklar ile yarı-yapılandırılmış görüşme yapılacaktır. Çocuk Görüşme Formu, ekte belirtilmiştir.
Araştırmaya Katılacak Denek Sayısı ve Nereden Seçilecekleri	İstanbul Anadolu yakasında yer alan bir okul öncesi eğitim kurumuna kayıtlı, 5-6 yaş grubu, 10 (5 kız, 5 erkek) çocuk ile görüşme yapılacaktır.
Araştırmada Deneklerin Nasıl Seçileceği	Çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilecektir. Araştırmaya katılacak çocuklar, çalışılacak olan okulda 5-6 yaş grubuna devam eden çocuklar arasından tesadüfi yöntem ile seçilecektir. Pandemi nedeniyle, görüşmelerin yapılacağı dönemde okulların kapalı olması durumunda, online görüşme platformlarından velisine uygun olan biri (Zoom, WhatsApp, Bip, Teams vb.) kullanılarak, çocuk ile görüşme yapılacaktır.

KARAR:

2 (iki) sayfadan oluşan bu form ile bildirilen araştırmanın üniversitemiz etik duruşuna aykırı olmadığına, toplantıya katılan Etik Kurul Üyelerinin oybirliğiyle karar verilmiştir.

e-imzalıdır

Prof. Dr. M. Fatih ANDI
Başkan

e-imzalıdır

Prof. Dr. Zekeriyya KURŞUN
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fevzi YILMAZ
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. İbrahim NUMAN
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır

Prof. Dr. Naim DEMİREL
Üye

ÇOCUK GÖRÜŞME FORMU

“BÖĞÜRTLEN CİNİ VE SARI GAGA” KİTABI İÇİN ÇOCUKLARA YÖNELTİLECEK SORULAR

1. Bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?
 - 1.a. Neden?
2. Bu kitap hakkında aklında neler kaldı, bana anlatabilir misin?
3. Sana okuduğum hikâyede kimler vardı, bana söyleyebilir misin?
4. Böğürtlen Cini sesi duyduğu zaman ne yapmıştı?
 - 4.a. Korktuğu halde neden sesin geldiği yöne doğru yürümüş olabilir?
5. Ağaç, yapraklarını neden dökmemişti?
6. Böğürtlen Cini Ağaç’ a ne yapmayı önermişti?
7. Böğürtlen Cini’ nin ağacın tepesinde bulunan kuşa ulaşması için ne yapması gerekmişti?
8. Böğürtlen Cini, Küçük Kuş’u evine getirince ne yaptı?
 - 8.a. Bunları neden yapmış olabilir?
9. Kuş’un getirdiği yeşil dalı toprağa dikmelerinin sebebi nedir sence?

“KIRMIZI KANATLI BAYKUŞ” KİTABI İÇİN ÇOCUKLARA YÖNELTİLECEK SORULAR

1. Bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?
 - 1.a. Neden?
2. Bu kitap hakkında aklında neler kaldı, bana anlatabilir misin?
3. Sana okuduğum hikâyede kimler vardı, bana söyleyebilir misin?
4. Küçük Baykuş neden üzgün üzgün oturuyormuş?
 - 4.a. Üzgün üzgün otururken, birden bire ne oldu, onu mutlu eden şey neydi?
5. Fare arkadaşına uçmaya hazırlık yapabilmesi için ne yapmayı önermişti?
6. Fare baykuşu uçurmak için hangi çözümleri buldu, neleri denedi? (Açımlayıcı soru: Pes etti mi?)
7. Baykuş uçmayı öğrendikten sonra yuvasını nereye kurdu?
 - 7.a. Neden?
8. Fare tanıştıkları zaman baykuşa “sana yardım edebilirim” demişti, sözünü tuttu mu?

**“GUGUKLU SAATİN KÜÇÜK KUŞU” KİTABI İÇİN ÇOCUKLARA
YÖNELTİLECEK SORULAR**

1. Bu kitapta en çok hoşuna giden yer neresiydi?
 - 1.a. Neden?
2. Bu kitap hakkında aklında neler kaldı, bana anlatabilir misin?
3. Sana okuduğum hikâyede kimler vardı, bana söyleyebilir misin?
4. Yaşlı adam soğuk kış günlerinde ormana ne götürüyordu?
 - 4.a. Neden?
5. Sen yaşlı adamın yerinde olsan, soğuk kış gününde ormana gitsen, ne yapardın?
6. Yaşlı adam akşam evine döndüğünde, evini darma dağınık, saatini kırılmış bulduğunda ne yaptı? (Açımlayıcı soru: Öfkelendi mi?, birini suçladı mı?, hoş olmayan bir şey yaptı mı?)
7. Yaşlı adam sence doğaya (ormana, orda yaşayan hayvanlara) karşı ne hissediyordu?